

VENSTRES LANDSMØTE 2014

MØTEBOK

Venstres landsmøte 2014

Folk først

venstre

Innhald:

LM-1	Godkjenning av innkalling og saksliste	Side 5
LM-2	Konstituering	Side 6
LM-3	Godkjenning av dagsorden og program	Side 9
LM-4	Leiars tale og generell politisk debatt	Side 11
LM-5	Årsmelding 2013	Side 12
LM-6	Rekneskap 2013	Side 13
LM-7	Kontingent 2015	Side 14
LM-8	Vedtekter	Side 16
LM-9	LM-tema: Menneskerettar	Side 30
LM-10	Politiske fråsegner	Side 43
LM-11	Innkomne saker	Side 96
LM-12	Tema for LM 2015	Side 97
LM-13	Val	Side 98

Oppdatert 21.3.2014

1 **Saksliste**

2
3
4 **Landsstyrets innstilling:**

- 5
6
7 LM-1: Godkjenning av innkalling og sakliste
8 LM-2: Konstituering
9 LM-3: Godkjenning av dagsorden og program
10 LM-4: Leiars tale og generell politisk debatt
11 LM-5: Årsmelding 2013
12 LM-6: Rekneskap 2013
13 LM-7: Kontingent 2015
14 LM-8: Vedtekter
15 LM-9: LM-tema: Menneskerettar
16 LM-10: Politiske fråsegner
17 LM-11: Innkomne saker
18 LM-12: Tema for LM 2015
19 LM-13: Val

20

Konstituering

Landsstyrets innstilling:

1 Konstituering

Møtedirigentar

Trine Skei Grande, Eva Kvelland, (leiar for dirigentkorpset), Inge Carlén (nestleiar), Alfred Bjørlo, Guri Melby, Hallstein Bjercke, Mona Haugland Hellesnes, Iselin Nybø, Sveinung Rotevatn

Møterefereantar

Runolv Stegane (leiar for referentkorpset), Kjartan Almenning, Ole Bruseth, Tove Hofstad, Ingvild Boe Hornburg, Liselotte Lunde, Geir Olsen, Audun Rødningsby, Pål V.M. Pettersen, Anne Solsvik, Monica Tjelmeland.

Møtesekretærar

Trond Enger (leiar for sekretærkorpset), Kjartan Almenning, Ole Bruseth, Morten A. Hagen, Steinar Haugsvær, Camilla Hille, Tove Hofstad, Ingvild Boe Hornburg, Guri W. Kinneberg, Jan-Christian Kolstø, Paal Kvassheim, Liselotte Lunde, Geir Olsen, Pål V.M. Pettersen, Audun Rødningsby, Anne Solsvik, Runolv Stegane, Thori Sundåshagen, Monica Tjelmeland, Anja Zabelberg.

Tellekorps

Eddy Robertsen (leiar for tellekorpset), Carola Karl Urvik, Atle Rui, Sara Sægrov Ruud, Knut Inge Andersen, Idun Bortne, Øystein Djupvik, Tove Eivindsen, Veronica Moan Myran, Klemet Klemetsen.

Fullmaktsnemnd

Britt Giske Andersen (leiar), Erik Hørluck Berg, Alva Amalie Talsnes Eide.

Protokollsignatarar

Guri Melby, Terje Soløy

Redaksjonsnemnd for LM 2014 (vald av LM 2013):

Terje Breivik (leiar)	(Hordaland)
Toril Berge	(Oslo)
Jonas Stein	(Troms)
Dag Vige	(Agder)
Anja Berggård Endresen	(Rogaland)
Ulla Nordgarden	(Buskerud)
+ ein representant frå NUV	
1. vara: André N. Skjelstad	(Nord-Trøndelag)
2. vara: Siri Engesæth	(Akershus)

Konstituering

Landsstyrets innstilling:

2 Forretningsorden

1. Landsmøtet vert leia av møteleiarar som blir valde ved konstitueringa av møtet. Møteleiarane sørgjer for at dei oppsette rammene for debattane vert overhaldne, og har difor høve til å bestemme avgrensa taletid og når «strek» skal settast. Møteleiar kan vere vald blant delegatane, og kan då nytte stemmeretten sin med mindre vara møter.
2. Alle landsstyrets medlemmer og alle delegatar lovleg valt på Venstres fylkesårsmøter eller av Venstres sideorganisasjonar, har tale-, forslags- og stemmerett i samsvar med Venstres vedtekter. Alle Venstres stortingsrepresentantar, generalsekretæren og andre med tillitsverv frå Landsmøtet, har tale- og forslagsrett. Observatørar frå fylkeslaga og inviterte gjester har talerett når det er gjort vedtak om dette i dagsorden eller i kvar einskild sak.
3. Landsmøtedeltakarar med talerett melder seg på talarlista ved tydeleg å vise nummerskilt, eller ved å levere inn særskilt skjema dersom dette vert brukt. Møteleiar kan gje taletid til andre landsmøtedeltakarar i kvar einskild sak. Alle innlegg, bortsett frå møteleiar sine, skal skje frå talarstolen.
4. Møteleiar kan tillate inntil to replikkar til debattinnlegg med påfølgjande svarreplikk. Ein replikk kan maksimum være eitt minutt lang, og skal omhandle siste debattinnlegg. Landsmøtedeltakarar teiknar seg til replikk ved tydeleg å vise nummerskilt saman med eit farga ark. Møteleiar gjev replikk til dei som først ber om det.
5. Alle forslag må leverast skriftleg til møteleiarane, og på eige skjema om slikt finst. Møteleiarane har høve til å be om at alle forslag vert levert elektronisk.
6. Forslag om å utsetje eller oversende ei sak skal handsamast umiddelbart når det vert lagt fram. Møteleiarane har utover dette høve til å bestemme vteringsorden.
7. Vedtak på landsmøtet vert fatta med simpelt fleirtal når anna ikkje er bestemt i Venstres vedtekter. Vedtak skal fattast ved framsyning av delegatskilt. Ved stemmelikskap skal det gjerast ei ny votering. Ved andre gongs stemmelikskap vert innstillinga ståande.
8. Forslag til saker eller politiske fråsegner som kjem inn etter vedtektsfesta fristar (21. februar eller for fråsegner 14. mars) må oppnå 2/3-fleirtal for å kunne realitetshandsamast.
9. Ved personval gjeld følgjande:
 - a) Valkomiteen, dersom valet er førebudd av denne, presenterer først sitt arbeid og si innstilling. Alternative forslag til valkomiteen si innstilling skal settast opp mot ein bestemt person i denne innstillinga. Kandidatane har høve til opp til tre støttetaler kvar, og avgjer sjølve om dei vil nytte ei av desse personleg.
 - b) Dersom det er fleire enn to kandidatar til eitt bestemt verv, må kandidaten ha minimum 50% av røystene for å bli vald. Oppnår ingen av kandidatane 50% av røystene i første valomgang, fell den av kandidatane med færrest røyster ut. Slik

- 108 held ein fram til ein av kandidatane har oppnådd dei naudsynte 50% av
 109 røystene. Ved stemmelikskap skal det gjerast ei ny votering. Ved andre gongs
 110 stemmelikskap vert valet avgjort ved loddtrekking.
- 111 c) Personval skal gjennomførast skriftleg om minst ein av landsmøtedelegatane
 112 krev det.
- 113
- 114 10. Ved handsaming av politiske fråsegner gjeld følgjande:
- 115 a) Ved starten av møtet skal redaksjonsnemnda ha distribuert forslag til antal
 116 fråsegner som skal handsamast, og ei innstilling på innhaldet i desse
 117 fråsegnene, basert på forslag som er levert innan fristen. Frist for å fremje
 118 alternative fråsegner er ved møtestart.
- 119 b) I prioriteringsdebatten vedtek Landsmøtet først talet på fråsegner som skal
 120 handsamast. Alternative forslag til redaksjonsnemndas innstilling må deretter
 121 settast opp mot ei konkret fråsegn i innstillinga, eller på open plass. Dersom det
 122 er fleire enn to alternativ til ein "plass" vert det votert alternativt mellom to og to
 123 forslag. Forslaget som får flest stemmer går vidare til neste voteringsrunde inntil
 124 det står eitt forslag att.
- 125 c) Dersom sentralstyret gjer framlegg om generell politisk fråsegn, vert denne
 126 handsama i plenum.
- 127 d) Alle andre fråsegner vert først handsama i parallellsesjonar. Parallellsesjonane
 128 skal handsame endringsforslaga som er levert innan fristen fastsett i dagsorden,
 129 og kome fram til ei sams innstilling ovanfor plenum. Sesjonane kan løfte enkelte
 130 konfliktrar inn for Landsmøtet i plenum dersom ein ikkje kjem fram til rimeleg
 131 semje. Landsmøtedelegasjonane pliktar å fordele seg jamnt mellom sesjonane,
 132 slik at sesjonane vert representative. Sesjonane vert leia av ein av dei
 133 landsmøtevalde ordstyrarane. Redaksjonsnemnda er også til stades.
- 134 e) Fråsegner som er handsama i parallellsesjonar skal vedtakast i plenum etter at
 135 sesjonane er avslutta. Berre deltakarar i dei einskilde sesjonane kan løfte fram
 136 endringsforslag til votering i plenum. Ordstyrar kan avgjere at det skal setjast ei
 137 grense for maksimalt antal innlegg for og mot kvart endringsforslag som vert
 138 løfta i plenum, og tilsvarende i debatten om heilskapen i fråsegna.
- 139
- 140 11. Ved handsaming av sak om menneskerettar gjeld følgjande:
- 141 a) Ved starten av møtet skal menneskerettsutvalet ha distribuert eit forslag til
 142 dokument om landsmøtetemaet. Frist for å fremje endringsforslag til dette
 143 dokumentet vert fastsett av landsmøtet i dagsorden.
- 144 b) Alle endringsforslag som er levert innan fristen vert først handsama i
 145 parallellsesjonar, tematisk inndelt etter forslag frå menneskesrettsutvalet.
 146 Parallellsesjonane skal kome fram til ei sams innstilling ovanfor plenum.
 147 Sesjonane kan løfte enkelte konfliktrar inn for Landsmøtet i plenum dersom ein
 148 ikkje kjem fram til rimeleg semje. Landsmøtedelegasjonane pliktar å fordele seg
 149 jamnt mellom sesjonane, slik at sesjonane vert representative. Sesjonane vert
 150 leia av ein av dei landsmøtevalde ordstyrarane. Redaksjonsnemnda er også til
 151 stades.
- 152 c) Forslag som er handsama i parallellsesjonar skal vedtakast i plenum etter at
 153 sesjonane er avslutta. Berre deltakarar i dei einskilde sesjonane kan løfte fram
 154 endringsforslag til votering i plenum. Ordstyrar kan avgjere at det skal setjast ei
 155 grense for maksimalt antal innlegg for og mot kvart endringsforslag som vert
 156 løfta i plenum, og tilsvarende i debatten om heilskapen i fråsegna.
- 157
- 158 12. Eventuelle endringar i vedteken forretningsorden krev 2/3-fleirtal.
- 159
- 160

Dagsorden/program

Landsstyrets innstilling:

TORSDAG 03. APRIL

14:00 Lunsj
 15:00 Sentralstyremøte
 17:00 Kaffe
 17:30 Landsstyremøte
 20:30 Middag

FREDAG 04. APRIL

12:00 Lunsj
 12:00 Ny på landsmøtet
 13:00 Opning
 Godkjenning av innkalling og sakliste (LM-1)
 Konstituering (LM-2)
 Godkjenning av dagsorden og program (LM-3)
 Politiske fråsegner (LM-10)
 Presentasjon
 13:45 Pause
 Frist for innlevering av forslag til alternative fråsegner og for endringsforslag til dokument om menneskerettar
 14:00 **Leiars tale (LM-4)**
 Trine Skei Grande, leiar av Venstre
 15:00 Kaffipause med lett mat
 15:15 **Generell politisk debatt (LM-4)**
 17:45 **Politiske fråsegner (LM-10)**
 Prioriteringsdebatt
 18:30 **Landsmøtetema 2014: Menneskerettar (LM-9)**
 Plenumsinnleiing 1: **Rebekka Borsch**
 19:00 Middag
 20:00 **Landsmøtetema 2014: Menneskerettar (LM-9)**
 Plenumsinnleiing 2: **Jan Egeland**
 Arbeid i grupper - bolk 1
 22:00 Landsmøteforhandlingane vert avslutta
 Frist for innlevering av endringsforslag til fråsegner

LAURDAG 05. APRIL

- 09:00 **Politiske fråsegner** (LM-10)
Arbeid i grupper - bolk 1
- 10:30 **Landsmøtetema 2014: Menneskerettar** (LM-9)
Plenumsinnleiing 3: **Ghazi Gheblawi**
Plenumsinnleiing 4: **Sergey Tkachenko**
Plenumsinnleiing 5: **Oleksandra Matviychuk**
Arbeid i grupper - bolk 2
- 13:00 Lunsj
- 14:00 **Landsmøtetema 2014: Menneskerettar** (LM-9)
Plenumsinnleiing 6: **Michael Ignatieff**
- 14:30 **Politiske fråsegner** (LM-10)
Arbeid i grupper - bolk 2
- 16:00 Kaffepause med lett mat
- 16:30 **Val** (LM-13)
- 18:00 Landsmøteforhandlingane vert avslutta
- 19:30 Festmiddag

SØNDAG 06. APRIL

- 09:00 **Politiske fråsegner** (LM-10)
Plenumsdebatt og vedtak
- 10:30 **Landsmøtetema 2014: Menneskerettar** (LM-9)
Plenumsdebatt og vedtak
- 11:30 Kaffipause / utsjekking
- 12:00 **Vedtekter** (LM-8)
- 12:30 **Årsmelding 2013** (LM-5)
Rekneskap 2013 (LM-6)
Kontingent 2015 (LM-7)
Innkomne saker (LM-11)
Tema for LM 2015 (LM-12)
- 13:00 **Landsmøtetema 2014: Menneskerettar** (LM-9)
Plenumsdebatt og vedtak
- 13:30 **Landsmøtetema 2014: Menneskerettar** (LM-9)
Avsluttande plenumsinnleiing: **Maria Amelie**
- 13:50 **Avslutning**
- 14:00 Lunsj og heimreise.

Leiars tale og generell politisk debatt

Etter Trine Skei Grandes tale til landsmøtet vil det først bli gitt taletid til leiar av Norges Unge Venstre, Tord Hustveit, og deretter til leiar av Norges Venstrekvinnelag, Åsta Årøen, og leiar av Noregs Liberale Studentforening, Simen Eriksen.

Sidan blir det generell politisk debatt der alle delegatar kan delta med innlegg og replikkar i samsvar med reglane i forretningsorden.

Leiars tale og den generelle politiske debatten vert overført live på www.venstre.no.

Årsmelding for Venstres Hovedorganisasjon 2013

1
2
3
4
5
6

Årsmeldinga vert sendt i tredje utsending.

Rekneskap for Venstres Hovedorganisasjon 2013

1
2
3
4
5
6

Rekneskapen vert sendt i tredje utsending.

Kontingent 2015

Kontingentsatsen til Venstre sentralt økte fra kr 150,- til kr 175,- i 2014. Samtidig ble ordningen med differensiert kontingent og reduserte satser utvidet fra å gjelde studenter til også å gjelde andre ikke-yrkesaktive, for eksempel pensjonister og personer som får sin inntekt fra ulike trygdeordninger.

Landsstyrets innstilling:

Den sentrale kontingenten forblir uforandret i 2015.
Det vil si kr 175,- for vanlige medlemmer og kr 75,- for ikke-yrkesaktive.

Kontingent 2016

I forslaget til vedtektsendringer ligger det to forslag som omhandler forholdet mellom nasjonal og lokale kontingent, og som derfor vil få konsekvenser for fylkes- og lokallagenes kontingentinntekter.

Ettersom fylkeslagene og de fleste lokallagene allerede har fastsatt sin kontingent for 2015, kan disse endringene ikke få effekt før 2016. Skulle endringene bli vedtatt vil det derfor være behov for en klargjøring av hva kontingentnivået for 2016 vil ligge på, slik at fylkes- og lokallagene kan ta hensyn til dette på sine årsmøter i januar og februar 2015.

Variasjonen på fylkeslagskontingenten mellom de ulike fylkene er for det meste fra 50 til 100 kroner, med unntak av Oslo som har fylkeslagskontingent på 250 kroner og ingen lokallagskontingent. Lokallagskontingent varierer fra 25 til 200 kroner. Noen få lag har oppgitt kr. 0 i lokal kontingent, men over 100 har ikke rapportert inn sats for lokal kontingent for 2013.

Vedtakene i denne delen av saken må betraktes som foreløpige, og kan endres av Landsmøtet i 2015.

Sentralstyrets innstilling hvis vedtektforslag 2A går gjennom:

Den sentrale kontingenten for 2016 forblir kr 175,-.
Fylkeslagskontingenten for 2016 blir kr 75,-
Lokallagskontingenten for 2016 blir kr 50,-

Venstre tilbyr redusert kontingent for ikke-yrkesaktive. For denne gruppen blir kontingentsatsene som følger:

Den sentrale kontingenten for 2016 blir kr 75,-
Fylkeslagskontingenten for 2016 blir kr 50,-
Lokallagskontingenten for 2016 blir kr 25,-

Sentralstyrets innstilling hvis vedtektsforslag 2B går gjennom:

Den sentrale kontingenten for 2015 forblir kr 175,-.

Venstre tilbyr redusert kontingent for ikke-yrkesaktive. For denne gruppen blir den sentrale kontingenten for 2015 kr 75,-

Venstres vedtekter

Innen fristen ble det levert 11 forslag til vedtektsendringer.

Forslag 1.

Forslagsstiller: Generalsekretæren

Sted: § 2 Medlemskap

Type: Tillegg

Dagens tekst: Medlemskap, og de rettigheter medlemskap gir, oppnås bare i ett lokallag, og medlemmet kan bare være med å behandle og stemme over samme sak i ett lokallag. Det enkelte medlem kan selv velge hvilket lokallag man vil være medlem i.

Ny tekst: Medlemskap, og de rettigheter medlemskap gir, oppnås bare i ett lokallag, og medlemmet kan bare være med å behandle og stemme over samme sak i ett lokallag. Det enkelte medlem skal være tilknyttet et lokallag, og kan selv velge hvilket lokallag man vil være medlem i.

Begrunnelse:

Behov for presisering. Avsnittet ble tatt inn ved revisjonen av vedtektene i 2010. Det har vært tolket som om det er nødvendig å være tilknyttet et lokallag. Det innebærer at tidligere praksis der medlemmer kan "hoppe over" lokallagsleddet og bli direkte medlemmer i et fylkeslag, blir avskaffet. Men bestemmelsens ordlyd er ikke entydig. Konsekvensen av å tillate direkte medlemskap i fylkeslag er at tilsvarende bør tillates hvis noen ønsker å være direkte medlem av VHO. Det får konsekvenser for organisasjonsdemokratiet og kan brukes taktisk for å redusere kontingentutgiftene.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas.

Forslag 2A

Forslagsstiller: Generalsekretæren

Sted: § 2 Medlemskap

Type: Tillegg

Dagens tekst: Medlemskap oppnås fra det tidspunkt man melder seg inn.
Medlemsrettigheter oppnås når kontingent er betalt.

Ny tekst: Medlemskap oppnås fra det tidspunkt man melder seg inn.
Medlemsrettigheter oppnås når kontingent er betalt.

Samlet kontingent fastsettes av Venstres landsmøte og gjelder alle fylkes- og lokallag. Det enkelte fylkes- og lokallag kan rapportere inn tilleggskontingent etter vedtak på sitt årsmøte. Landsmøtet fastsetter hvem som er berettiget til

redusert kontingent.

Begrunnelse:

Det er i dag svært stor variasjon mellom fylkeslagskontingentene, fra 50 til 250 kroner. Lokallagenes kontingent varierer fra 25 til 200 kroner, og 100 lag rapporterer ikke for lokal kontingentsats. Det bør være et mål med mest mulig lik pris for medlemskap over hele landet for å kunne utøve sine medlemsrettigheter. Samtidig bør det enkelte lokal- og fylkeslag ha mulighet for tilleggskontingent.

I tillegg opererer mange lag med reduserte kontingentsatser for ulike grupper. Mens Venstres landsmøte har redusert kontingentsats for ikke-yrkesaktive, er slik reduksjon gitt for hhv studenter, pensjonister, trygdede, arbeidsledige osv.

Ulik kontingent og ulike grupper for redusert kontingent skaper mye ekstraarbeid for Venstre, øker risiko for forsinkelser og feil, og gjør betalingssituasjonen uoversiktlig både for Venstre og for medlemmene.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas, med tillegg om at vedtaket får effekt fra 2016.

Forslag 2B

Forslagsstiller: Generalsekretæren

Sted: § 2 Medlemskap

Type: Tillegg

Dagens tekst: Medlemskap oppnås fra det tidspunkt man melder seg inn.
Medlemsrettigheter oppnås når kontingent er betalt.

Ny tekst: Medlemskap oppnås fra det tidspunkt man melder seg inn.
Medlemsrettigheter oppnås når kontingent er betalt.

VHOs kontingent fastsettes av Venstres landsmøte. Det enkelte fylkes- og lokallag fastsetter kontingent for sitt lag etter vedtak på sitt årsmøte.
Landsmøtet fastsetter hvem som er berettiget til redusert kontingent.

Begrunnelse:

En modifisert versjon som i praksis bevarer dagens situasjon med lokallags- og fylkeslagskontingenter, men som sikrer enhetlig praksis når det gjelder hvilke grupper som får redusert kontingent.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas hvis 2A faller, med tillegg om at vedtaket får effekt fra 2016.

Forslag 3

Forslagsstiller: Generalsekretæren

Sted: § 3 Organisasjon, voteringsregler

Type: Endring

Dagens tekst: Møtelederen foreslår hvordan voteringene skal foregå. Vedtak i andre saker enn de som gjelder vedtektsendringer gjøres med flertallsvedtak. Dersom stemmetallene for og mot i en sak er like, faller forslaget.

Ny tekst: Møtelederen foreslår hvordan voteringene skal foregå. Vedtak i andre saker enn de som gjelder vedtektsendringer gjøres med flertallsvedtak. Dersom stemmetallene for og mot i en sak er like foretas en ny votering. Ved andre gangs stemmelikhet blir innstillingen stående.

Begrunnelse:

Avsnittet har vært ufullstendig. Endringen medfører en oppdatering som er tilsvarende bestemmelsene i neste avsnitt (som omhandler personvalg) og bestemmelsene i den mangeårige forretningsordenen for landsmøtet.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas.

Forslag 4

Forslagsstiller: Generalsekretæren

Sted: § 4 Lokallagene

Type: Tillegg

Dagens tekst: I hver kommune skal det være et lokallag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av fylkesstyret før de trer i kraft. Dersom lokallaget ikke har egne vedtekter gjelder "Normalvedtekter for lokallag i Venstre".

Venstres partiorganer på lokalt nivå er årsmøtet, medlemsmøte og lokallagsstyret. Vedtektene må inneholde disse bestemmelser:

Ny tekst: I hver kommune skal det være et lokallag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av fylkesstyret før de trer i kraft. Slike vedtekter må være i tråd med §1-4 i Venstres vedtekter. Dersom lokallaget ikke har egne vedtekter gjelder "Normalvedtekter for lokallag i Venstre" som vedtas av Landsstyret.

Venstres partiorganer på lokalt nivå er årsmøtet, medlemsmøte og lokallagsstyret. ~~Vedtektene må inneholde disse bestemmelser:~~

Begrunnelse:

En opprydding, og presisering av hva kravene til lokallagenes vedtekter skal innebære.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas.

Forslag 5

Forslagsstiller: Generalsekretæren

Sted: § 4 Lokallagene

Type: Endring

Dagens tekst: Lokallaget ledes mellom årsmøtene av et lokallagsstyre. Lokallagsstyret består av leder og minst to medlemmer valgt av lokallagsårsmøtet. Styret består dessuten av en representant valgt av Unge Venstres lokallag og eventuelt en representant valgt av Venstrekvinnelagets lokallag. Lederen for Venstres kommunestyregruppe tiltrer styret uten stemmerett.

Ny tekst: Lokallaget ledes mellom årsmøtene av et lokallagsstyre. Lokallagsstyret består av leder og minst to medlemmer valgt av lokallagsårsmøtet. Styret består dessuten av et medlem valgt av Unge Venstres lokallag og eventuelt medlemmer valgt av andre sideorganisasjoner i kommunen. Lederen for Venstres kommunestyregruppe tiltrer styret uten stemmerett.

Begrunnelse:

Større likestilling av sideorganisasjoner, med en formulering som gir stor grad av lokal frihet.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas.

Forslag 6

Forslagsstiller: Generalsekretæren

Sted: § 5 Fylkeslagene

Type: Tillegg

Dagens tekst: I hvert fylke skal det være et fylkeslag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av sentralstyret før de trer i kraft. Dersom fylkeslaget ikke har egne vedtekter gjelder "Normalvedtekter for fylkes- og regionlag i Venstre".

Venstres partiorganer på fylkesnivå er fylkesårsmøtet og fylkesstyret.
Vedtektene må inneholde disse bestemmelser:

Ny tekst: I hvert fylke skal det være et fylkeslag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av sentralstyret før de trer i kraft. Slike vedtekter må være i tråd med §1-3 og 5 i Venstres vedtekter. Dersom fylkeslaget ikke har egne vedtekter gjelder "Normalvedtekter for fylkes- og regionlag i Venstre" som vedtas av Landsstyret.

Venstres partiorganer på fylkesnivå er fylkesårsmøtet og fylkesstyret.
~~Vedtektene må inneholde disse bestemmelser:~~

Begrunnelse:

En opprydding, og presisering av hva kravene til fylkeslagenes vedtekter skal innebære.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas.

Forslag 7

Forslagsstiller: Generalsekretæren

Sted: § 5 Fylkeslagene

Type: Endring

Dagens tekst: Fylkesstyret leder fylkeslagets arbeid mellom fylkesårsmøtene. Fylkesstyret består av fylkesleder og minst fire fylkesstyremedlemmer valgt av fylkesårsmøtet. I tillegg har styret et medlem valgt av Unge Venstre og eventuelt et medlem valgt av Venstrekvinnelaget. Lederen for Venstres fylkestingsgruppe tiltrer styret uten stemmerett.

Ny tekst: Fylkesstyret leder fylkeslagets arbeid mellom fylkesårsmøtene. Fylkesstyret består av fylkesleder og minst fire fylkesstyremedlemmer valgt av fylkesårsmøtet. I tillegg har styret et medlem valgt av Unge Venstres fylkeslag og eventuelt medlemmer valgt av andre sideorganisasjoner i fylket. Lederen for Venstres fylkestingsgruppe tiltrer styret uten stemmerett.

Begrunnelse:

Større likestilling av sideorganisasjoner, med en formulering som gir stor grad av lokal frihet.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas.

Forslag 8

Forslagsstiller: Eva Kvelland, Guri Melby, Ketil Kjenseth, Rebekka Borsch, Kjartan Alexander Lunde, Julie Andersland, Sveinung Rotevatn, Maren Hersleth Holsen, Martine H. Lindh Løkke, Eddy Robertsen, Toril Berge Flatabø, Karl M. Buchholdt, Jonas Stein.

Sted: § 7 Sentralstyret

Type: Endring

Dagens tekst: Sentralstyret består av lederen, to nestledere, fire medlemmer og fire varamedlemmer (som også er de fire første direktevalgte landsstyremedlemmer) valgt av landsmøtet. I tillegg suppleres sentralstyret med lederne (eller deres stedfortredere) fra Norges Unge Venstre og Norges Venstrekvinnelag.

Ny tekst: Sentralstyret består av lederen, to nestledere, fire medlemmer og fire varamedlemmer (som også er de fire første direktevalgte landsstyremedlemmer) valgt av landsmøtet. I tillegg suppleres sentralstyret med lederne (eller deres stedfortredere) fra Norges Unge Venstre, Norges Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund, dersom den enkelte organisasjon har minst 400 betalende medlemmer.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas, med tillegg om at vedtaket får effekt fra 2015 og at 2014-medlemstallene legges til grunn.

Forslag 9

Forslagsstiller: Eva Kvelland, Guri Melby, Ketil Kjenseth, Rebekka Borsch, Kjartan Alexander Lunde, Julie Andersland, Sveinung Rotevatn, Maren Hersleth Holsen, Martine H. Lindh Løkke, Eddy Robertsen, Toril Berge Flatabø, Karl M. Buchholdt, Jonas Stein.

Sted: § 8 Landsstyret

Type: Endring

Dagens tekst: Landsstyret består av det landsmøtevalgte sentralstyret, åtte direktevalgte landsstyremedlemmer, fylkeslederne med fylkesnestledere som varamedlemmer, et medlem valgt av Norges Venstrekvinnelag, et medlem valgt av Norges Liberale Studentforbund og to medlemmer valgt av Norges Unge Venstre.

Ny tekst: Landsstyret består av det landsmøtevalgte sentralstyret, åtte direktevalgte landsstyremedlemmer og fylkeslederne med fylkesnestledere som varamedlemmer. Landsstyret består i tillegg av et medlem valgt av Norges Venstrekvinnelag, et medlem valgt av Norges Liberale Studentforbund og et medlem valgt av Norges Unge Venstre, dersom den enkelte organisasjon har minst 100 betalende medlemmer, har avholdt årsmøte og har underorganisasjon i minst 4 fylker. Sideorganisasjonene kan oppnå ytterligere et medlem av landsstyret dersom de har minst 400 betalende medlemmer.

Landsstyrets innstilling:

Vedtas, med tillegg om at vedtaket får effekt fra 2015 og at 2014-medlemstallene legges til grunn.

VENSTRES VEDTEKTER

Vedtatt av Venstres landsmøte 6.-8. mars 1981 og revidert siste gang på Venstres landsmøte 2013.

§ 1. FORMÅL

Venstre har til formål å samle personer med et sosialt liberalt grunnsyn til innsats for fred og internasjonalt samarbeid, og for sosial, kulturell og økonomisk framgang i vårt land og i verden som helhet, samt gjennom opplysning å øke forståelsen og interessen for samfunnsspørsmål og å virke for å få Venstrefolk valgt inn i landets representative organer.

§ 2. MEDLEMSKAP

Personer over 15 år som ikke er medlem i noe annet parti, og som deler Venstres grunnsyn, kan bli medlem av Venstre.

Medlemskap oppnås fra det tidspunkt man melder seg inn. Medlemsrettigheter oppnås når kontingent er betalt.

Medlemskap, og de rettigheter medlemskap gir, oppnås bare i ett lokallag, og medlemmet kan bare være med å behandle og stemme over samme sak i ett lokallag. Det enkelte medlem kan selv velge hvilket lokallag man vil være medlem i.

Rettigheter som medlem utøves personlig.

§ 3. ORGANISASJON

Venstre består av partiets medlemmer organisert gjennom lokallag, fylkeslag og partiets nasjonale organisasjon.

Venstres nasjonale partiorganer er sentralstyret, landsstyret og landsmøtet.

Venstre har følgende tilknyttede selvstendige og likestilte organisasjoner hvis representasjon i Venstres organer fordeles i disse vedtekter: Norges Unge Venstre (NUV), Norges Venstrekvinnelag (NVK) og Norges Liberale Studentforbund (NLSF).

Venstre er tilknyttet studieforbundet Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VO).

Andre grupperinger som ønsker å bruke tittelen "Venstre" skal ha et klart mandat fra partiet og skal være klart tidsavgrenset.

Folkevalgt for Venstre blir man bare ved å stille til valg på Venstres valgliste og på Venstres program. Har man stilt til valg på Venstres program så er dette den kontrakten man har med velgerne.

Venstres partiorganer kan ikke instruere folkevalgte som er innvalgt for Venstre utover det program de er valgt på. Dersom det er punkter i et partiprogram en folkevalgt ikke kan følge, så er den folkevalgte forpliktet til å informere vedtaksorganet om dette.

Venstre folkevalgte representanter plikter å skape gode politiske prosesser og lytte til innspill fra eget parti.

Venstre folkevalgte representanter danner i hvert av de folkevalgte organer (kommunestyrene, fylkestingene og Stortinget) egne grupper med styrer og gruppereglementer.

Begge kjønn skal som en hovedregel være representert med minst 40 prosent i Venstres styrer, utvalg og komitéer.

Voteringsregler

Møtelederen foreslår hvordan voteringene skal foregå. Vedtak i andre saker enn de som gjelder vedtektsendringer gjøres med flertallsvedtak. Dersom stemmetallene for og mot i en sak er like, faller forslaget.

Ved personvalg og nominasjoner kreves over halvparten av de avgitte stemmene for å bli valgt. Oppnås ikke dette ved første gangs votering faller den av kandidatene med færrest stemmer ut. Det foretas nye valgonganger inntil én av kandidatene har fått over halvparten av avgitte stemmer. Ved stemmelikhet foretas en ny votering. Ved andre gangs

stemmelikhet foretas loddtrekning.

Dersom resultatet ved andre former for personvalg blir like stemmetall, skal det foretas loddtrekning.

Personvalg skal foretas skriftlig dersom minst én person krever det. Stemmesedler ved valg skal inneholde det samme antall navn som det antall personer som skal velges.

§ 4. LOKALLAGENE

I hver kommune skal det være et lokallag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av fylkesstyret før de trer i kraft. Dersom lokallaget ikke har egne vedtekter gjelder "Normalvedtekter for lokallag i Venstre".

Venstres partiorganer på lokalt nivå er årsmøtet, medlemsmøte og lokallagsstyret. Vedtektene må inneholde disse bestemmelser:

Lokallagsårsmøtet skal holdes innen utgangen av januar hvert år.

Lokallaget ledes mellom årsmøtene av et lokallagsstyre. Lokallagsstyret består av leder og minst to medlemmer valgt av lokallagsårsmøtet. Styret består dessuten av en representant valgt av Unge Venstres lokallag og eventuelt en representant valgt av Venstrekvinnelagets lokallag. Lederen for Venstres kommunestyregruppe tiltrer styret uten stemmerett.

Lokallagsstyret plikter å følge opp vedtektene og har ansvar for lokallagets økonomi, nettsider, politikkskaping, informasjonsvirksomhet, skolering, medlemsverving og utadrettede virksomhet. Lokallagets leder tegner for laget.

Lokallagsstyret har videre ansvar for at det stilles valglister for Venstre ved kommunevalget, og at det i god tid før valget utarbeides lokalt valgprogram.

Foran stortings- og fylkestingsvalg skal forslag til valgprogram behandles av et medlemsmøte før det behandles på fylkesårsmøtet.

Venstres lokallag følger samme geografiske inndeling som landets kommuner, og får sin representasjon i Venstres fylkeslag sine organer deretter.

To eller flere lokallag i samme fylke kan slå seg sammen til en organisasjon slik at de i forhold til Venstres hovedorganisasjon og fylkeslaget, har samme rolle som et lokallag, dog slik at hver av de opprinnelige lokallagene beholder sin representasjon i Venstres organer som de hadde fått hver for seg. Slike regionlag må i vedtektene ivareta de organisatoriske løsninger som er nødvendige i forhold til oppgavene knyttet til nominasjon og innlevering av lister til kommunevalg, og til valg av delegater til nominasjonsmøter for fylkestingsvalg og stortingsvalg. Bare medlemmer som har stemmerett i den enkelte kommune kan være med å sette sammen valglisten for denne kommunen.

Det kan også opprettes lokallag som har til formål å organisere medlemmer fra flere kommuner. Et eksisterende lokallag kan endre sine vedtekter slik at det tar sikte på å være lokallag også for en eller flere andre kommuner der det ikke på forhånd er et lokallag.

Ved sammenslåing av to eller flere eksisterende lokallag til et lokallag eller ved at et lokallag omfatter mer enn en kommune krever en slik prosess 2/3-flertall i samtlige berørte lag. Oppløsningen av sammenslåtte lag skjer ved simpelt flertall.

§ 5. FYLKESLAGENE

I hvert fylke skal det være et fylkeslag som kan ha egne vedtekter som skal godkjennes av sentralstyret før de trer i kraft. Dersom fylkeslaget ikke har egne vedtekter gjelder "Normalvedtekter for fylkes- og regionlag i Venstre".

Venstres partiorganer på fylkesnivå er fylkesårsmøtet og fylkesstyret. Vedtektene må inneholde disse bestemmelser:

Fylkesårsmøtet skal holdes innen utgangen av februar hvert år.

Fylkesstyret leder fylkeslagets arbeid mellom fylkesårsmøtene. Fylkesstyret består av fylkesleder og minst fire fylkesstyremedlemmer valgt av fylkesårsmøtet. I tillegg har styret et medlem valgt av Unge Venstre og eventuelt et medlem valgt av Venstrekvinnelaget. Lederen for Venstres fylkestingsgruppe tiltrer styret uten stemmerett.

Fylkesstyret plikter å følge opp vedtektene og har ansvar for fylkeslagets økonomi, nettsider, politikkskapning, informasjonsvirksomhet, skoloring, medlemsverving og utadrettede virksomhet. Fylkesleder tegner for laget.

Fylkesstyret har videre ansvar for å stifte nye lokallag samt å følge opp de eksisterende lokallagenes arbeid. Videre skal fylkesstyret bidra til at det utarbeides lokale valgprogrammer og at det stilles valglister for Venstre i alle kommuner i fylket.

Fylkesstyret skal i mellomvalgår før hhv. stortings- og fylkestingsvalg sette i gang en åpen nominasjonsprosess og sørge for at nominasjonsmøtet blir holdt innen utgangen av februar (i valgåret). Nærmere regler om nominasjonsprosesser utarbeides av landsstyret.

I fylkestingvalgår sørger styret for at det i god tid blir utarbeidet et forslag til eget valgprogram for Venstre i fylket som vedtas på fylkesårsmøtet, eller etter vedtektene for det enkelte fylkeslag av et annet representativt fylkesmøte.

I stortingsvalgår sørger fylkesstyret for at fylkesårsmøtet behandler programkomiteens siste avgitte utkast til stortingsvalgprogram.

Venstres fylkeslag følger samme geografiske inndeling som landets fylkeskommuner, og får sin representasjon i Venstres nasjonale organer deretter.

To eller flere fylkeslag kan slå seg sammen til en organisasjon slik at de i forhold til Venstres hovedorganisasjon, og i forhold til lokallagene, har samme rolle som et fylkeslag, dog slik at hver av de opprinnelige fylkeslagene beholder sin representasjon i Venstres organer som de hadde fått hver for seg. Slike regionlag må i vedtektene ivareta de organisatoriske løsninger som er nødvendige i forhold til oppgavene knyttet til nominasjon og innlevering av lister til fylkestingsvalg og stortingsvalg. Bare medlemmer som har stemmerett i det enkelte fylke kan være med å sette sammen listen for det respektive fylket.

Ved sammenslåing av to eller flere fylkeslag til et regionlag krever en slik prosess 2/3-flertall i samtlige berørte fylker. Oppløsningen av et eventuelt regionlag skjer ved simpelt flertall.

§ 6. SEKRETARIATET

Venstre har et sekretariat med en generalsekretær og med det personale landsstyret til enhver tid gjør vedtak om. Generalsekretær ansettes av landsstyret, på det første landsstyremøtet etter landsmøtet i det første året etter et avholdt stortingsvalg, i åremålsstilling med virketid på fire år.

Generalsekretæren har tale- og forslagsrett på lands-, landsstyre- og sentralstyremøter.

Generalsekretær har fullmakt til å foreta ansettelse og til å utøve personalpolitikk etter retningslinjer gitt av sentralstyret. Generalsekretær kan forøvrig gjøre vedtak etter delegasjon.

Ansatte i Venstres organisasjon kan ikke ha tillitsverv på samme nivå, eller ha tillitsverv som innebærer representasjon på samme nivå som ansettelsesforholdet utgår fra.

§ 7. SENTRALSTYRET

Sentralstyret leder Venstres arbeid mellom landsstyremøtene i samsvar med vedtektene og de vedtak som gjøres av landsmøtet og landsstyret. Sentralstyret møtes så ofte lederen finner det formålstjenlig eller når minst fire medlemmer krever det. Sentralstyret er beslutningsdyktig når minst fem medlemmer, deriblant lederen eller en av nestlederne, er til stede. Lederen kaller sentralstyret sammen og leder møtene.

Sentralstyret består av lederen, to nestledere, fire medlemmer og fire varamedlemmer (som også er de fire første direktevalgte landsstyremedlemmer) valgt av landsmøtet. I tillegg suppleres sentralstyret med lederne (eller deres stedfortredere) fra Norges Unge Venstre og Norges Venstrekvinnevalg.

Lederen i Venstres stortingsgruppe tiltrer sentralstyret uten stemmerett. 1. varamedlem til sentralstyret deltar på alle sentralstyremøter, uten stemmerett med mindre et fast sentralstyremedlem har meldt forfall.

Sentralstyret oppnevner én av sine medlemmer som ansvarlig for partiets internasjonale utvalg.

Sentralstyret godkjenner fylkeslagenes og regionlagenes vedtekter og behandler eventuelle søknader om dispensasjon fra vedtektene.

Sentralstyret kan foreta budsjettendringer (innenfor vedtatt budsjett) begrenset til 10 prosent av budsjettet. Melding om budsjettendringer gis fortløpende til landsstyret.

§ 8. LANDSSTYRET

Landsstyret leder Venstres arbeid mellom landsmøtene i samsvar med vedtektene og de vedtak som blir fattet av landsmøtet. Landsstyret møtes minst to ganger mellom hvert ordinære landsmøte og ellers så ofte som lederen eller fire sentralstyremedlemmer, eller minst sju landsstyremedlemmer skriftlig krever det. Landsstyret er beslutningsdyktig når minst to tredeler av medlemmene, deriblant lederen eller en av nestlederne, er til stede. Lederen kaller landsstyret sammen og leder møtene. Landsstyremøtene er i utgangspunktet åpne.

Landsstyret består av det landsmøtevalgte sentralstyret, åtte direktevalgte landsstyremedlemmer, fylkeslederne med fylkesnestledere som varamedlemmer, et medlem

valgt av Norges Venstrekvinnelag, et medlem valgt av Norges Liberale Studentforbund og to medlemmer valgt av Norges Unge Venstre.

Venstres statsråder og stortingsrepresentanter tiltrer landsstyret uten stemmerett.

Landsstyret skal drøfte retningslinjene for det organisasjonsmessige og politiske arbeidet og skal hvert år legge frem forslag til mål, strategier og handlingsplaner. Landsstyret kan for særskilte oppgaver oppnevne egne utvalg. På det siste landsstyremøtet hvert år skal budsjett behandles.

Landsstyret fastsetter tid og sted for landsmøtet og har ansvar for å gi nødvendige innstillinger overfor landsmøtet.

Landsstyret ansetter generalsekretær og bestemmer rammene for sekretariatets størrelse. Landsstyret fungerer som årsmøte i Venstres Opplysnings- og Studieforbund (VO). Landsstyret kan delegere oppgaver og beslutningsmyndighet til sentralstyret.

I god tid før stortingsvalg oppnevner landsstyret en programkomite med leder og minst seks medlemmer. Programkomiteens 1. utkast til stortingsvalgprogram sendes til høring i organisasjonen senest 1. september året før stortingsvalget. Høringsfrist settes til 1. november. Deretter utarbeides det et 2. utkast som skal være klart innen 10. desember. Det gjennomføres ny høring med behandling på fylkesårsmøtene innen utgangen av februar. Landsstyret gir deretter innstilling overfor landsmøtet.

Landsstyret kan innføre mulighet for medlemmer til å stille direkte spørsmål i landsstyrets møter (ved personlig frammøte eller via Internett). Landsstyret vedtar nærmere bestemmelser om dette.

§ 9. LANDSMØTET

Landsmøtet er Venstres øverste organ.

Ordinært landsmøte holdes innen utgangen av april hvert år. Tid og sted fastsettes av landsstyret.

Ekstraordinært landsmøte holdes når landsstyret vedtar det eller når minst halvparten av fylkesstyrene skriftlig krever det. Tid og sted fastsettes av landsstyret. Møtet innkalles med minst 14 dagers varsel.

Fylkeslagene skal da straks sammenkalle til ekstraordinært fylkesårsmøte for valg av delegater og behandling av de saker som er ført opp på saklisten for det ekstraordinære landsmøtet. Ekstraordinært landsmøte kan bare behandle den eller de saker som er angitt i innkallingen til møtet.

Ordinært landsmøte kalles sammen med minst to måneders varsel. Forslag til politiske uttalelser må være innsendt minst tre uker før landsmøtet.

Alle andre forslag skal være innsendt minst seks uker før landsmøtet. Forslag til vedtak som kommer senere enn disse fristene kan behandles av landsmøtet bare dersom landsmøtet vedtar dette med 2/3 flertall.

Sakliste og saksdokumenter skal sendes senest fire uker før landsmøtet til de lag og organisasjoner som har representasjonsrett på landsmøtet.

Landsmøtet består av landsstyrets medlemmer og av delegater valgt av fylkesårsmøtene i Venstre etter følgende regler:

Etter stemmetall i det enkelte fylkeslag avgitt ved siste fylkestingsvalg:

1 delegat pr. påbegynt 1.200 stemmer inntil 8.000 stemmer og deretter en delegat pr. påbegynte 2.000 stemmer.

Etter antall betalende medlemmer i det enkelte fylkeslag pr. 31. desember i året før landsmøtet:

1 delegat pr. påbegynte 120 medlemmer.

Derneft har de tilknyttede organisasjonene Norges Unge Venstre, Norges Venstrekvinnelag og Norges Liberale Studentforbund 15 delegater fordelt etter medlemstall, dog slik at hver organisasjon har minst 2 delegater.

Det er en forutsetning for representasjonsretten at den tilknyttede organisasjon har avholdt årsmøte samme år som landsmøtet eller året forut, og at de har underorganisasjoner i minst 4 fylker eller minst 4 utdanningsinstitusjoner i landet. Derneft må den enkelte organisasjon ha minst 100 medlemmer totalt.

Venstres statsråder og stortingsrepresentanter har tale- og forslagsrett på landsmøtene.

Landsmøtet er i utgangspunktet et åpent møte.

Konstituering

Landsmøtet åpnes av partilederen som leder konstitueringen av møtet hvor følgende velges:

- Møteledere
- Fullmaktsnemnd med leder og to medlemmer som avgir innstilling om godkjenning av delegatenes fullmakter til landsmøtet.
- Møtesekretærer og -referenter.
- Tellekorps.
- To personer til å underskrive protokollen.

Protokollen skal være underskrevet og tilgjengelig senest én måned etter landsmøtet. Endelig godkjenning av protokollen skjer i det første landsstyremøtet etter landsmøtet.

Valg

Landsmøtet skal foreta valg av:

Sentralstyre og direktevalgte landsstyremedlemmer

Det første og det tredje ordinære landsmøte i stortingsperioden velger:

- Partileder
- første og andre nestleder
- fire medlemmer til sentralstyret
- åtte direktevalgte landsstyremedlemmer, hvorav halvparten velges i nummerert rekkefølge. Disse fire er samtidig varamedlemmer til sentralstyret.
- tolv direktevalgte varamedlemmer til landsstyret.

Første varamedlem til sentralstyret tiltrer automatisk alle møter, uten stemmerett.

Revisor.

Det første og tredje ordinære landsmøte i stortingsperioden velger en statsautorisert revisor til å stå for revisjon av Venstres regnskaper.

Valgkomite.

Det andre og det fjerde ordinære landsmøte i stortingsperioden velger en valgkomite etter forslag fra landsstyret, bestående av leder, åtte medlemmer og fire varamedlemmer, som på det etterfølgende landsmøtet legger frem forslag til valg av sentralstyre og direktevalgte landsstyremedlemmer samt revisor.

Redaksjonskomite.

Hvert ordinære landsmøte velger, etter innstilling fra landsstyret, leder, fire medlemmer og to varamedlemmer til en redaksjonskomite som før og under det etterfølgende landsmøtet gjennomgår, redigerer og innstiller overfor landsmøtet innkomne forslag til politiske uttalelser og de forslag landsmøtet oversender til komiteen.

Andre arbeidsoppgaver

Alle ordinære landsmøter skal:

- Behandle landsstyrets årsmelding og regnskap.
- Behandle landsstyrets forslag til mål, strategier og hovedretningslinjer for partiets virksomhet.
- Fastsette den sentrale medlemskontingenten for det påfølgende kalenderår.
- Behandle og stemme over andre saker som er fremmet i samsvar med vedtektene.
- Fastsette hovedsak for det påfølgende landsmøtet og legge rammer for fremdriften av forberedelsesarbeidet for denne saken.
- I stortingsvalgår skal landsmøtet behandle og vedta stortingsvalgprogram.

§ 10. URAVSTEMMING

Politiske eller organisasjonsmessige saker som ikke gjelder vedtektene, budsjett, regnskap, valg av tillitsvalgte eller ansettelse i sekretariatet, kan forelegges medlemmene til rådgivende uravstemming når landsstyret eller landsmøtet gjør vedtak om det, når fem fylkesmøter ber om det eller dersom minst 400 medlemmer skriftlig forlanger det. Stemmeberettigede er alle som er registrert som medlemmer i Venstre senest tre måneder før avstemningen skal finne sted og som har betalt kontingent. Landsstyret gir nærmere regler om gjennomføring av uravstemming.

§ 11. VEDTEKTENE

Disse vedtektene endres av landsmøtet med 2/3 flertall. Forslag til vedtektsendringer legges på forhånd frem for landsstyret, de tilknyttede organisasjonene og fylkeslagene. Vedtektsendringer trer i kraft straks landsmøtet er hevet.

PLATTFORM FOR EN LIBERAL ORGANISASJON

Vedtatt av Venstres landsmøte 2009

1. Demokratisk grunnholdning

I Venstre skal demokratiske verdier ligge til grunn i hele organisasjonen. Meningsbrytninger og debatter er avgjørende for å fatte riktige vedtak.

Det må ikke lages byråkratiske strukturer i partiet som gjør det vanskelig å komme inn som ny eller som gjør prosesser i partiet vanskelig å ha oversikt over.

2. Medlemskap og rettigheter

Du er medlem i Venstre fra det tidspunkt du melder deg inn. Medlemskap kan bare utøves personlig. Medlemsrettigheter oppnås når du har betalt kontingent. Medlemsrettigheter kan kun utøves i ett lokallag (og tilhørende fylkeslag), men du kan selv velge hvilket lokallag du vil være medlem i.

3. Maktspredning

I Venstre skal makten være spredd. Partiet tilhører medlemmene. Aktive medlemmer sikrer kloke vedtak og meningsfylte medlemskap. Det er et mål å involvere flest mulig i alle viktige prosesser i partiet.

4. Åpenhet

I Venstre er åpenhet et sentralt mål. Åpenheten skal knyttes til alle deler av partiets arbeid. Politiske partier som ikke kan møte borgere og media på sine egne arenaer kan ikke forvente borgernes tillit.

5. Folkevalgt for Venstre

Du blir bare folkevalgt for Venstre ved å stille til valg på Venstres liste og på Venstres program. Har du stilt til valg på Venstres program så er dette din kontrakt med velgerne.

Venstres partiorganer kan ikke instruere folkevalgte for Venstre utover det program de er valgt på. Dersom det er punkter i et partiprogram en folkevalgt ikke kan følge, så er den folkevalgte forpliktet til å informere vedtaksorganet om dette.

Folkevalgte har selvsagt som oppgave å skape gode politiske prosesser og lytte til innspill fra eget parti.

6. Bruk av navnet Venstre

Venstre har tre sideorganisasjoner. Det er Norges Unge Venstre, Norges Venstrekvinne- og Norges Liberale Studentforbund.

Andre grupperinger som bruker (eller ønsker å bruke) tittelen "Venstre" skal ha et klart mandat til det i partiet.

7. Nominasjon

Venstre har ønske om at nominasjonsprosessene skal være åpnere enn de er i dag, ved at flere skal få mulighet til å delta, også i prosessen frem til nominasjonsmøtene.

Flere engasjerte, gir bedre løsninger og mer eierskap til løsningene. Det er like viktig at prosesser for å utvikle politikk er åpne i partier som nominasjonen.

8. Normalvedtekter - standardvedtekter

Lagene organiserer sine vedtekter selv så lenge de ikke bryter med de grunnleggende prinsippene i Venstres vedtekter.

Normalvedtektene ligger til grunn og bør være et godt utgangspunkt for lokale vedtekter. Lokale vedtekter og endringer av disse som vedtas på et årsmøte skal behandles av organisasjonsleddet som ligger over før de trer i kraft. Godkjenning skal finne sted med mindre endringene bryter med prinsippene med Venstres politikk, ikke ulike måter å organisere politisk arbeid på.

Dersom laget ikke har egne godkjente vedtekter så gjelder Venstres normalvedtekter.

9. Eksklusjon

Venstre har tro på den åpne debatt i møte mellom ulike meninger. Derfor er vi i mot eksklusjonsparagraf. Det at et flertall skal kunne overprøve et mindretall ved å ekskludere mindretallet skaper ikke en god partikultur.

LM-tema: Menneskerettar

Landsmøtet i 2013 vedtok at *"Menneskerettigheter"* skal være tema for landsmøtet i 2014. Landsmøtetemaet er forberedt av et utvalg nedsatt av landsstyret i oktober 2013, og som siden har vært supplert av generalsekretæren etter behov og delegert mandat. Utvalget har vært ledet av Rebekka Borsch. Andre medlemmer er Øyvind Eggen, Iselin Nybø, Sunniva Rebekka Skjeggstad, Joachim Nahem, Johan Kristian Meyer og Sofie Høgestøl, og Erling Kvernevik og Anja Johansen har bidratt utenfor de fysiske møtene.

Utvalget har arbeidet med å lage et opplegg som sikrer at temaet preger programmet på Landsmøtet, som utvikler ny politikk, og som sikrer at møtet tegner en klar profil av menneskerettigheter som grunnleggende for Venstre som et liberalt parti.

Utvalget har forberedt et problemnotat som skisserer 8 problemstillinger i menneskerettspolitikken, og som ble sirkulert i organisasjonen før fylkesårsmøtene. Basert på innspill fra organisasjonen har utvalget utarbeidet en uttalelse som skal behandles på landsmøtet. Uttalelsen er delt inn i en innledning og 9 kapitler.

I henhold til den foreslåtte forretningsorden behandles innledningen og de 9 kapitlene i 2 ulike bolker å 4 parallellsesjoner. Utvalget fremmer også forslag (se under) om hvilke deler av uttalelsen som skal behandles i den enkelte parallellsesjon slik at det blir enklere for de ulike delegasjoner å plassere delegater på de ulike parallellsesjoner.

Hver sesjon har en ekstern innledning på temaet som skal diskuteres, med deltakere fra samfunnsdebatten på det enkelte tema.

Merk særlig:

Det presiseres at delegasjonene ihht forretningsorden plikter å fordele sine delegater representativt på sesjonene i hver bolk.

I det foreslåtte programmet for landsmøtet er det lagt opp til to bolker med parallellsesjoner på fredag kl. 20:30-22:00 og på lørdag kl. 11:30-13:00.

Utvalget foreslår at delegasjonen fordeler sine delegater på den samme parallellsesjonen (samme møterom) i begge bolkene. Dette kan gjøre debatten enklere, ettersom temaene i samme møterom har en viss intern sammenheng.

Parallellsesjon 1 (fredag 20:30-22:00).

Sted: Landsmøtesalen

Innledning

Kapittel 1: Menneskerettighetenes status

Parallellsesjon 2 (fredag 20:30-22:00).

Sted: Møterom «Idérommet»

Kapittel 1: Tvangsbruk og frihetsberøvelse

Parallellsesjon 3 (fredag 20:30-22:00).

Sted: Møterom «O4»

Kapittel 5: Menneskerettighetsfiendtlige regimer

Parallellsesjon 4 (fredag 20:30-22:00).

Sted: Møterom på Radisson Blu Fornebu (3 min fra hotellet)

Kapittel 7: Personvern og informasjonsteknologi

Parallellsesjon 5 (lørdag 21:30-13:00).

Sted: Landsmøtesalen

Kapittel 2: Lov og sanksjonsmyndighet

Parallellsesjon 6 (lørdag 21:30-13:00).

Sted: Møterom «Idérommet»

Kapittel 4: Minoriteter og diskriminering

Parallellsesjon 7 (lørdag 21:30-13:00).

Sted: Møterom «O4»

Kapittel 6: Næringsliv og investeringer

Parallellsesjon 8 (lørdag 21:30-13:00).

Sted: Møterom på Radisson Blu Fornebu (3 min fra hotellet)

Kapittel 8: Miljø, klima og generasjonsperspektivet

Kapittel 9: Rettigheter og migrasjon

1 Innledning:

2 **Alle mennesker er født frie**

3
4 Liberal politikk tar utgangspunkt i det enkelte menneske og vil sikre alle frihet fra tvang,
5 undertrykkelse og illegitime inngrep fra andre personer, grupper eller myndigheter. Venstre
6 arbeider for samfunnsrammer som ikke bare fremmer formell frihet, men også reell frihet, og
7 som legger grunnlag for at alle mennesker skal kunne leve et verdig liv. Liberal politikk
8 handler om å skape rettferdige løsninger som gir bedre muligheter for livsutfoldelse og
9 samfunnsdeltakelse for alle.

10
11 Et sosialliberalt parti balanserer mellom hensynet til individet og til fellesskapet. Gode
12 fellesskap er forutsetningen for individuell frihet og livsutfoldelse, og selvstendige og frie
13 individer er forutsetningen for gode fellesskap. Venstres politikk tar utgangspunkt i
14 menneskerettighetene som byggesteiner for demokrati og rettsstat og som grunnlag for
15 borgernes mulighet til å skape frie liv og gode samfunn i fellesskap. Liberalere har alltid stått
16 fremst i kampen for menneskerettighetene. Venstre skal være den fremste forsvarer av
17 ytringsfrihet, organisasjonsfrihet, livssynsfrihet og andre grunnleggende rettigheter.

18
19 Aldri før har en så stor del av verdens befolkning hatt sjansen til å vokse opp i demokratiske
20 rettsstater. Menneskerettigheter står på en eller annen måte på dagsorden i alle land, og
21 dekker stadig flere områder. I Norge markerer vi Grunnlovens 200-årsjubileum ved å gi
22 sentrale menneskerettigheter grunnlovsrang. Men ikke alle land har sluttet seg til de viktigste
23 konvensjonene, og i alle land – inkludert Norge – er det gap mellom teori og praksis når det
24 gjelder hvordan menneskerettighetene etterkommes. Et liberalt parti må kontinuerlig stå på
25 for at dette gapet tettes; lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

1. Menneskerettighetenes status

Menneskerettigheter er rettigheter vi har i kraft av å være menneske, og er regulert i internasjonale avtaler. De er derfor absolutte og universelle og har en helt annen status enn rettigheter vi har i kraft av å være for eksempel statsborgere, forbrukere, arbeidstakere eller pasienter. Men menneskerettighetene er også i utvikling. Forståelsen av menneskerettighetene endrer seg over tid, med nye instrumenter som har konsekvens for flere områder. I mangfoldet av menneskerettigheter som har vokst fram kan ulike rettigheter ha forskjellig status. Rettigheter som handler om hva staten ikke skal gjøre («frihet fra») skal gjelde overalt, alltid, mens rettigheter som stiller krav til hva staten aktivt skal gjøre («retten til») må innføres gradvis ut fra det som er økonomisk mulig for staten.

Alternativ 1:

Derfor er det en realitet at man ofte må prioritere mellom menneskerettighetene. De sivile og politiske rettighetene vil generelt ligge høyest. Dette er nødvendig for å kunne finne løsninger i tilfeller der forskjellige rettigheter kommer i konflikt med hverandre, både i Norge og i land der menneskerettighetene har mindre vern. Politikken må våge å stå opp for grunnleggende og ukrenkelige menneskerettigheter som ved konflikt med andre rettigheter må gis fortrinn.

Alternativ 2:

Men det gir ikke mening å hevde at sivile og politiske rettigheter alltid skal ha forrang foran økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, eller omvendt. Disse menneskerettighetene utfyller hverandre. Reell ytringsfrihet er avhengig av tilgang på utdanning, og reell utdanning er avhengig av ytringsfrihet. En vurdering av hvilke rettigheter som er viktigst, vil kunne være ulik i ulike deler av verden. En rangering av de ulike kategorier av menneskerettigheter ut fra hvilke rettigheter som er mest grunnleggende åpner for at menneskerettigheter kan prioriteres ut fra politisk, økonomisk og geopolitisk ståsted.

I 2014 skal Stortinget ta stilling til om flere menneskerettigheter skal skrives inn i Grunnloven. Hensikten er ikke å *legge til* menneskerettigheter – de eksisterer uansett. Hensikten er å styrke menneskerettighetenes stilling, begrense det politiske handlingsrommet og gi sentrale menneskerettigheter et sterkere rettslig vern. Venstre støtter en slik grunnlovsfesting, men mener generelt det er viktig å unngå en rettsliggjøring av samfunnet. Framtidige generasjoner må sikres den samme politiske og økonomiske valgfriheten som vi nyter godt av. Frykten for rettsliggjøring av demokratiet er imidlertid mindre relevant når det gjelder menneskerettighetene enn når det gjelder for eksempel velferdsrettigheter som er regulert på annet vis.

Venstre vil:

- Styrke menneskerettighetenes stilling i norsk lov ved å grunnlovsfeste en menneskerettighetskatalog.
- Utvide ytringsfriheten ved å endre lov og praksis som i dag hemmer retten til frie ytringer.
- Utvide ordningen med fri rettshjelp i saker som omhandler mulige brudd på menneskerettighetene, og slik unngå at det i hovedsak er de mest ressurssterke og bemidlede som har anledning til å forfølge menneskerettighetsbrudd.
- Sikre gode økonomiske rammer for frivillige organisasjoner som arbeider for rettighetene til dem som av ulike grunner ikke er i stand til å forsvare sine rettigheter på egne vegne.
- Uten forbehold legge Den europeiske menneskerettighetsdomstolens domsavsigelser til grunn for utviklingen av norsk lovverk, og arbeide for at alle tilknyttede stater forplikter seg til det samme.

2. Lov og sanksjonsmyndighet

Alternativ 1:

Venstre mener at det er prinsipielt viktig å styrke de politiske og sivile rettigheter i Grunnloven. Disse er absolutte rettigheter som sikrer demokratisk deltakelse, frihet fra overgrep fra statens side og retten til å få prøvet sin sak på en rettssikker måte. Ytterligere økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter og grupperettigheter bør derimot ikke inn i Grunnloven, men heller forbli forankret på andre nivå i rettssystemet ettersom disse velferdsrettighetene er normgivende for hva staten bør gjøre innenfor gitte økonomiske rammevilkår.

Alternativ 2:

Venstre mener at det finnes gode grunner til å vektlegge ulike menneskerettigheter ulikt når de står i konflikt med hverandre, men i Norge skal rettsvernet være tilnærmet det samme for sivile og politiske rettigheter, og for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. Venstre støtter derfor en grunnlovsfesting av begge disse kategoriene av menneskerettigheter.

Menneskerettighetene er nedfelt i en rekke konvensjoner som stater velger å tilslutte seg. Flere konvensjoner åpner i valgfrie tilleggsprotokoller for at individer kan klage til en internasjonal komité eller et organ ved brudd. På tross av at de ikke er rettslig bindende for statene, har Norge vært svært tilbakeholdne med å ratifisere slike tilleggsprotokoller. Det gjelder blant annet tilleggsprotokollen til FNs barnekonvensjon, selv om dette er vedtatt av Stortinget. Norske barn risikerer derfor å bli stående utenfor når klageordningen for barn trer i kraft. Det blir vanskeligere for Norge å fremme menneskerettigheter internasjonalt når vi selv ikke ønsker å underlegge oss tilleggsprotokoller.

De internasjonale instrumentene for menneskerettigheter er under utvikling, men også under press. Stadig flere konvensjoner gir stadig flere komiteer i oppgave å overvåke brudd. Ikke alle institusjonene fungerer godt nok, og mange sliter med manglende finansiering. Noen har betydelige kapasitetsproblemer, slik som Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) som har en ventetid på opptil ti år. Det tydeliggjør behovet for å prioritere sakene som fremmes for domstolen.

Venstre vil:

- *Alternativ 1:* At kun de sivile og politiske menneskerettighetene grunnlovsfestes.
- *Alternativ 2:* At lovvernet for menneskerettighetene styrkes gjennom grunnlovsfesting av sivile, politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter.

- Styrke de regionale menneskerettsinstitusjonene som finnes, som en viktig del av en global innsats for menneskerettighetene.
- At en ny, uavhengig norsk nasjonal institusjon for menneskerettigheter opprettes snarest mulig, og at denne legges direkte under Stortinget.
- Ratifisere tilleggsprotokoller som åpner for individklage, i første rekke tilleggsprotokollen til Konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, til Konvensjonen om barns rettigheter, og til Konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

- *Alternativ 1:* Reformere FNs menneskerettighetssystem gjennom å fremme objektive krav til deltakerne i FNs menneskerettighetsråd, og gjennom å etablere en global menneskerettighetsdomstol som ankeinstans for saker som har vært gjennom regionale domstoler.

- *Alternativ 2:* Fremme ytterligere reformer av FNs menneskerettighetssystem gjennom å fremme objektive krav til deltakerne i FNs menneskerettighetsråd, samt å styrke regionale menneskerettighetsinstitusjoner og –domstoler.

- Jobbe for å reformere Den europeiske menneskerettighetsdomstolen med mål om å åpne for objektive kriterier for prioritering av saker, korte ned saksbehandlingstiden, effektivisere og styrke ressurstilgangen.
- Styrke regionale menneskerettighetssystemer og støtte opprettelsen av flere regionale menneskerettighetsdomstoler.
- Styrke Den internasjonale straffedomstolen (ICC) finansielt, og jobbe for at Norge signerer en soningsavtale med ICC.

3. Tvangsbruk og frihetsberøvelse

Selv om menneskerettighetene ikke forbyr tvang, er alle former for frihetsberøvelse grunnleggende problematiske i et menneskerettighetsperspektiv. Norge har gjennom en rekke år gjentatte ganger fått kritikk for bruken av glattceller og for vår behandling av varetektsfanger, blant annet av Europarådets torturovervåkingskomité. Bruken av glattceller innebærer full isolasjon, uten at det vurderes om det er nødvendig i det enkelte tilfelle. Det er uakseptabelt at barn settes i fengsel.

En gjennomgang av norsk praksis viser at mennesker med psykisk helsesvikt i altfor stor grad blir utsatt for frihetsberøvelse, tvangsmedisinering og beltelegging selv om de ikke er til fare for seg selv eller andre. For Venstre er det grunnleggende at psykisk syke menneskers rettssikkerhet ivaretas. Behandling bør i størst mulig grad baseres på fritt og informert samtykke.

Rettighetene til personer med varig svekket evne til å ta hånd om seg selv må ivaretas bedre enn i dag. Dette gjelder ikke bare innen psykisk helsevern, men også i eldreomsorgen, demensomsorgen, og overfor psykisk utviklingshemmede, der både aktiv og passiv tvangsbruk forekommer. Venstre ønsker å styrke rettighetene til disse gruppene og vil ha en gjennomgang av hvordan menneskerettigheter ivaretas i eldreomsorg, demensomsorg og for utviklingshemmede.

Venstre vil:

- At ingen skal sitte lenger enn 4 timer på glattcelle før de overføres til ordinær fengselscelle, eller en tilsvarende utstyrt celle i politiets lokaler. Barn skal ikke plasseres i slike celler.
- At fengselsstraff unngås for barn og ungdom som har utført kriminelle handlinger, og at ungdomsenhetene i norske fengsler fullfinansieres slik at ungdomsstraff innføres i 2015.
- Innføre en felles lovregulering av tvangsbruk, for å sikre unødig bruk og diskriminering.
- At det gjennomføres en større lovreform innen psykisk helsevern, med økt selvbestemmelse og styrket rettssikkerhet for pasienter som rammes av tvang.
- Styrke rettighetene til eldre pasienter, pasienter med demens, og psykisk utviklingshemmede samt deres eventuelle verger.
- Innføre krav om forhåndsgodkjenning ved bruk av helseteknologi som GPS for demente.

4. Minoriteter og diskriminering

Mange av de største menneskerettsutfordringene gjelder i møtet med minoriteter, enten fordi folk som tilhører minoriteter blir utsatt for diskriminering eller fordi noen minoriteter særpreges av forhold som kan være problematiske i et menneskerettighetsperspektiv. Dette er også et område der forholdet mellom statens makt og individuell frihet kan settes på prøve.

I et liberalt samfunn er den enkeltes livssyn et personlig anliggende, og vi skal tilstrebe toleranse og respekt for andres valg og ytringer. Staten skal verken diskriminere eller favorisere livssyn. Venstre forsvarer enhvers rett til å tro og enhvers rett til å ikke tro. Et sentralt tema i debatten fremover vil knytte seg til livssynsgruppers rettigheter til unntaksbestemmelser i skole og arbeidsliv og til utøvelse av religion i det offentlige rom. Venstre tar som utgangspunkt at offentlige institusjoner er livssynsnøytrale. Alle skal ha frihet til å velge hvordan de vil leve sine liv og hvordan de oppdrar sine barn, så lenge dette ikke påfører barnet varig skade. Ingen skal kunne begå menneskerettighetsbrudd under dekke av religion eller kultur.

Diskriminering rammer etniske og religiøse minoriteter, men er også en stor utfordring i dagliglivet for grupper med ulike former for funksjonsnedsettelse, og for seksuelle minoriteter. Alle skal kunne delta i samfunnet på lik linje, uavhengig av kjønn, etnisk opprinnelse, funksjonsevne, seksuell legning, livssyn eller andre vesentlige forhold. Dette er også en del av Norges menneskerettslige forpliktelser. Alle skal ha lik tilgang til fysisk miljø, infrastruktur og kommunikasjon, og at lesbiske, homofile, bifile og transpersoner skal kunne leve åpent med sitt kjønnsuttrykk eller sin seksuelle orientering.

Venstre vil:

- *Alternativ 1:* At uniformer som representerer statens maktmonopol, som politi og dommere, er livssynsnøytrale.
- *Alternativ 2:* At uniformsregelverket skal åpne for livssynsspesifikke uniformvalg, som gjør det greit for mennesker av alle religioner å bære uiform.

- At kvalifisert og sertifisert helsepersonell skal kunne tilby omskjæring av guttebarn.
- DISSENS: Ett av utvalgets medlemmer vil stryke punktet.*

- At foreldre ikke skal kunne nekte deres barn blodoverføring eller på annen måte påføre barnet uopprettelig skade under dekke av religion eller kultur.
- Tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og vold som del av barneoppdragelsen må bekjempes, og dette må prioriteres av norske myndigheter.
- Forsvare foreldres rett til oppdragelse og utdanning basert på religion, men kreve tilsyn med undervisningstilbudet, og oppfølging av barns oppvekstvilkår i isolerte trossamfunn.
- At enhver skal ha rett til å ytre seg med symboler og bekledning i det offentlige rom, men at den enkelte arbeidsgiver skal ha rom for å definere generelle retningslinjer for uniformering som ikke er myntet på å begrense bestemte grupper.
- Fullføre skillet mellom stat og kirke ved å fjerne gjenværende henvisninger til bestemte kirkesamfunn og trosretninger i Grunnloven.
- Inkludere Rasediskrimineringskonvensjonen i Menneskerettighetsloven.
- Grunnlovsfeste forbudet mot diskriminering på bakgrunn av kjønn, opprinnelse, funksjonsevne, seksuell orientering, livssyn eller andre vesentlige forhold ved en person.

- Fjerne straffeloven § 135A om fremsettelse av en diskriminerende eller hatefull ytring. Retten til å ytre seg skal ikke begrenses, men møtes med andres ytringer, fakta og kunnskap.
- Revidere og utvide rettshjelploven i tråd med anbefalingene fra ulike FN-komiteer slik at funksjonshemmede lettere får tilgang til domstolene.
- Forby tvangssterilisering ved kjønnsskifte.
- Øke bevilgninger til organisasjoner som jobber med veiledning, rettighetsinformasjon og rettshjelp til kvinner med minoritetsbakgrunn.

5. Menneskerettighetsfiendtlige regimer

Kampen for demokrati og menneskerettigheter står sentralt i en liberal utenrikspolitikk. Det er dobbeltmorsomt at Norge engasjerer seg i menneskerettighetsspørsmål i bistandsland, men er mindre kritiske når det gjelder oljeproduksjon og utstrakt økonomisk samarbeid i land som kjennetegnes av menneskerettighetsbrudd. Venstre etterlyser en mer verdibasert og konsekvent politikk.

Kvinnens rettigheter er sterkt begrenset i de fleste deler av verden, noe som også gjør seg gjeldende innenfor FN, der flere land har tatt til orde for å se menneskerettighetene i lys av tradisjoner. I en rekke land er det i praksis apartheid-regimer hvor kvinner ikke kan bevege seg fritt, hvor det er begrensninger på kvinners deltakelse økonomisk, sosialt og politisk. Kampen for global likestilling er den største menneskerettighetsutfordringen i vår tid. Dette må være en rød tråd i en hver diskusjon om menneskerettigheter.

I det utviklingspolitiske arbeidet må tema som handler om årsaker til brudd på menneskerettighetene stå sentralt. Myndigheter i de enkelte land må ansvarliggjøres, og sivilsamfunnet må styrkes for å balansere makt.

Venstre vil:

- Redusere direkte bistandsmidler til autoritære regimer, og heller kanalisere bistandsmidlene til å styrke organisasjoner som kan være talspersoner for menneskerettigheter, befolkningens interesser og marginaliserte grupper.
- At kvinners reproduktive helse og rettigheter skal være en prioritert oppgave for Norge i internasjonale fora og i dialog og samarbeid med andre land.
- At menneskerettighetene får en sentral plass i FNs utviklingsmål fra 2015.
- Kreve engasjement fra det internasjonale samfunnet – sivilt, økonomisk, diplomatisk eller i ytterste konsekvens militært – når en stats myndigheter bryter sin forpliktelse til å beskytte egen befolkning.
- Tilby humanitære visum til varslere, politiske aktivister, studenter, akademikere og andre som er blitt utvist eller er i akutt fare på bakgrunn av sitt arbeid for menneskerettigheter og demokrati, og som trenger midlertidig oppholdstillatelse, og anledning til å fullføre sin utdanning.
- Sørge for at Norge tar initiativ til en internasjonal kartlegging av omfanget av forfølgelse på grunnlag av seksuell orientering, og for å fremme seksuelle minoriteters rett til identitet, privatliv og samfunnsdeltakelse på linje med andre borgere.
- Øke støtte til prosjekter som jobber med rettsbistand og demokratibyggning.

6. Næringsliv og investeringer

Norske selskaper, flere med staten som medeier, er til stede i områder med krig, korrupsjon, demokratisk underskudd og menneskerettighetsbrudd. Selskaper er politiske aktører enten de vil eller ei, særlig i deler av verden der myndighetene mangler evne eller vilje til å håndheve reguleringer som beskytter enkeltpersoner.

Med noen få unntak dekkes ikke norske bedrifters virksomhet i utlandet av noen form for bindende reguleringer, og menneskerettighetskonvensjonene sier i seg selv lite om hva slags ansvar næringslivsaktører har. Men de siste årene har det skjedd en betydelig utvikling i internasjonale normer på området for næringslivets samfunnsansvar. UN Guiding Principles for Business and Human Rights (UNGP) fra 2011 definerer for første gang statens og næringslivets plikter og ansvar for beskyttelse av menneskerettigheter i tilknytning til næringsvirksomhet. Prinsippene ble vedtatt av FNs Menneskerettighetsråd, men er ikke fulgt opp av effektive reguleringer eller sanksjonsmuligheter.

Statens Pensjonsfond Utland (SPU) investerer i verdipapirer over hele verden. Norge må være en ansvarlig investor, også i lys av investeringenes mulige innvirkning på menneskerettigheter. Venstre vil ikke at Norge skal tjene penger på virksomheter som krenker, truer eller undergraver menneskerettighetene. SPU's betydelige størrelse innebærer at investeringene kan påvirke staters mulighet til å innfri økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. I dag investeres bare en liten brøkdel av SPU i mellominntektsland, og praktisk talt ingenting i de fattige landene. Venstre vil at SPU investerer en større andel i land med relativt svakere økonomi.

Forbrukerne spiller en viktig rolle når det gjelder å ivareta menneskerettigheter i næringslivet. Etikk i utvikling og produksjon av varer bør synliggjøres bedre for forbrukerne. Det offentlige utgjør en vesentlig del av forbrukerne i Norge, både nasjonalt og lokalt. Å kreve åpenhet i produksjonsskjeden kan derfor starte lokalt, og kommunestyre og kontrollutvalg kan spille viktige roller.

Venstre vil:

- Gjøre Norge til en pådriver for statens og næringslivets ansvar for beskyttelse av menneskerettigheter i tilknytning til næringsvirksomhet.
- Arbeide for at norske bedrifter i større grad ivaretar menneskerettighetshensyn og arbeidstakerrettigheter og at de viser større åpenhet om sin utenlandsvirksomhet.

Alternativ 1: Ansvarliggjøre næringslivet i større grad når det gjelder menneskerettigheter, bl.a. ved å kartlegge hvordan norske selskaper forholder seg til OECD og FNs normer for utøvelse av samfunnsansvar på menneskerettighetsområdet i sin internasjonale virksomhet, og utvikle internasjonale sanksjonsmuligheter overfor bedrifter som bryter med disse normene.

Alternativ 2: Innføre bindende retningslinjer for norske bedriftenes samfunnsansvar på menneskerettighetsfeltet, i hovedsak basert på FNs og OECDs retningslinjer. Bedrifter som handler i strid med disse retningslinjene skal ikke motta offentlig støtte til sine utenlandsstrategier, verken direkte eller indirekte gjennom ambassaders promotering, deltakelse i næringslivsdelegasjoner eller annet.

- Støtte fattige lands kapasitet til å implementere og styrke reguleringer for utenlandske bedrifters virksomhet, og oppfordre norske bedrifter til ikke å legge press på myndigheter for å få unntak.
- At Norge ikke skal tjene penger på virksomhet som krenker menneskerettighetene, verken gjennom SPU eller helt eller delvis statseide bedrifter.

- 1 • At en større andel av SPU skal investeres i utvalgte virksomheter i mellom- og
2 lavinntektsland.
- 3 • Legge til rette for sertifisering av produkter etter samfunnsansvars- og
4 menneskerettighetskrav etter modell fra hvordan miljøsertifisering foregår i dag.
5
6

7. Personvern og informasjonsteknologi

Retten til et privatliv er sikret av FNs Verdenserklæring om menneskerettigheter. Denne retten er under press. Kommunikasjon over internett og annen datatrafikk er i prinsippet grenseløs, og et sterkt vern mot utilbørlig registrering, overvåking og inngripen i privatlivet er avgjørende for frihet og demokrati. Lovverket rundt digitalt personvern må derfor styrkes.

Overvåking og innsamling av data i etterforskningsøyemed skal alltid være rettslig kontrollert og innrettet mot spesifikke individer basert på mistanke. Venstre anerkjenner behovet for etterretning for å forebygge terror og alvorlig kriminalitet. Men grunnleggende menneskerettigheter må respekteres, og slik virksomhet må alltid være forankret i lov og styres etter de begrensninger som den europeiske menneskerettighetskonvensjonen setter for inngrep i personvernet.

Vi har alle en rett til å velge hva slag informasjon om oss selv vi ønsker å spre, og vi skal også ha rett til å angre. Derfor vil Venstre lovfeste retten til å eie egen informasjon, og til å kontrollere egne data. Ikke minst gjelder det data om egen helse og genetisk informasjon (DNA). Det er enkeltindividet som i utgangspunktet har rett til all data om egen person, og det er enkeltindividet som bestemmer hvorvidt dette skal brukes eller deles.

Venstre vil:

- Grunnlovsfeste digitale borgerrettigheter og arbeide for at det etableres internasjonale ordninger som bidrar til at de grunnleggende personvernrettighetene respekteres i alle land.
- Nedsette en kommisjon for å kartlegge de personvernmessige konsekvensene av nettbruken.
- Etablere kraftige bøter og sanksjoner mot bedrifter som bryter borgernes rettigheter.
- Fjerne EUs datalagringsdirektiv fra norsk lovverk om det blir implementert.
- Jobbe for at Norge blir representert med fulle rettigheter i et nytt europeisk datatilsyn.
- Sikre retten til å kommunisere uten overvåking, slik at telefon- og internettrafikk ikke skal kunne utleveres til politiet uten rettslig kjennelse.
- Stille krav om samtykke ved videresalg eller sammenstilling av personopplysninger.
- Styrke innsynsretten i offentlig sektor slik at for eksempel åpning av pasientjournaler skal varsles, og der unntak kun kan gis av hensyn til rikets sikkerhet eller etterforskning.
- Stille krav om kryptering av identiteter i helseregistre.
- Beskytte den enkeltes DNA-opplysninger eksplisitt, ved å lovfeste eierskap til eget genmateriale.
- Sikre at bruk av omsorgsteknologi bygger på prinsippet om «personvernvennlig teknologi» og etablere regelverk, rutiner og praksis som ivaretar den enkeltes hensyn.

8. Miljø, klima og generasjonsperspektivet

Realiseringen av mange menneskerettigheter, inkludert retten til en tilstrekkelig levestandard for alle, er bare mulig med biologisk mangfold og velfungerende økosystemer både globalt og lokalt. De miljøvalgene vi tar i dag vil påvirke fremtidige generasjoners mulighet til å realisere sine menneskerettigheter. Flere hundre millioner mennesker vil trolig ha flyktet fra hjemmene sine på grunn av klimaendringer mot slutten av dette århundret, varsler FNs klimapanel i sin siste rapport. Disse menneskenes rettsvern dekkes ikke av internasjonale konvensjoner.

Venstre mener at arbeidet med menneskerettigheter også bør omfatte et generasjonsperspektiv. Et slikt perspektiv er allerede forankret i Grunnlovens § 110b, som sikrer alle retten til et sunnhetsfremmende miljø og til en mangfoldig og produktionsdyktig natur. Venstre vil jobbe for at generasjonsspørsmålet speiles gjennom alle de politiske virkemidler og initiativ der det er mulig.

Venstre vil være en pådriver for et internasjonalt initiativ om klimaflyktninger, og for økt innsats for å bistå stater og mennesker som blir hardt rammet av miljøpåvirkning og klimaendringer. Norge og de industrialiserte landene har en særskilt plikt til å finne løsninger for denne gruppen, både ved å bidra til mindre utslipp av klimagasser og ved å finansiere klimatilpasningstiltak.

Venstre vil:

- Systematisk klimavaske eksisterende lovverk for å sørge for at lovverket som helhet sikrer hensynet til klimaet for fremtidige generasjoner.
- Endre Grunnlovens miljøparagraf (110b) slik at den i større grad gir rettigheter til folket og plikter for staten.
- Vurdere rettighetsfesting av naturverdier og bærekraftig bruk av natur og økosystemer.
- Ta initiativ til en FN-resolusjon som tar opp klimaflyktningers rettslige status.
- Ta initiativ til en FN-resolusjon som tar opp menneskerettigheter i et generasjonsperspektiv.
- Investere en større del av Oljefondet (SPU) i utslippsreduserende og fornybare prosjekter.
- Sikre at Oljefondet ikke investerer i fossil energi, samt bransjer og bedrifter som aktivt motarbeider internasjonale miljømål.
- Bidra til å finansiere klimatilpasningstiltak i utviklingsland.
- Støtte Nansen-initiativet som bidrar til å forebygge og bedre nødhjelpsresponsen.

9. Rettigheter og migrasjon

Mennesker flytter på seg raskere enn noen gang. Muligheten til fri bevegelse er en grunnleggende liberal verdi, enten hensikten er å søke beskyttelse eller å søke lykken. Men fri bevegelse over landegrensene er i seg selv ingen menneskerett utover at alle skal ha rett til å forlate og returnere til eget land. Migrasjon kan sette menneskerettighetene på prøve, både når mennesker blir tvunget på flukt og når immigrasjon utfordrer lands velferdssystemer.

Retten til å søke og få asyl når man har behov for beskyttelse, er hjemlet i Flyktningkonvensjonen. Den settes kontinuerlig på prøve, ikke minst i de sørligste EU-landene som har den største tilstrømningen, men også den laveste innvilgelsesprosenten og svært dårlige mottaksforhold. Det er behov for en sterkere samordning mellom landene som omfattes av Dublin-avtalen.

Retten til asyl handler ikke bare om å få anledning til å få opphold i et land, men også om hvordan oppholdet forvaltes. Ved årsskiftet stod 5400 flyktninger på vent for å bli bosatt i norske kommuner. 900 barn stod på venteliste for å bli flyttet fra mottak og inn i norske kommuner, og flere av disse har ventet i over to år. Det er uakseptabelt. Når Norge tar imot de som har søkt asyl, forplikter staten seg til å ivareta deres menneskerettigheter.

Det er også en utfordring at mange som oppholder seg ulovlig i Norge ikke har tilgang på grunnleggende helsetjenester. Det er en særlig utfordring at barns rettigheter etter Barnekonvensjonen ikke alltid ivaretas i utlendingssaker.

Venstre vil:

- Styrke det globale rettsvernet for mennesker på flukt, både over grenser og internt fordrevne, og styrke FNs høykommisær for flyktninger.
- Grunnlovsfeste retten til å søke om asyl.
- Sikre gode økonomiske rammevilkår for kommuner som bosetter asylsøkere og flyktninger, og sørge for at bosetting skjer så raskt som mulig.
- Etablere fri bosettingsrett for asylsøkere og flyktninger som har fått innvilget opphold.
- Fjerne alderskravet til kjærlighetsvisum, i tråd med enhvers rett til å stifte familie.
- At lengeværende barn og barnefamilier med endelig avslag som hovedregel skal få opphold dersom de har oppholdt seg i Norge i mer enn tre år.
- At papirløse og andre uten lovlig opphold gis tilgang på grunnleggende helsetjenester.
- Sikre asylsøkere mulighet til å arbeide inntil retur er avklart.
- Styrke rettsvernet for asylanter og flyktninger som tilhører seksuelle minoriteter.

Politiske fråsegner

Det er kommet inn 42 forslag til uttalelser innen fristen 14. mars. Med utgangspunkt i disse innstiller redaksjonsnemnda på at det behandles 6 ulike uttalelser.

I henhold til den foreslåtte forretningsorden behandles de 6 uttalelsene i 2 ulike bolker á 3 parallellsesjoner. Redaksjonsnemnda fremmer også forslag (se under) om hvilke uttalelser som skal behandles i den enkelte parallellsesjon slik at det blir enklere for de ulike delegasjoner å plassere delegater på de ulike parallellsesjoner.

Merk særlig:

Det presiseres at delegasjonene ihht forretningsorden plikter å fordele sine delegater representativt på sesjonene i hver bolke.

I det foreslåtte programmet for landsmøtet er det lagt opp til to bolker med parallellsesjoner på lørdag kl. 09:00-10:30 og kl. 14:30-16:00 og det legges fra redaksjonsnemndas side opp til at hver parallellsesjon skal behandle to uttalelser.

Det er i utgangspunkt lagt opp til at delegatene deltar på den samme parallellsesjonen i begge bolkene, slik at sesjonen selv kan prioritere tiden som brukes på de to uttalelsene hver sesjon har til behandling.

Redaksjonsnemnda fremmer følgende forslag til hvilke uttalelser som skal behandles og i hvilke sesjoner (MERK: Redaksjonsnemndas endelige forslag til tekst ettersendes):

Parallellsesjon 1 (lørdag kl. 09:00-10:30 og kl. 14:30-16:00).

Sted: Landsmøtesalen

A. Norge trenger en klimalov
(Basert på uttalelse nr. 3)

B. Rettferdighet mellom generasjoner
(Basert på deler av uttalelse nr. 33)

Parallellsesjon 2 (lørdag kl. 09:00-10:30 og kl. 14:30-16:00).

Sted: Møterom «Idérommet»

C. Fiskeriressursene tilhører fellesskapet
(Basert på elementer fra uttalelse nr. 9 og 10)

D. Venstre fordømmer Russlands maktmisbruk
(Basert på uttalelse nr. 29. **MRK!** På grunn av uklar situasjon i Ukraina/Krim-halvøya vil denne uttalelsen først være klar fra redaksjonsnemnda ved landsmøtets start)

Parallellsesjon 3 (lørdag kl. 09:00-10:30 og kl. 14:30-16:00).

Sted: Møterom «O4»

E. Kollektivtrafikk på skinner
(Basert på uttalelse nr. 14, med elementer fra uttalelse nr. 11, 12 og 13).

F. En bedre yrkesopplæring hindrer frafall
(Basert på uttalelse nr. 7)

Redaksjonsnemnda vil også gjøre oppmerksom på følgende:

Det legges fra vår side ikke opp til behandling av en generell politisk uttalelse på dette landsmøtet. Generelle politiske uttalelser har en hovedmisjon når det gjelder å gi signaler fra landsmøtet om overordnede politiske prioriteringer og samarbeidsmønster. Redaksjonsnemnda finner ingen grunn til å endre på dagens prioritering og samarbeidsmønster og innstiller således ikke på at det behandles en slik uttalelse.

Det skal i tillegg til politiske uttalelser også behandles et omfattende dokument om menneskerettigheter. Flere av de foreslåtte uttalelsene omhandler også dette temaet. Dette gjelder spesielt uttalelse nr. 24, 25, 26 og 27. Redaksjonsnemnda anbefaler forslagsstillerne bak disse uttalelsene å fremme konkrete endringsforslag til det dokumentet som skal behandles når det gjelder menneskerettigheter dersom ikke realitetene i de ulike uttalelsene allerede er ivarettatt.

Temamessig sortering av uttalelser som er kommet inn innen fristen:

Miljø/klima

- Nr. 1 Få fart på den norske omstilling
- Nr. 2 Fornybart lokaldemokrati
- Nr. 3 Norge trenger en klimalov
- Nr. 4 Venstre ber Regjeringen redegjøre for tiltak som kan redusere havforsuring
- Nr. 5 Økt bruk av tre i Norge

Forslagsstiller:
Rogaland Venstre
Ola Elvestuen
Buskerud Venstre m.fl.
Vågan Venstre

Akershus Venstre

Skole/Barnehage

- Nr. 6 Finansiering av private barnehager må endres
- Nr. 7 Helhetlig og forpliktende yrkesopplæring til alle

Forslagsstiller:
Hordaland Venstre
Vestfold Venstre m.fl.

Fiskeri

- Nr. 8 Nei til fjorddeponi - ja til arbeidsplassar
- Nr. 9 Fiskeriressursene tilhører fellesskapet
- Nr. 10 Venstre sier nei til evigvarende fiskekvoter

Forslagsstiller:
Sogn og Fjordane Venstre m.fl.
Oslo Venstre m.fl.
Vågan Venstre

Kollektiv/jernbane

- Nr. 11 Planlegg toget som i Sveits
- Nr. 12 Økt kollektivsatsing må til
- Nr. 13 Toget går nå!
- Nr. 14 Kollektivtrafikk på skinner
- Nr. 15 Økt kollektivsatsing i byene

Forslagsstiller:
Akershus Venstre
Vestfold Venstre
Agder Venstre
Abid Q. Raja
Guri Melby m.fl.

Landbruk

- Nr. 16 Norsk landbruk skal utvikles - ikke avvikles
- Nr. 17 Tiden er inne for nasjonal jordvernplan!
- Nr. 18 Et landbruk for helse og miljø
- Nr. 19 Ein ny landbrukspolitikk:
- Nr. 20 Offensiv landbrukspolitikk for framtidens utfordringer

Forslagsstiller:
Akershus Venstre m.fl.
Rogaland Venstre m.fl.
Oslo Venstre
Oppland Venstre
Alstadhaug Venstre

Asyl/integrering

- Nr. 21 Mottakssystemet må forbedres
- Nr. 22 Gi de papirløse oppreisning
- Nr. 23 Styrking av retssikkerheten for asylsøkere

Forslagsstiller:

Norges Unge Venstre
Rogaland Venstre
Sandnes Venstre

MR

- Nr. 24 Barns menneskerettigheter
- Nr. 25 Digitale menneskerettigheter
- Nr. 26 Venstre krever at kvinner MR og likestilling
- Nr. 27 Menneskerettigheter også i Tibet

Forslagsstiller:

Geir Kjell Andersland m.fl.
Rogaland Venstre
NVK
Oslo Venstre

Urix

- Nr. 28 Syria lider
- Nr. 29 Venstre fordømmer Russlands maktmisbruk
- Nr. 30 Verdens nest største demokratiske valg
- Nr. 31 Hjelp mennesker der nøden er størst
- Nr. 32 Rettferdighet for Vest-Sahara

Forslagsstiller:

IU
IU
Unge Venstre
Vestfold Venstre
Halden Venstre

Annet

- Nr. 33 Rettferdighet mellom generasjoner
- Nr. 34 Etisk handel krever forbrukerinformasjon
- Nr. 35 Henvisningskravet for abort må fjernes
- Nr. 36 Normerte sykemeldinger er feil medisin
- Nr. 37 Nytt vestlandsdemokrati
- Nr. 38 Valgordningen må reformeres
- Nr. 39 Gje kvinner som vart hetsa etter andre verdenskrig
- Nr. 40 Fjern kriminaliseringen av kjøp av seksuelle tjenester
- Nr. 41 Venstre vil ha et fritt internett
- Nr. 42 Kulturminnevern-tiltak for at 2020-målet skal nås

Forslagsstiller:

Unge Venstre
Akershus Venstre
NVK
Frogner Venstre m.fl.
Hordaland Venstre
Troms Venstre
Hordaland Venstre
Oslo Venstre
Oslo Venstre
Oppland Venstre m.fl.

1 Forslag nr. 1

2 Forslagsstiller: Rogaland Venstre

3
4
5 **Få fart på den norske omstillingen fra fossilt til fornybart – nytt**
6 **statlig fornybarselskap til Stavanger!**

7
8 **Rogaland har en av verdens fremste og sterkeste næringsklynge innen olje, gass og**
9 **offshorevirksomhet. Det er en av Norges mest internasjonale næringer og en av**
10 **Norges mest kapitalintensive bransje.**

11
12 For å få fart på omstillingen fra fossilt til fornybart må vi ta utgangspunkt i næringen som
13 med tiden skal og må ha omstillingen, og som vi gjerne skulle fått i omstillingsmodus jo før jo
14 heller. Oljebransjen i Rogaland har kompetanse og teknologi i verdensklasse og den er i
15 nær relasjon til fornybar energi. Rogaland er i dag også "Norges batteri" med flere
16 Europeiske rekorder og en betydelig kompetanse innen vannkraftproduksjon.

17
18 Vi trenger et statlig eid fornybarselskap med hovedkontor i Stavanger, som driver operativt
19 innen fornybar energiproduksjon. På samme måte som Statoil ble etablert i 1972 for å
20 operere innen fossil energiproduksjon, trengs et statlig norsk fornybarselskap som opererer
21 og utvikler fornybarprosjekter nasjonalt og internasjonalt med et utgangspunkt i
22 næringsklyngen Rogaland har innen olje og gass. Kapital til selskapet bør komme som en
23 omfordeling fra aksjeinvesteringer som per i dag er gjort gjennom Statens pensjonsfond (i
24 eksempelvis aksjer som Coca Cola Co.). Selskapet må sikres tilstrekkelig egenkapital. Det
25 er svært viktig at det bygges opp et selskap som har fokus på lønnsomhet fra begynnelsen
26 av. Selskapet må være solid finansiert gjennom for eksempel Statens pensjonsfond, men
27 det må bygges i forhold til de krav et marked for fornybar energiteknologi setter.

28
29 Norges sikreste vei til suksess og momentum innen omstilling fra fossil til fornybar
30 energiproduksjon er gjennom et solid statlig selskap med krav til kapitalavkastning innen
31 fornybar. Med hovedsete i Europas energihovedstad. Et selskap som innen fornybar kan bli
32 et verdensledende lokomotiv og som kan sikre velferden i Norge for fremtidens
33 generasjoner.

34
35
36

Forslag nr. 2

Forslagsstiller: Storingsrepresentant Ola Elvestuen

Fornybart lokaldemokrati

Norge er et av de landene i verden med best muligheter til å produsere miljøvennlig energi. Sammen med storstilt satsing på energieffektivisering, må den fornybare energien erstatte fossil energi. Omtrent halvparten av energiforbruket i Norge utgjøres av fossil energi. Fornybar energi kan erstatte fossil energi i transport-, industri-, energi- og byggsektoren. Men utbygging av fornybar energi må ikke gå på bekostning av viktige naturverdier.

Venstre mener at det er de enkelte kommunestyrene som først og fremst må bestemme hvorvidt et vind- eller vannkraftprosjekt skal få tillatelse til å realiseres. Vertskommunens aksept må være nødvendig for at NVE eller olje- og energidepartementet skal gi konsesjon for vind- og vannkraftprosjekter. Det har ikke noe hensikt med unødvendige konflikter i kommuner som ikke ønsker ny kraftproduksjon i sin kommune. Samtidig må vi innføre et naturressursskatteregime for vindkraft på lik linje med det man har for vannkraft, slik at kommunene sitter igjen med større andel av inntektene fra næringen.

Venstre mener nasjonale eller regionale verneverdier må kunne overstyre vedtak i vind- eller vannkraftkonsesjonene som kommunene gir sin tilslutning til. Tapet av naturmangfoldet skjer i et farlig raskt tempo, samtidig truer klimaendringene med en global økologisk katastrofe. Vi løser ikke det ene problemet hvis vi samtidig forsterker det andre.

Norsk vannforvaltning er betydelig underfinansiert, og dette fører til at verken vannregionmyndigheter, kommuner eller involverte sektormyndigheter klarer å gjennomføre oppgavene sine. Det akkumulerte etterslepet siden innføringen av vannforskriften i 2007 har økt til et beløp langt større enn det vannforvaltningen får i bevilgninger for hele 2014. Etterslepet i midler til vannarbeidet nærmer seg nå 300 millioner.

Norge er i verdenstoppen når det gjelder strømforbruk. Nordmenn dobbelt så mye strøm som svensker. Det reelle potensialet for redusert energibruk i norske boliger og yrkesbygg fram til 2020 er på rundt 7,5 TWh. Det tilsvarer mer enn halvparten av energiforbruket i bygninger i Akershus fylke. Venstre mener lønnsomhet er den sterkeste drivkraften i byggenæringen og blant privatpersoner. Hvis man klarer å legge til rette for at verdien av et bygg henger sammen med energi- og miljøytelsen, vil lønnsomhetsaspektet kunne gå fra å være et sterkt hinder til en svært sterk drivkraft for effektivisering. Derfor vil Venstre ha skattefradrag for ENØK-investeringer i sin egen bolig.

Forslag nr. 3

Forslagsstiller: Buskerud Venstre, Akershus Venstre, Rebekka Borsch, Jonas Vevatne

Norge trenger en klimalov

Venstre krever at Norge snarest mulig innfører en klimalov som lovfester vedtatte nasjonale klimamål, slik Danmark, Storbritannia og Mexico har gjort. En klimalov med konkrete utslippstak og innføring av et årlig kontrollregime må til for at Norge skal klare klimamålene. Den vil gi tydelige, forpliktende og langsiktige signaler til næringsliv, industri, offentlig virksomhet og samfunnsplanleggere om at Norge tar klimautfordringen på alvor og at vi er på vei mot et grønt og bærekraftig samfunn.

Regjeringen Solberg har varslet at de vil vurdere hensiktsmessigheten av en klimalov "opp mot norske forhold". Dette er et for utydelig signal, mener Venstre. Norge har klimamål, men mangel på langsiktig planlegging og gjennomføringsevne gjør det vanskelig å nå målene. Norges lovverk slik det er i dag, kan regulere klimagassutslipp i hver enkelt sektor, men lovverket benyttes dessverre i liten grad til dette formålet. Høye tiltakskostnader, stor gjennomføringskompleksitet, organisatoriske barrierer og utydelige politiske føringer fører til at de ulike departementer ut fra sitt sektorperspektiv vurderer tiltakskostnaden som for høy. I tillegg er Finansdepartementets kvalitetssikringsprosesser og strenge vektlegging av kostnadseffektivitet en bremse for klimaambisjonene til en rekke statlige investeringer og byggeprosjekter. Derfor vil Venstre jobbe for en klimalov med et konkret utslippstak og et kontrollregime som følger med regjeringen og Stortinget år for år og varsler når det skjer brudd på loven.

Venstre mener at den danske og den britiske avtalen kan være til inspirasjon for en norsk klimalov. Storbritannia har hatt en klimalov siden 2008 og har forpliktet seg til å redusere klimautslippene med 80 prosent innen 2050. Loven har også etablert den uavhengige Committee on Climate Change som fastsetter karbonbudsjetter og mål som skal sikre at forpliktelsen blir innfridd. Det britiske parlamentet har allerede godkjent det fjerde av disse karbonbudsjettene, som dekker årene 2023-2027. Slik får alle hjelp til å tenke langt forbi neste statsbudsjett og valg.

Danmark har nylig under medvirkning av Venstres danske søsterparti Radikale Venstre forhandlet fram en tverrpolitisk avtale om ny klimalov som skal kutte klimagasser med 40 % innen 2020. Loven skal tre i kraft i 2015. Hvert femte år skal det legges fram klimamålsetninger med et perspektiv på ti år. Danskene vil også opprette et uavhengig klimaråd som gir en årlig klimapolitisk redegjørelse.

I forrige stortingsperiode avgjorde politikerne at også Norge skal utrede hensiktsmessigheten av en klimalov. Nå mener Venstre at det er på tide at en slik lov vedtas i Stortinget. En klimalov vil bidra til å endre debatten fra å handle om hvorvidt klimakutt skal gjennomføres til hvordan.

Venstre vil:

- At regjeringen snarest mulig legger frem et forslag til klimalov.
- At en gjennomgang av andre lands erfaringer med lignende lovgivning kan starte prosessen med å utrede en slik lov.
- At en lovutredning bør bygge på omfattende inkludering av regjeringsrepresentanter, næringsliv, sivilsamfunn og representanter for den politiske opposisjonen.

1 Forslag nr. 4

2 Forslagsstiller: Vågan Venstre

3 4 5 **Venstre ber Regjeringen Solberg redegjøre for tiltak som kan** 6 **redusere havforsuring**

7
8 **14. november 2013 ble rapporten «Ocean Acidification – Summary for Policymakers**
9 **2013» publisert i forbindelse med miljøforhandlingene i Warszawa. Rapporten er et**
10 **resultat av et samarbeid mellom 540 av verdens ledende forskere på havforsuring.**

11
12 Rapporten konkluderer blant annet med stor grad av fare for at vi i løpet av dette århundret
13 må forberede oss på store økonomiske tap på grunn av havforsuringens negative effekt på
14 marint liv, men også med alvorlige sosiale konsekvenser for de mennesker som er avhengig
15 av det havet har å tilby av mat og som inntektskilde.

16
17 Forsuringen er et resultat av økt nivå av CO₂ i havet. Forsuringen rammer særlig arter som
18 er avhengig av kalk for å danne skall eller skjeletter, slik som flere planktonarter, skalldyr,
19 skjell og koraller. Disse artene spiller en nøkkelrolle i næringskjeden, for eksempel
20 vingesneglen flueåta som silda beiter på, silda er igjen en viktig art for torsken, sild og torsk
21 er igjen viktig menneskeføde og ikke minst som ressurs for vår kystøkonomi. Kaldt vann
22 inneholder mer CO₂ enn varmere vann, og forsuringen skjer raskere i Arktis enn i andre
23 havområder. Vi som bor her vil derfor kunne merke konsekvensene tidligere enn folk som
24 lever andre steder i verden. Rapporten konkluderer også med at de fleste havområder i
25 Arktis i løpet av noen tiår vil ha overflatevann som er skadelig for skjelldannende
26 organismer.

27
28 540 av verdens ledende forskere på området, deriblant Claire Armstrong fra Universitetet i
29 Tromsø, konkluderer med at dette er en alvorlig utfordring for verden og dermed også for
30 våre politikere.

31
32 *Venstre sender følgende bekymringsmelding til Regjeringen Solberg: "Venstre er bekymret*
33 *for de framtidsscenarier verdens ledende forskere på havforsuring varsler om i rapporten*
34 *«Ocean Acidification – Summary for Policymakers 2013» publisert 14. november 2013.*
35 *Venstre ber Regjeringen Solberg om å redegjøre for hvilke tiltak de møter denne rapporten*
36 *med."*

1 Forslag nr. 5

2 Forslagsstiller: Akershus Venstre

3 4 5 **Økt bruk av tre i Norge. Offentlige byggherrer må gå foran.**

6
7 **I over 1000 år har nordmenn bygget sine hus i tre, tilgangen på råvarer og nedarvet**
8 **kunnskap i generasjoner har lagt grunnlag for en unik kulturarv i tre. Venstre er**
9 **bekymret for at denne kulturarven er i ferd med å bli historie og ikke fornyes og**
10 **videreføres inn i den moderne byggeindustrien.**

11
12 Det er samtidig bred politisk oppslutning om å øke bruken av tre. Tre kan substituere og
13 redusere behovet for stål og betong, som står for hhv 3 % og 5 % av de globale CO2-
14 utslippene. Dette målet er forankret i både klimaforliket på Stortinget og
15 landbruksmeldingen. Likevel bestiller offentlige byggherrer, som kommune og stat, i
16 begrenset grad bygg i tre. Tre har i dag få eller ingen begrensninger. Tvert i mot har tre en
17 rekke fordeler knyttet til byggetid, forvaltning, drift og vedlikehold, levetidskostnader og
18 energibehov. Trekonstruksjoner er sterke og lette og kan egne seg spesielt godt i urbane
19 områder ved fortetting – både i høyden og imellom eksisterende bygg.

20
21 Tre har i tillegg andre miljø- og helsefordeler i form av godt inneklima – og ikke minst at tre
22 er et svært godt klimatiltak og med høy gjenbruksverdi.

23
24 Nyere konstruksjoner i massivtre representerer ikke større brannfare enn andre
25 konstruksjoner. Tvert i mot tåler de meget høy varme og vil i mange tilfelle der andre
26 materialer smelter og tar fyr bare ulme, men i større bygg bør man uansett ha
27 sprinkleranlegg.

28
29 Tre er særs gunstig også når det gjelder å redusere både trinnlyd og såkalt
30 flanketransmisjon, lyd overført mellom tilstøtende bygningsdeler.

31
32 Når energibehovet i bygg gradvis synker med strengere isolasjons- og energikrav, vil
33 materialbruk i bygg stå mer sentralt og kravet om fornybare materialer vil øke. For passivhus
34 regner EUs 7RP med at det over livsløpet vil være like stor miljøbelastning fra materialene
35 som fra energibruk. Eksempler på dette er passivhus-konsepter og mer bevissthet rundt
36 termisk lagring av varme i bygg. Massivt tre er både temperatur- og fuktstabiliserende.

37
38 I tillegg binder skog CO2 og riktig bruk av tre i bygg og konstruksjoner vil bidra til
39 langtidslagring av karbon. I regelverket til Klimakonvensjonen er det omsider blitt enighet om
40 dette og Miljødirektoratet jobber nå med et regelverk og beregningsmåte for karbon som
41 ytterligere styrker tre som et klimavennlig materiale.

42
43 Frem til nå har en rekke større massivhusprosjekter og andre treprosjekter basert seg på
44 importerte råvarer. Med mindre etterspørsel etter cellulose og papir, bør det være mulighet
45 for å bygge ny trebasert virksomhet i Norge. Tre har ingen bygningsmessige begrensninger,
46 råvaren er kortreist, fornybar og resultatet bidrar til en miljøvennlig lagring av CO2. Norge
47 må ta den utfordringen på alvor. Venstre foreslår derfor følgende tiltak:

48
49 Det er viktig at staten og offentlige byggherrer går foran og bidrar til flere prosjekter i tre og
50 dermed fremmer både kompetanse, marked og standardløsninger. Derfor bør en Wood first
51 rule utredes: Offentlige byggherrer bør ha som rutine å vurdere om bygget det skal oppføre,
52 kan bygges i tre framfor andre materialer.

Tre kan være et svært egnet materiale i særlig skoler, idretts- og ishaller, svømmehaller, barnehager, men også fleretasjesbygg og andre offentlige bygg.

Venstre vil:

- At staten setter konkrete ambisiøse mål for hvor stor andel av nybygg som skal oppføres i tre
- At det skal utredes om det nye regjeringskvartalet kan bygges og/eller rehabiliteres i tre.
- Forskning og innovasjon på tre styrkes gjennom støtte fra Innovasjon Norge og Forskningsrådet til utvikling av moduler for trebasert byggesystem.

1 Forslag nr. 6

2 Forslagsstiller: Hordaland Venstre

5 Finansiering av private barnehager må endres

7 **Venstre mener at tilskuddet til de private barnehagene må løsrives fra om de**
 8 **kommunalt drevne barnehagene er billige eller dyre i drift. Det kan ikke være slik at**
 9 **kvaliteten på tilbudet til barna våre skal avhenge av om kommunen tar seg råd til**
 10 **nødvendige investeringer eller vedlikehold av bygningene sine. Begge deler er**
 11 **forsømte områder i mange kommuner i dag.**

13 Landet har et stort behov for barnehageplasser. De siste ti årene har økningen av småbarn
 14 under 3 år i norske barnehager vært enorm, og kommunene har blitt avhengige av den store
 15 andelen private barnehager.

17 Barnehagetilbudet er helt avgjørende for samfunnet vårt, både med hensyn til læring, sosial
 18 utjevning, verdiskapning og likestilling. Den rødgrønne regjeringen talte varmt, og mye, om
 19 at de klarte å øke barnehagedekningen betydelig. De har snakket mindre om at det er
 20 private barnehager som har gjort en kjempejobb med å sikre et mangfold i tilbudet og
 21 tilnærmet full barnehagedekning. De har heller ikke snakket mye om at den nye
 22 barnehagefinansieringen, innført i 2011, har gitt utilsiktede, negative virkninger for de private
 23 barnehagene sine økonomiske vilkår. Virkninger så alvorlige at ordningen må justeres for å
 24 sikre kvaliteten på tilbudet og forutsigbarhet over tid.

26 Fra 1. januar 2015 skal tilskuddet beregnes på grunnlag av kommunale regnskap. I dag blir
 27 tilskuddet beregnet på budsjetterte kostnader. Dette vil forenkle dagens ordning noe, og det
 28 vil gi mer forutsigbarhet enn i dag. Tiltaket vil likevel ikke kunne bøte på de uønskede
 29 omfordelingseffektene vi til nå har sett i sektoren. I en undersøkelse Responsanalyse gjorde
 30 i mai 2012, ble det sett på konsekvenser av overgangen til ny finansieringsmodell. Andelen
 31 barnehager som har opplevd kutt er på hele 47 %. Om man ser på de private barnehagene
 32 isolert, er andelen kutt på 55 %. Analysen viser videre at 73 % av de barnehagene som har
 33 opplevd kutt i budsjettene, oppgir at kuttene har gått utover vikarbruk. 30 % oppgir i tillegg at
 34 kuttene har gått utover grunnbemanning og gruppestørrelse. Venstre mener dette er
 35 alvorlige signaler som vi må gripe fatt i fort.

37 Venstre vil derfor endre finansieringssystemet, slik at de private barnehagene får
 38 forutsigbarhet over tid, og likeverdige rammevilkår uavhengig av kommunens økonomi. Da
 39 kan de konsentrere seg om det vi alle ønsker, å gi god kvalitet på barnehagetilbudet til barna
 40 våre.

Forslag nr. 7

Forslagsstiller: Vestfold Venstres fylkestingsgruppe og Tønsberg Venstre

Helhetlig og forpliktende yrkesopplæring til alle

Tusenvis av ungdommer opplever hver høst at de ikke får lærlingplass etter å ha fullført VG2. Tallene for Vestfold viser at 20 % av søkerne til lærlingeplasser faller ut i overgangen mellom skole og opplæring. Tallene er sammenlignbare i de fleste av fylkene våre. Dette betyr at et svært stort antall med elever står uten et arbeidstilbud som lærling. For de det gjelder kan det bety at de aldri vender tilbake til den yrkesutdanningen de en gang begynte på.

For flere av de som det gjelder kan det bety en uviss framtid istedenfor en ønsket yrkeskarriere.

Kommunesektorens organisasjon (KS) har satt et mål om en én lærling pr 1.000 innbyggere. I flere fylker er man dessverre langt unna å nå dette måltallet, og mer kan gjøres både av offentlige og private arbeidsgivere.

Vi vet at vi vil mangle flere titusener av fagfolk i framtiden. Bare innenfor pleie og omsorg sier prognosene at det i 2030 vil mangle minst 41.000 årsverk.

Venstre mener det er et felles ansvar for private og offentlige arbeidsgivere å sørge for at det er nok lærlingplasser.

Venstre vil:

- At lærlingtilskuddet til opplæringsbedrifter må økes til det samme nivå som en skoleplass på yrkesfag koster.
- Jobbe for å fjerne eller redusere arbeidsgiveravgiften for lærlinger. Det vil gjøre at bedrifter oppnår besparelse som vil virke som et insitament for å ta inn lærlinger.
- At regelverket rundt utlysing av anbud fra private, stat og kommune skal utarbeides slik at de bedrifter som deltar aktivt i lærlingeordninger skal kunne ha et fortrinn ved tildeling av oppdrag. Nettopp for å øke attraktiviteten med å ta inn lærlinger i bedriftene.

Forslag nr. 8

Forslagsstiller: Sogn og Fjordane Venstre og Finnmark Venstre

Nei til fjorddeponi – ja til arbeidsplassar

Venstre krev at regjeringa seier NEI til gruveavfall i norske fjordar. Norge er eitt av berre fem land i verda som nyttar sjø og fjordar til deponering av gruveavfall. Dei øvrige landa er Indonesia, Tyrkia, Papua Ny-Guinea og Filippinene.

Londonkonvensjonen mot forureining av havet set forbod mot dumping av avfall til havs. Det er ingen grunn til å tru at fjordsystema er mindre sårbare for slik avfallsdumping enn havsområda

Gruveselskapet Nussir har fått klarsignal fra nærings og fiskeridepartementet om oppstart av kobberutvinning i Repparfjorden i Finnmark, med deponering av avgangsmasser i sjø på kun 50 meters dyp. Dette til tross for sterke advarsler fra en rekke av de fremste fagmiljøene på marine ressurser i Norge, blant annet Havforskningsinstituttet og Direktoratet for naturforvaltning. Repparfjorden er en grunn fjord, med sterke strømmer, noe som vil føre til stor risiko for spredning av giftige partikler helt ut til Barentshavet og omkringliggende oppdrettsanlegg og kystfisket. Fylkesmannen i Finnmark har stilt seg tvilende til om et sjødeponi vil være innenfor de verdier EUs vanndirektivet setter for tiltak som påvirker vannkvaliteten. Sametinget støtter heller ikke planene om gruvedrift i Repparfjorden. Repparfjorden er en viktig gyteplass for torsk og en nasjonal laksefjord, der bla. oppdrettsvirksomhet ansees som en for stor miljørisiko til at næringen får innpass innerst i fjorden, også der Nussir nå søker om å ha sjødeponi.. Forrige gang det var gruvedrift i Repparfjorden, for 50 år siden, ble alt bunnliv lagt dødt, fisken var ikke lenger egnet som menneskeføde og smolten i lakseelva ble kraftig redusert.

Førdefjorden er ein nasjonal laksefjord som ligg midt mellom verdsarvfjordane Nærøyfjorden og Geirangerfjorden. Laksefisket i det nasjonalt verna laksevassdraget Nausta er å betrakte som eit nasjonalt reisemål, og etter mange års freding er storlaksestammen i Jølstra på frammarsj. I gruveplanane i Førdefjorden, vil utsleppet av dei finaste partiklane vil utgjere opp mot 30.000.000 tonn i løpet av prosjektet si levetid. Havforskningsinstituttet har estimert at desse partiklane, utifrå målt havstraum, kan bevege seg 14-54 km før dei sedimenterer. Faren for spreining av finpartiklar med tilhøyrande nedslamming av store delar av fjordsystemet er overhengande. Oppmaling av knust fjell fører til ei stor mengde svært små partiklar, såkalla nano-partiklar. Det er først dei siste åra at ein har starta med å sjå på nanopartiklar som risiko for helse og naturmiljøet. På bakgrunn av det ein veit om konsekvensane ved fjorddeponi, går ei samla fiskeri- og havbruksnæring i nærområda i mot fjorddeponi

Konfliktnivået kring gruveprosjekta er forholdsvis høge og er i hovudsak polarisert mellom naturvern og eksisterande næringsliv i havbruk og fiskerinæring opp i mot behovet for fleire arbeidsplassar og folkevekst.

Venstre meiner at regjeringa i slike saker kan spele ei aktiv rolle og ivareta begge omsyn gjennom ein fornuftig miljøpolitikk og målretta bruk av eigne verkemiddel for næringsutvikling og etablering av arbeidsplassar i dei aktuelle områda.

Venstre meiner:

Føre var-prinsippet må liggje til grunn i forvaltninga av fjordane våre og det må seiast nei til fjorddeponi

Det marine fagfeltet må utvidast og det bør satsast på fjordforskning. Forsking på norske fjordar bør styrkast, og det bør bli etablert eit nasjonalt senter for fjordforskning

- 1 Interessene til ei samla fiskeri- og havbruksnæring må vektleggjast av regjeringa, og ein må
- 2 sjå på korleis regjering kan kompensere tap av gruvearbeidsplassar så lenge ein ikkje har
- 3 meir miljøvenlege måtar å hente ut verdiane på.

4
5
6

Forslag nr. 9

Forslagsstiller: Oslo Venstre, Akershus Venstre, Sør-Trøndelag Venstre, Nordland Venstre, Troms Venstre, Finnmark Venstre

Fiskeriressursene tilhører fellesskapet

Havressursloven slår fast at «De viltlevende marine ressursene ligger til fellesskapet Norge». På bakgrunn av dette prinsippet ønsker Venstre at strukturkvoter skal være tidsbegrensede.

Fiskeressursene våre kan, med forsvarlig forvaltning, levere oss mat og økonomisk utbytte i all forutsigbar framtid - uten at vi behøver å gjøre annet enn å fiske dem opp. Dette gir høsting av fiskeressurser en ekstra god avkastning. Denne avkastningen er ikke skapt av privatpersoner, og bør derfor heller ikke kunne gis bort til private, men som prinsipp tilhøre fellesskapet slik også havressursloven slår fast.

Strukturkvoter som gis med en varighet på 25 år ivaretar næringens behov for forutsigbarhet, samtidig som det gir staten mulighet til å omdisponere ressursene i fremtiden. Volstad-dommen i Høyesterett fastslår at staten kan omgjøre tidsuavgrensede kvoter til tidsbegrensede kvoter. Ettersom evigvarende kvoter er politisk kontroversielle og kan omgjøres av fremtidig regjeringer, kan de gi mindre forutsigbarhet enn tidsbegrensede kvoter det er bred politisk enighet om. Venstre støtter derfor ikke Regjeringens forslag om evigvarende kvoter.

Både grunn- og strukturkvoter gir private muligheten til å tjene ekstraordinær profitt på naturressurser. Spesielt havfiskeflåten har høy lønnsomheten. I likhet med andre naturressurser mener Venstre at en del av disse verdiene bør tilfalle fellesskapet og kystkommuner. Derfor ønsker Venstre å utrede grunnrentebeskatning på de mest lønnsomme delene av fiskerinæringen.

Venstre vil:

- At strukturkvoter skal være tidsbegrensede
- Utrede grunnrentebeskatning som tilfaller staten og kystkommuner på de mest lønnsomme delene av fiskeflåten

1 Forslag nr. 10

2 Forslagsstiller: Vågan Venstre

5 Venstre sier nei til evigvarende fiskekvoter

7 § 2 i Havressursloven slår fast at «De viltlevende marine ressursene ligger til
8 fellesskapet Norge». Fiskeressursene våre kan fortsette å levere oss mat og
9 økonomisk utbytte i all forutsigbar framtid - også helt uten at vi behøver å gjøre annet
10 enn å fiske dem opp. De trenger verken såing, gjødsling, lusing eller vanning. Naturen
11 utfører store deler av produksjonen selv, uten å ta betalt for det, noe som gir høsting
12 av fiskeressurser en ekstra god avkastning. Denne avkastningen er ikke skapt av
13 privatpersoner, og bør derfor heller ikke kunne gis bort til private, men som prinsipp
14 tilhøre fellesskapet slik også havressursloven slår fast.

16 Det var nettopp dette prinsippet fiskebåtreder Eivind Volstad bestred da han saksøkte staten
17 fordi regjeringen innførte en tidsbegrensning på retten til å fiske fellesskapets marine
18 ressurser. Han mente han hadde blitt tildelt kvoter til evig tid, og at ingen, heller ikke
19 fellesskapet, kunne ta fra han denne retten. Dersom Høyesterett hadde gitt Volstad og de
20 andre trålrederne medhold, ville de eid en tredjedel av de norske torskekvotene. Det vil si
21 retten til å fiske 150 millioner kilo torsk, en rett som kunne vært solgt for 45 milliarder kroner.

23 Dersom det norske samfunnet bestemmer seg for å gi bort fiskerettigheter på denne måten,
24 vil det kunne få fatale konsekvenser. Dersom evigvarende kvoter blir normen i
25 fiskeforvaltningen, står verdier for flere hundre milliarder kroner på spill. Regjeringen skriver i
26 Sundvollen-erklæringen at de «vil legge til grunn at strukturerte kvoter skal være
27 tidsubegrenset». Dersom struktureringen skyter fart vil dette kunne føre store deler av
28 fiskeressursene over på private hender. Spørsmålet vi må stille oss er om en regjering valgt
29 for fire år skal få gi bort en evig fornybar ressurs til private fiskebåtredere.

31 Fiskekvoter er kommet for å bli, men hvordan de skal fordeles og håndteres bør diskuteres
32 grundig. Venstre mener fiskeri og marine næringer generelt bør vies større plass på den
33 nasjonale politiske dagsorden, og at storting, regjering, partiledelse og fylkeslag har et
34 ansvar for å løfte fram viktige problemstillinger med store konsekvenser for lokalsamfunn
35 langs kysten.

37 Det må ikke være tvil om at Norges viktigste fornybare ressurser skal tilhøre fellesskapet.
38 Derfor sier Venstre nei til å gi bort våre felles marine ressurser til private aktører gjennom
39 tidsubegrensede strukturkvoter.

1 Forslag nr.11

2 Forslagsstiller: Akershus Venstre

5 Planlegg toget som i Sveits

7 **Akershus står overfor en sterk befolkningsvekst i åra som kommer. Hvordan disse**
 8 **menneskene skal bo og jobbe og hvordan de skal reise i hverdagen vil ha stor**
 9 **betydning for klimagassutslippene i regionen. Den samordnede areal- og**
 10 **transportplan i Oslo og Akershus legger opp til at all trafikkvekst skal tas med**
 11 **kollektivtrafikk, sykkel og gange.**

13 Akershus står overfor en sterk befolkningsvekst i åra som kommer. Hvordan disse
 14 menneskene skal bo og jobbe og hvordan de skal reise i hverdagen vil ha stor betydning for
 15 klimagassutslippene i regionen. Den samordnede areal- og transportplan i Oslo og Akershus
 16 legger opp til at all trafikkvekst skal tas med kollektivtrafikk, sykkel og gange.

18 Ryggraden i denne planen er tognettet innenfor 1 times reisetid i Oslo og Akershus, som
 19 også strekker seg ut i Buskerud, Oppland, Hedmark og Østfold. I tillegg til de tre nye
 20 Intercity-banene (Romeriksbanen, Asker/Bærum-banen, Follo-banen) så er det tre
 21 lokaltogbaner med dobbeltspor, samt seks grenbaner i Østlandsstjerna (Spikkestadbanen,
 22 Gjøvikbanen, Hovedbanen til Dal, Kongsvingerbanen og Østre linje). Alle disse banene
 23 møtes i knutepunkt rundt Oslo og skal inn til Oslo S og gjennom Oslotunellen. Dette er et
 24 komplisert system hvor begrensninger et sted kan begrense kapasitet og tilbud i hele
 25 systemet. Oslo-tunellen er en langsiktig begrensning, men det finnes mange andre
 26 flaskehalser som vil begrense tilbudet innen den tid.

28 Ved innføring av Ruteplan2012 oppdaget NSB sent i planleggingsprosessen at
 29 begrensninger på Asker stasjon og manglende krysningsspor på Kongsvingerbanen gjorde
 30 at Spikkestadbanen måtte bli en forlengelse av lokaltogpendelen Lillestrøm-Asker. Dette på
 31 tross av at Jernbaneverket har investert store summer i nytt dobbeltspor fra Asker til
 32 Lysaker.

34 Dette viser at dagens modell for planlegging av toginvesteringer ikke fungerer. I motsetning
 35 til vei-investeringer, hvor en veiparsell kan gi umiddelbar nytte i bespart tid, så er ikke dette
 36 alltid tilfellet i et togsystem. En mer helhetlig og langsiktig modell for planlegging er
 37 nødvendig hvor man tar utgangspunkt i dagens og framtidens etterspørsel langs tognettet.
 38 Så legger man planer for hvilket rutetilbud (frekvens, kapasitet, reisetid) man ønsker å tilby
 39 om 5, 10, 20 og 30 år. Disse ruteplanmålene må så være utgangspunkt for investeringene
 40 som prioriteres i NTP og i de årlige budsjettene.

42 En slik langsiktig planleggingsmodell er med stor suksess gjennomført i Sveits. Uten en slik
 43 planleggingsmodell er det en stor fare for at flere sidebaner i Akershus vil lide samme
 44 skjebne som Spikkestadbanen når InterCity-investeringene gir nye kapasitetsbehov. Linjene
 45 til Dal- eller Kongsberg kan bli forlengelser av lokaltoget til Asker, linjene til Moss eller
 46 Mysen kan bli forlengelse av lokaltoget til Ski, og dermed gi 10-15 minutters lenger reisetid.
 47 Med, en sveitsisk planleggingsmodell vil slike konsekvenser tydeliggjøres for de folkevalgte
 48 når man prioriterer toginvesteringene.

50 En ruteplanbasert utvikling av jernbanenettet vil gi langsiktige forpliktende signaler til
 51 kommuners reguleringsarbeid, samt innbyggers bosetting og valg av arbeidsplasser. En
 52 ruteplanbasert utvikling av jernbanenettet vil være nødvendig for at areal- og
 53 transportplanen for Oslo og Akershus skal bli gjennomført ihht intensjonene om å redusere
 54 klimautslippene og gi et konkurransedyktig transportsystem i Oslo-regionen.

Venstre vil:

- At togtilbudet i Oslo-regionen skal planlegges etter sveitsisk modell, hvor ruteplanen for de neste 30-50 årene er lagt med 5-års intervaller.
- At bestilleransvaret for togtilbudet legges til Ruter, som representant for Oslo og Akershus fylker. Dette for at arealplanen for Oslo –og Akershus skal være koordinert med transportplanen for Oslo-og Akershus.
- At ansvar for ruteplanlegging legges til Jernbaneverket som er ansvarlig for infrastrukturinvesteringene.
- At sidebanene i Østlandsstjerna ikke får et dårligere tilbud på grunn av InterCity-satsingen
- At kapasiteten på godstrafikken blir planlagt sammen med passasjertrafikken

Forslag nr. 12

Forslagsstiller: Vestfold Venstre

Økt kollektivsatsing må til

Nasjonal Transportplan (NTP) legger opp til at all vekst i trafikken skal tas på en miljøvennlig måte, ved gåing, sykkel og kollektivtransport. For å nå dette målet må det en mer offensiv satsing til.

I dag er det vedtatt utbygging av InterCity på Østlandet innen 2024, men som bare ivaretar det indre triangelet.

Videre planlegging og utbygging av en fullverdig IC-løsning til endepunktene i triangelet har en alt for lite forpliktende målsetting.

I flere av de berørte fylker er byutvikling nå satt på vent fordi avklaringer om trasé og lokalisering av stoppesteder ikke er planlagt. I Vestfold er store områder i byene Tønsberg, Sandefjord og Larvik båndlagt og ønsket byutvikling venter i det uvisse.

Derfor må det avsettes tilstrekkelig planressurser for trasévalg og stasjonsplasseringer. For noen av byene er det også større infrastrukturprosjekter som blir lammet. Et eksempel er Larvik havn, som i NTP er utpekt som nasjonal stamnetthavn og et intermodalt knutepunkt for gods som kan flyttes direkte mellom sjø og jernbane.

Innenfor hele IC-triangelet er det forventet en meget stor vekst i antall nye innbyggere de nærmeste årene.

Forslag til NTP fra fagetatene la opp til at flere nye områder skulle tas inn i bymiljøavtalene knyttet til kollektivsatsingen. Dessverre ble resultatet av behandlingen at flere nye foreslåtte områder ikke ble tatt inn ved behandlingen på Stortinget. «Vestfoldbyen» var en av flere anbefalte nye områder som ikke kom inn i ordningen. En ordning som nå dessverre er lukket for opptak av nye områder. Vegdirektøren oppfordrer likevel fylkene til å søke seg inn i ordningen.

Fylkene og berørte kommuner må selv få kunne avgjøre hvilke virkemidler de vil ta i bruk så lenge målet om økt kollektivandel oppnås, som kjøprising, økt parkeringsavgifter eller andre trafikkbegrensede virkemidler.

Venstre vil:

- at miljømålene i NTP skal nås
- derfor øke midlene til bymiljøordningen og ta inn nye geografiske områder
- at en kombinasjon av gulrot og pisk er det som må til for å få en omlegging av reisevaner.
- at bymiljøavtalene må ha et langsiktig perspektiv, slik at mottakerne vet hva som kan utbygges og tilrettelegges av tilbud slik at flere kan benytte seg av fleksible, klimavennlige transportløsninger.

1 Forslag nr. 13

2 Forslagsstiller: Agder Venstre

3 4 5 **Toget går nå!**

6
7 **Planlegging av jernbane tar tid. Derfor ber Venstre Samferdselsdepartementet raskest**
8 **mulig om å komme i gang med konseptvalgutredningen (KVU) for Grenlandsbanen, en**
9 **sammenkobling av Vestfoldbanen og Sørlandsbanen slik Stortinget vedtok i juni**
10 **2013, og sette av midler til en slik utredning.**

11
12 I 2018 åpner ny høyhastighetsbane på Vestfoldbanen mellom Larvik og Porsgrunn. En
13 sammenkobling av Vestfoldbanen og Sørlandsbanen ved en ny jernbanestrekning mellom
14 Porsgrunn og Brokelandsheia i Gjerstad vil skape direkte forbindelse til InterCitybanen fra
15 Oslo og redusere dagens reisetid til Kristiansand med en time. Derved vil den bli et godt
16 miljøvennlig alternativ til fly- og veitrafikk på strekningen.

17
18 Sammenkoblingen vil gi en betydelig nasjonal gevinst ved at den også blir første fase i en
19 framtidig helhetlig transportinfrastruktur der folk bor, ved å koble byene langs kysten bedre
20 sammen.

21
22 Den nye Grenlandsbanen vil knytte de viktige næringsklyngene i Buskerud, Vestfold,
23 Telemark, Agder og Rogaland sammen på en effektiv, bærekraftig og framtidsrettet måte.
24 Mer enn halvparten av Norges befolkning bor langs transportkorridoren mellom Oslo,
25 Kristiansand og Stavanger, og utredninger har vist at denne strekningen har landets aller
26 største passasjergrunnlag.

27
28 Effektiv transport og kort reisetid er avgjørende for om Sørlandet i framtida skal kunne
29 utvikles til et attraktivt bo - og arbeidsmarked, og bli en del av et sammenhengende
30 vekstområde som åpner seg når InterCity utbyggingen i Østlandsområdet og
31 jernbaneutbyggingen i Stavangerområdet står ferdig.

32
33 Ny bane mellom Porsgrunn og Brokelandsheia, Grenlandsbanen, er det viktigste
34 virkemiddelet for å få dette til.

35
36 Venstre viser til at dette også er i tråd med en merknad fra flertallet i transport- og
37 kommunikasjonskomiteen ved behandling av Nasjonal transportplan i juni 2013. Når
38 høyhastighetsbanen fram til Porsgrunn åpner i 2018, må anleggsarbeidet uten opphold
39 fortsette på den ny Grenlandsbanen fram til Brokelandsheia stasjon.

Forslag nr. 14

Forslagsstiller: Stortingsrepresentant Abid Q. Raja

Kollektivtrafikk på skinner

Regjeringen har forpliktet seg til et forsterket klimaforlik og større satsing på kollektivtrafikk enn det Nasjonal Transportplan legger opp til. Det må bety at buss og bane må bli vinnerne i statsbudsjettet.

Byområdene vokser og trafikkveksten må tas av kollektivtrafikk, gange og sykkel. Det krever smart byutvikling og ny infrastruktur i byområdene. Kommunene må ta ansvar og utvikle gode knutepunkter der arealplanene tar hensyn til miljøvennlige og effektive transportløsninger.

Venstre vil styrke statens bidrag til byutvikling og kollektivtrafikk kraftig. For at flere skal benytte seg av det tilbudet som eksisterer må det innføres skattefritak for at arbeidsgiver betaler månedskort på kollektivtrafikk, slik Fremskrittspartiet og Venstre har stått sammen om tidligere.

Bymiljøpakkene og belønningsordningene kan godt samordnes og forenkles slik at flere får muligheter til å delta i ordningene. Byveksten er stor – og byer, byområder og tettsteder som utgjør over 20 000 innbyggere bør kunne delta i programmet. En slik utvidelse krever tilføring av ytterligere midler. Det er helt avgjørende for kollektivtrafikken i de største byene at den delen av belønningsordningen som i dag går til drift fortsatt kan gå til drift.

I Bergen, Stavanger og Oslo/Akershus er det behov for bybaneløsninger for å gi folk enklere og raskere reisemuligheter i hverdagen. Staten skal bidra med 50 % av kostnadene i slike prosjekter, og det må tas på utsiden av bymiljøpakkene/belønningsordningen, slik at dette ikke går på bekostning av de grepene som må gjøres i resten av landet.

Også i områder med mer spredt bosetning kan busstilbudet bli en kjerne i trafikktilbudet for personer som skal til og fra arbeid. Venstre vil støtte opp om utvikling og igangsetting av prosjekter som øker kollektivtilbudet i områder med mer spredt bosetning.

Toget er det viktigste transportmiddelet for å redusere trafikken fra regionene rundt og inn til byene. Samtidig binder også toget flere arbeidsmarkeder sammen og blir et stadig viktigere tilbud for pendling mellom ulike stasjoner og ikke bare til de store byene. De store midlene skal brukes på å planlegge og sette i gang utbygging av InterCity til Halden, Skien, Lillehammer og Hønefoss. Dette vil også redusere reisetiden til København, Trondheim og Bergen.

Godset bør i størst mulig grad vekk fra vegene og over til bane og kjøll. Derfor bør vi sørge for fornuftige omlastningspunkter og gjøre de små grepene for godstrafikk som er billige, men sørger for mer effektivitet og større kapasitet for gods. De samme grepene kan også gi store ringvirkninger for persontrafikken.

Venstre vil i tillegg til de største investeringene ruste opp strekninger som Trønderbanen, Meråkerbanen, Jærbanen, Gjøvikbanen, Kongsvingerbanen og Vossebanen med elektrifisering, kryssningsspor, stasjonsutvidelser og andre forbedringer. Med enkle grep er det også mulig å få på plass totimersfrekvens Oslo – Kristiansand, inkludert sovevogner til Stavanger og halvtimesfrekvenser til Hokksund. Alle disse grepene vil gjøre det enklere å reise miljøvennlig og vil kunne gi mer gods på jernbanen, mindre klimagassutslipp og bedre plass på vegene.

Forslag nr. 15

Forslagsstiller: Guri Melby, Jon Gunnes, Julie Andersland, Per A. Thorbjørnsen.

Økt kollektivsatsing i byene

Norge opplever en historisk høy befolkningsvekst. Veksten har vært, og vil være, størst i og rundt de store byene. Med en slik utvikling må det gjennomføres kraftfulle tiltak for å hindre sammenbrudd i transportsystemene rundt de store byene. For å sikre at veksten i persontransport tas med kollektivtransport, sykkel og gange vil Venstre øke den statlige tilskuddspotten og forenkle tildelingssystemet.

Klimaforliket fra 2012 slår fast at all persontrafikkvekst i og rundt de store byene skal tas av kollektiv, sykkel og gange. For å møte dagens og fremtidig befolkningsvekst betyr det at kollektivtrafikkens kapasitet må dobles frem mot 2030 og at satsingen på sykkel må trappes opp. Økte sykkel- og kollektivtrafikkandeler gir bedre trafikkavvikling til en lavere kostnad, og det gir bedre miljø og lavere klimagassutslipp.

Venstre vil øke tilskuddspotten til kollektivtrafikk kraftig, samtidig som vi vil forenkle systemet for tildeling av midler. Det finnes i dag flere eksterne finansieringsordninger for drift og investeringer i kollektivtrafikken, i tillegg til de kommunale og fylkeskommunale tilskuddene som gis. Det er for ressurskrevende å søke om midler, følge opp tiltakene og rapportere resultatene, ettersom prosessene ikke er samordnet. Venstre mener systemene med belønningsordningen og de nye bymiljøavtalene bør samordnes og forenkles. Målet om at all vekst i persontrafikken skal tas med kollektivtransport, gåing og sykling må ligge til grunn for å utløse statlige midler. Hvor mye de ulike byene får i støtte må avhenge av hvordan de klarer å bedre konkurranseforholdet for kollektivtransport, sykkel og gange i forhold til bil. Avtalene må ha fokus på resultater og ikke virkemidler.

For å få full effekt av kollektivtransportinvesteringene i byområdene må de følges opp med økte midler til drift av kollektivtransport. En ny samlet ordning må derfor gi støtte til både drift og investering. Dersom ordningen utvides til å dekke flere byer må den samlede potten økes.

Statens bidrag til kollektivtrafikken må i større grad gjenspeile nullvekstmålet for personbiltransporten. Norges ni største byområder alene har et estimert investeringsbehov på 140 milliarder de neste tjue år for å nå målet. Venstre forventer derfor at regjeringen øker sitt bidrag betydelig allerede i forbindelse med neste statsbudsjett. Det statlige bidraget gjennom bymiljøavtaler og belønningsmidler bør dobles fra 2015, for deretter å øke gradvis tilpasset byenes økte kostnader til investeringer og drift.

Staten har lovet å bidra med 50 prosent støtte til store kollektivprosjekter i byene. Venstre forutsetter at disse bidragene må komme i tillegg til allerede avsatte midler til en samlet belønnings- og bymiljøavtaleordning. Samtidig kan ikke staten være forpliktet til å finansiere alle typer kollektivtiltak hvis ikke byene gjennomfører tiltak som gjør denne satsingen mest mulig kostnadseffektiv, gjennom for eksempel økt fortetting, redusert parkeringsdekning, økte kostnader for bilbruk og tiltak for økt kollektivfremkommelighet.

Forslag nr. 16

Forslagsstiller: Akershus Venstre, Hedmark Venstre, Buskerud Venstre, Sogn og Fjordane Venstre, Sør-Trøndelag Venstre, Nord-Trøndelag Venstre

Norsk landbruk skal utvikles - ikke avvikles

Norsk landbruk skal forsyne norske forbrukere med mat av høy kvalitet.

Landbrukspolitikken må utformes slik at unge mennesker tør å satse på en fremtid som bønder, og slik at hver enkelt bonde får økt frihet med økonomisk trygghet i bunn. Venstre vil ha en fremtidsrettet landbrukspolitikk med gode tilskuddsordninger slik at vi kan nå viktige nasjonale mål om matsikkerhet og mattrygghet, bosetting, næringsvirksomhet, biologisk mangfold, kulturlandskap.

Venstre mener at virkemidlene i landbruket skal gjennomgås på sikte på utvikle landbruket for å møte framtidens utfordringer knyttet til matsikkerhet, klima, miljø og dyrevelferd. Virkemidlene i landbruket er dynamiske, og endringer som gjøres og effekten av endringene må være basert på kunnskap. Venstre mener det skal være lønnsomt å produsere mat i Norge, og ønsker derfor ikke endringer i virkemidlene som kan redusere lønnsomheten i matproduksjonen.

Jordvern er viktig for å ta vare på produksjonsgrunnlaget for fremtidige generasjoner. Avgangen av dyrket jord til utbygging, sentrumsutvikling og transportformål er ikke bærekraftig og må reduseres, og helst stoppes. Det må derfor innføres sterke restriksjoner på å omdisponere dyrket jord. Venstre ønsker en nasjonal helhetlig plan for jordvern. Klimaet er under endring, og vi lever i en urolig verden. Dette gir store utfordringer for matprodusenter over hele verden. Det er derfor behov for bedre sikkerhet for nasjonal matforsyning. Vi må ha en høyest mulig selvforsyning av de matvarene det er naturlig å produsere i Norge. Venstre mener at vi må bygge opp et beredskapslager av korn for å være rustet i tilfelle fremtidige leveringskriser. Venstre står bak Stortingets mål om å øke produksjonen av mat i tråd med befolkningsutviklingen.

Venstre ønsker at norsk matvareproduksjon skal foregå på en mest mulig miljøvennlig måte med god dyrevelferd og lavere klimagassutslipp. Det er nødvendig med økt støtte til tiltak som hindrer at næringsstoffer forsvinner til luft og vann. Økt nedbør og et endret klima forsterker problemene vi allerede har med erosjon, avrenning og eutrofiering. Venstre ønsker derfor et strengere regelverk og bedre incentiver og ordninger for opprettholdelse av kantvegetasjon, etablering av fangdammer og andre tiltak for å redusere den økte avrenningen til vann og vassdrag. Det må forskes mer på landbruksproduksjon under endrede klimatiske forhold samt på produksjonsmetoder som er tilpasset det endrede klimaet.

Det norske landbruket er spredt over hele landet, og drives under svært forskjellige forhold og på ulike måter. Klimaet, jordsmonnet, arronderingen og bruksstrukturen er forskjellig og virkemidlene må derfor tilpasses dette. Markedsordningene sikrer at alle bønder får solgt sine varer, og at matindustrien og forbrukerne over hele landet får tilgang til produktene. Venstre ønsker å beholde markedsordningene, men mener at de bør gjennomgås for å se om de kan forbedres.

Tollvernet er avgjørende for å kunne føre en nasjonal landbrukspolitikk. Dette er ikke til hinder for at vi fører en politikk i WTO som både sikrer markedsadgang for svake land og beskyttelse av norsk landbruk mot dumping fra sterke eksportland. Tollfrihet for de minst utviklede landene må videreføres i minst det omfang det har i dag. Norsk eksportstøtte skal

1 ikke brukes til å dumpe landbruksprodukter i u-land, og Venstre vil at ingen land skal kunne
2 bruke eksportstøtte etter at en ny WTO-avtale er fremforhandlet.

3
4 Landbruk og matindustri er en av Norges største og viktigste næringer med omkring 90 000
5 sysselsatte og store ringvirkninger. Verdiskapingen i denne næringen er ca. 240 mrd. på
6 årsbasis. Matindustrien foredler norske råvarer og er i hovedsak lokalisert i distriktene. Det
7 er sammenheng mellom norske råvarer og norsk matindustri. Uten innenlandsk produksjon
8 av råvarer, ingen matindustri. Innenlandsk matproduksjon, fra jord til bord, er viktig for å ha
9 kontroll på mattrygghet og matsikkerhet!

10 11 Venstre vil:

- 12 • at norsk landbruk skal ha langsiktige og forutsigbare rammer
- 13 • at endringer i virkemiddelbruken skal være basert på kunnskap om
- 14 • virkningen av endringene
- 15 • at jordvernet skal styrkes gjennom en helhetlig nasjonal plan for jordvern
- 16 • at matproduksjonen økes i takt med økningen i befolkningen
- 17 • at det blir økt forskning på landbruksproduksjon under endrede klimatiske forhold samt
- 18 på produksjonsmetoder som er tilpasset det endrede klimaet.
- 19 • at landbruket skal drives på en mest mulig miljøvennlig måte
- 20 • at landbruket reduserer sine utslipp av klimagasser.
- 21 • at avrenningen av næringsstoffer til vann og vassdrag reduseres både fordi det
- 22 forurenses og fordi jordbrukets produksjonsgrunnlag forringes.
- 23 • at markedsreguleringen videreføres, men gjennomgås for å se om de kan
- 24 • forbedres.

Forslag nr. 17

Forslagsstiller: Rogaland Venstre, Hordaland Venstre, Hedmark Venstre, Oppland Venstre og Vestfold Venstre

Tiden er inne for nasjonal jordvernplan!

Matjorda i verden står under et sterkt og kontinuerlig press noe klimaendringene er med å bidra til. Over hele verden ser man eksempler på at tørke og andre klimafenomener fører til store utfordringer for landbruket, og i noen tilfeller sultkatastrofer. Derfor er det viktig at også Norge til tross for at vi et lite land innen matproduksjon har et bevisst forhold til hvordan vi disponerer den dyrkbare jorda vår og at det bør forskes mer på hvordan landbruket kan bli mer bærekraftig og tilpasset klimaendringer.

Norsk landbruk er viktig for bosetting og næringsvirksomhet i hele landet, og i opprettholdelsen av biologisk mangfold, kulturlandskap og matproduksjon.

For at folk skal ønske å drive landbruk må det ligge solide og forutsigbare rammevilkår i bunn. Et viktig aspekt ved disse rammevilkårene vil være jordvern. Bønder må kunne være sikre på at jorda deres er vernet for utbygging og regulert til landbruk. Den mest effektive måten å sikre denne forutsigbarheten på i hele landet, og spesielt i områder hvor mye arealet består av dyrkbar jord, er etter Venstres mening en nasjonal jordvernplan.

En nasjonal jordvernplan vil sørge for at jordvernet bli tillagt mer vekt og understreker at jordvern er et nasjonalt anliggende. Matjorden representerer i seg selv en evigvarende samfunnsinteresse som dessverre ikke er tillagt nok vekt. Venstre ønsker seg av den grunn en nasjonal jordvernplan slik at jordvernet blir tillagt betydelig vekt og ikke blir en sum av enkeltsaker. Det er også viktig for Venstre at jordvern bør inngå som et premiss i arbeidet med ny kommunestruktur.

Venstre vil:

- Styrke jordvernet gjennom en nasjonal jordvernplan
- At det forskes mer på hvordan landbruket kan bli mer bærekraftig og tilpasset klimaendringer.
- Ha jordvern som et premiss for arbeidet med ny kommunestruktur

1 Forslag nr. 18

2 Forslagsstiller: Oslo Venstre

5 Et landbruk for helse og miljø

7 **Venstre ønsker et landbruk som fremmer sunn mat produsert på en miljøvennlig**
8 **måte, basert på lokale forutsetninger. Derfor ønsker Venstre en økt satsing**
9 **gressbeitende dyr og sunt dyrefôr. Dette krever en ny kurs i landbrukspolitikken, vekk**
10 **fra den sittende og den forrige regjeringens fokus på økt volumproduksjon.**

12 Beitedyr som spiser gress har et høyere innhold av omega 3 i melken og kjøttet enn
13 kraftfôrspisende dyr. Det bør derfor være et mål at norsk kjøttproduksjon satser på
14 utegående dyr slik at vi får sunt kjøtt og opprettholder de åpne kulturlandskapene rundt
15 omkring i Norge. Mer beiting gir også mindre import av kraftfôr.

17 Dagens landbrukspolitikk legger opp til størst mulig produksjon. Dette krever import av store
18 mengder kraftfôr. I 2013 importerte Norsk landbruk over en halv million tonn soya til kraftfôr,
19 hovedsakelig fra Brasil. Dette beslaglegger store arealer i Brasil, og kan bidra til avskoging.
20 Framtiden i våre hender har påpekt at det ville være mer miljøvennlig å importere kjøtt fra
21 store beiteland uten regnskog, som Namibia eller Botswana. Behovet for økt produksjon
22 begrunnes av regjeringen med beredskapshensyn. Når denne produksjonen er avhengig av
23 importert soya, er den økte mattryggheten illusorisk.

24 Volumproduksjon basert på kraftfôr fører til en sentralisering av norsk landbruk, siden
25 sentrale områder har best forutsetninger for produksjon i stor skala. Produksjon basert på
26 gressbeitende dyr innebærer et landbruk som er spredt i større deler av landet og som
27 ivaretar kulturlandskapet.

29 Venstre ønsker et skifte i landbrukspolitikken fra støtteordninger som fremmer størst mulig
30 produksjon, til støtte som stimulerer til bruk av beiteressurser over hele landet.

Forslag nr. 19

Forslagsstiller: Oppland Venstre

Ein ny landbrukspolitikk: Venstre vi ha eit sterkare jordvern og auka matproduksjon

LANDBRUK I HEILE LANDET: Landbruket er ein vesentleg føresetnad for busetjing og sysselsetjing i store delar av landet. Næringa bidreg til verdiskaping gjennom produksjon av matvarer, tenester og fellesgode – og er viktig for reiseliv og turisme.

Noreg har eit ansvar for å produsere mat – til ei aukande befolkning. Venstre ynskjer 20 % auka matproduksjon innan 2030.

MILJØTILPASSA PRODUKSJON, VERN OG SIKRING AV DET BIOLOGISK

MANGFALDET: Landbruksdrift som varetek produksjonskrav, ressursbruk og miljø, må vera kunnskapsbasert. Forsking, rådgjeving og utviklingsarbeid er viktige satsingsområde.

Venstre vil styrkje jordvernet og med eit særleg sterkt vern av dei beste areala eigna til produksjon av matkorn.

- Venstre vil spisse tilskottsordningar for å vareta viktige kulturlandskap.
- Venstre vil leggje til rette for auka grovfôrbasert matproduksjon og vri støtteordninga mot grovfôr og beite. Dette kan gi grunnlag for auka matproduksjon basert på eigne ressursar i Noreg.
- Venstre ynskjer å gje investeringsstøtte som fremjar god dyrevelferd: Dyr skal behandlast godt, og med respekt.
- Venstre vil etablere eit regelverk som sikrar at prosentdelen med biologisk gamal skog aukar, og at skog ikkje blir hoggen før han når ein klimamessig gunstig alder.

FØRESEIELEG OG TRYGG ØKONOMI: Staten må leggje til rette for gode

finansieringsmodellar for dei som ynskjer omstilling og investering. Landbruket er avhengig av langsiktige og føreseielege rammer for å sikre rekruttering til ei attraktiv framtidsnæring.

- Venstre ynskjer starttilskott til unge bønder, særleg for dei som vil drive økologisk.
- Venstre ynskjer marknadsregulering av mjølk- og storfeproduksjonen i landet for å oppretthalde stabile og føreseielege rammevilkår, og sikre langsiktige og bærekraftige investeringar i næringa.
- Venstre ynskjer å evaluere maktkonsentrasjonen i foredlingsindustrien, og i distribusjons- og matvarekjedene.
- Venstre ynskjer eit importvern som i rimeleg grad sikrar lønnsemda og investeringsviljen i næringa, og som er innafor internasjonalt forpliktande regelverk.

VARIERT OG MANGFALDIG: Det norske landbruket må ta utgangspunkt i dei varierte og

vekslande naturgjevne forholda for produksjon av mat. Det er eit mål at fleire kan leve av næringa, mellom anna for å fremje framtidsretta og kunnskapsbaserte produksjonsmiljø.

Venstre vil arbeide for at bønder som ynskjer å etablere landbruksrelaterte tilleggsnæringar, får høve til og blir oppmuntra til det, som til dømes Grøn omsorg, turisme og innovativ bruk av eigne ressursar.

- Venstre vil ha ei differensiering på tilskotta for framleis å sikre landbruksproduksjon i fjord- og fjellbygder og arbeide for betre tilpassing til dei ulike regionane, etter modell frå alpeland.

- 1 • Venstre vil sikre konkurransedyktige vilkår for kornproduksjon i landet – minst på nivået i
- 2 dag.
- 3 • Venstre vil behalde strukturen på beitetilskott, dyretilskott, arealtilskott og pristilskott.
- 4 • Venstre vil styrkje forskning og rådgjeving for å utvikle eit framtidsretta og berekraftig
- 5 landbruk.
- 6 • Venstre vil utvikle vidare eit materialbank på rot-prosjekt i skogbruket.
- 7 • Venstre vil betre rammene for samdrift, og innføre samdriftsmodellar òg i skogbruket.
- 8 • Venstre ynskjer betre rammevilkår for treforedlingsindustrien og betre transportvilkåra for
- 9 skogsvirke.
- 10 • Venstre vil auke hogst og foredling i skogbruket – som ledd i kampen for lagring av CO2
- 11 og mot klimaendringane.
- 12
- 13
- 14

Forslag nr. 20

Forslagsstiller: Alstahaug Venstre

Offensiv landbrukspolitikk for framtidens utfordringer

Landbruket og matproduksjonen står overfor store utfordringer i framtida. I 2050 vil det være 9 mrd. mennesker på jorda og matproduksjonen må øke med 70 % innen den tid for å sikre nok mat til alle. Derfor er bondeyrket et av verdens viktigste yrker.

Det er ikke vanskelig å argumentere for hvorfor vi i Norge bør produsere så mye som mulig av maten vår selv:

- Arealer til produksjon av mat i verden vil bli knappe – vi har et moralsk ansvar for å nytte ut våre egne ressurser
- Egen matproduksjon gir sikkerhet ved eventuelle kriser
- Norges selvforsyningsgrad har gått ned og var i 2012 på bare 40 % dersom vi holder produksjoner basert på importert kraftfôr utenfor
- Norges befolkning vil øke med 20 % de neste 20 årene og matproduksjonen må økes i samme takt dersom ikke selvforsyningsgraden skal reduseres ytterligere
- Mat produsert i Norge har høy kvalitet
- Landbruk og beitedrift reduserer gjengroingen av landet

I Stortinget er det enighet om flere målsettinger for økt matproduksjon. Utfordringene er å finne de rette tiltak og virkemidler. Noe av de tiltakene Alstahaug Venstre mener må til er:

- Bonden må gis skikkelige økonomiske vilkår, slik at nedleggingen av bruk stoppes. Først og fremst ved at prisene på mat økes. Maten i Norge er svært billig i forhold til inntektsnivået.
- Familiebruket må løftes fram på nytt slik at ingen behøver å jobbe utenom av økonomiske årsaker. Først da blir gården; med hus, dyr og jord skikkelig stelt.
- Prisen på kraftfôr må opp slik at vi får økning av arealer det dyrkes korn på. Økt pris på kraftfôr vil også gi større verdi på egenprodusert grovfôr.
- Vern av dyrket jord må fortsatt stå veldig sterkt.
- Investeringsstøtte til svært store bruk gir ingen økt lønnsomhet og kan begrenses. Det industrialiserte landbruket er heller ingen bærekraftig løsning for framtida.
- I Norge må vi ta hele landet i bruk og produsere mat også på de mer marginale arealene og i utmarka. Dette er arealer som kun beitedyr kan nytte seg av.

Venstre må bli mer offensive, målretta og synlige i landbrukspolitikken. Alstahaug Venstre tror at moderpartiet vil vinne mange «grønne» stemmer dersom det satses på en sterkere landbruks- og bygdeprofil. Foran jordbruksoppgjøret står Venstre nå i en særs viktig posisjon. Det er ingen tvil om at regjeringen vil legge større vekt på markedsøkonomi, også på landbruksfeltet. Venstre må synliggjøre hva slags landbrukspolitikk partiet egentlig står for!

1 Forslag nr. 21

2 Forslagsstiller: Norges Unge Venstre

5 Mottakssystemet må forbedres

7 **Et asylmottak skal være et midlertidig sted å bo for personer som søker asyl i Norge.**
 8 **Allikevel sitter mange asylsøkere på mottak over flere år. Norge må ha et robust**
 9 **mottaksapparat, som ivaretar ulike individuelle behov. For Venstre er det viktigste at**
 10 **rettssikkerheten til asylsøkere alltid ivaretas.**

12 Mange asylsøkere pådrar seg psykiske plager under oppholdet på asylmottak. Derfor er det
 13 ønskelig å ha helsepersonell med kompetanse innen psykisk helse for å kunne oppdage og
 14 ta tak i dette så tidlig som mulig. Særlig gjelder dette mottak for enslige mindreårige
 15 asylsøkere. Personalet på mottak må gi asylsøkere en mest mulig meningsfull hverdag.

17 En differensiert mottaksstruktur krever ulike tilbud og ulike ressurser. Mottak for utlendinger
 18 med avslag bør gi tilbud om tilgang til internett og myndigheter som kan være viktig for å få
 19 kontakt med nettverket i søkerens opprinnelsesland. Mottak for asylsøkere uten avslag bør
 20 baseres på aktiviteter som språkopplæring, arbeidsopplæring, utdanning og andre viktige
 21 integreringstiltak. Dette kan sørge for et godt tilbud for asylsøkere.

23 Trandum utlendingsinternat er Norges eneste lukkede forvaringssenter for immigranter. De
 24 innsatte i asylfengselet venter ofte på tvangsreturnering og har dårligere fengslingsforhold
 25 enn standarden i norske fengsler. Trandum har ved flere anledninger blitt kritisert når
 26 Norges etterlevelse av menneskerettighetsforpliktelser vurderes av nasjonale og
 27 internasjonale organer som Advokatforeningen, Europarådets torturkomité og FNs
 28 torturkomité. Venstre ønsker derfor en utredning av Trandum før en eventuell utbygging av
 29 internatet.

31 Trandum utlendingsinternat innebærer frihetsberøvelse. Ved bruk av frihetsberøvelse skal
 32 det foreligge sterke grunner. Venstre stiller seg kritiske til å straffe enkeltpersoner som ikke
 33 har begått straffbare handlinger og ønsker derfor å avgrense frihetsberøvelse til å gjelde
 34 personer som har begått straffbare handlinger.

1 Forslag nr. 22

2 Forslagsstiller: Rogaland Venstre

5 **Gi de papirløse oppreisning!**

7 **I 2012 endret livene seg radikalt for tusenvis av asylsøkere. Mennesker som var i jobb,**
8 **bolig og et aktivt sosialt liv mistet over natten alle rettigheter: de fikk ikke jobbe,**
9 **ingen rett til helsetilbud, kastet ut av hjemmene sine og ingen økonomiske ordninger.**
10 **Vi fikk «de papirløse». Flyktninger som hadde søkt tilflukt i Norge skulle sendes**
11 **tilbake til landet de flyktet fra. De hadde i følge norske myndigheter ingen rett til å bli**
12 **her. De hadde fått endelig avslag på sine søknader om oppholds- og arbeidstillatelse.**

14 I dag må vi sikre at papirløse som likevel har fått oppholdstillatelse snarest mulig får komme
15 tilbake til sin hjemkommune. Det er meningsløst at mange sitter i asylmottak eller bor på
16 hospits. De som fortsatt er papirløse og ureturnerbare må sikres nødvendig helsehjelp og
17 økonomisk sikkerhet.

19 Venstre vil:

- 20 • Sikre at de som har fått oppholdstillatelse raskest mulig kommer tilbake til sin
- 21 opprinnelige hjemkommune
- 22 • Gi en offentlig beklagelse til de papirløse som ble fratatt livsgrunnlaget sitt som følge av
- 23 denne politikken
- 24 • Sikre papirløse rett til offentlig helsehjelp
- 25 • Tilby denne gruppen erstatning for måten de har blitt behandlet på

1 Forslag nr. 23

2 Forslagsstiller: Sandnes Venstre

5 Styrking av rettssikkerheten for asylsøkere

7 **Systemet vi har i Norge i dag bør endres slik at rettssikkerheten for asylsøkere**
8 **styrkes og ivaretar deres menneskerettigheter i henhold til konvensjoner Norge har**
9 **ratifisert.**

11 Asylsøkerne må ses på som noen av de svakeste i samfunnet vårt, og det er derfor naturlig
12 at de får ekstra godt tilrettelagt hjelp når de kommer til landet vårt. De må også sikres ei
13 mest mulig rettferdig behandling, noe som vil si at den må være både saklig og
14 skjønnsmessig.

16 For å kunne oppnå dette bør vi derfor:

- 17 • avskaffe UNE i sin nåværende form
- 18 • etablere et nytt, faglig sterkere forvaltnings- / klageorgan i asyl- og oppholdssaker
- 19 • opprette et nytt, effektivt tilsynsorgan for forvaltninga
- 20 • forbedre regelverket for familieinnvandring
- 21 • gi barna økt forutsigbarhet og dermed styrke deres rettssikkerhet
- 22 • styrke rettshjelpsordninga slik at asylsøkere og søkere som får avslag på søknader om
- 23 opphold får en reell mulighet til rettslig overprøving av utlendingsforvaltningas vedtak

1 Forslag nr. 24

2 Forslagsstiller: Geir Kjell Andersland og Sjur Skjævesland

3 4 5 **Barns menneskerettigheter**

6
7 **Norge har ratifisert FNs barnekonvensjon og inkorporert den i norsk rett med forrang**
8 **foran den øvrige lovgivning.**

9
10 Likevel har Norge flere ganger fått kritikk fra FNs barnekomite for manglende oppfølging på
11 viktige områder som angår barn.

12 Barnevernloven må bli rettighetslov

13 Barnekomiteen uttalte i sin siste rapport om situasjonen i Norge (2010) blant annet
14 bekymring for at barnevernet er avhengig av samtykke fra foreldrene for å yte bistand til
15 barn med hjepebehov.

16
17 Denne kritikken understreker behovet for å gjøre barnevernloven til en rettighetslov.
18 Barnekonvensjonen gjør barn til et selvstendig rettssubjekt. Men uten selvstendig rett til
19 barneverntjenester, fratas de mest utsatte barn og unge viktige menneskerettigheter.
20 Både Redd Barna og Barneombudet mener at å gjøre barnevernloven til en rettighetslov er
21 nødvendig for å sikre disse barnas rettssikkerhet.

22
23 Barneombudet har uttalt: "I dag er det dessverre slik at mange barn som helt klart kunne
24 profittert på hjelp fra barnevernet, må vente til vanskene deres blir så store at de må flyttes
25 fra foreldrene sine. En lovfesting av retten til barneverntjenester vil være et steg på veien
26 mot å gi barn rett til hjelpetiltak også i de tilfeller hvor foreldrene motsetter seg det. Noe som
27 på sikt kan bidra til en reduksjon i antall omsorgsovertakelser".

28
29 Å gjøre barnevernloven til en rettighetslov vil også kunne forhindre at foreldrenes manglende
30 samtykke fører til at barneverntjenesten henlegger saken og etterlater barnet i en vanskelig
31 og risikofylt omsorgssituasjon.

32
33 Venstre anmoder om at barnevernloven snarest gjøres til en rettighetslov, på linje med de
34 fleste øvrige velferdslover i Norge.

35 Barne- og familiedomstol må utredes

36
37 I regjeringens politiske plattform uttales at fylkesnemndsordningen skal evalueres, "samt
38 utrede særdomstoler for saker knyttet til barn og familie".

39
40 Barneminister Solveig Horne har nå besluttet å igangsette evalueringen av
41 fylkesnemndene., Det er ikke uttalt noe mer om uredning av særdomstol.

42
43 Venstre støtter en evaluering av fylkesnemndene, som nå har eksistert i tyve år, men vil be
44 om at en utredning av en familiedomstol gjennomføres i samme prosess som evalueringen.
45 Behovet for å utrede en barne- og familiedomstol ble godt begrunnet i Raundalen-utvalget
46 (NOU 2012:5 Bedre beskyttelse av barns utvikling). Her ble det blant annet vist til at mer
47 forskning på fagfeltet øker behovet for spesialisert barnefaglig og barnerettslig kunnskap.
48 Foreldretvister, som ikke løses i minnelighet, havner i dag i tingrettene. Erfaringen viser at
49 barna her ofte blir usynlige eller kasteballer mellom foreldre i bitter konflikt.

50
51 Ny kunnskap berettiger spørsmål om den barnefaglige kompetansen er tilstrekkelig ved de
52 ordinære domstoler i forhold til meklingskunnskap, skadevirkningene av vold mot barn og
53 konsekvensene av konflikter mellom foreldrene etter samlivsbrudd.

1 For dårlig barnefaglig kompetanse i disse saker utgjør en trussel mot barnas posisjon og
2 rettigheter. Det er sannsynlig at en særdomstol vil tiltrekke seg jurister og andre fagfolk med
3 den nødvendige interesse og spisskompetanse for å ivareta de involverte barnas beste.

4
5 En utredning av en barne- og familiedomstol er videre nødvendig for å få til en reform av
6 dagens tosporede prosesssystem. I dag behandler tingretten saker etter barneloven, mens
7 fylkesnemndene fatter vedtak i medhold av barnevernloven.

8
9 I fylkesnemndene er det erfaring for at et stadig større antall barnevernssaker har direkte
10 sammenheng med foreldretvister som pågår eller er i ferd med å bringes inn for tingretten.
11 En barne- og familiedomstol, som felles førsteinstans, vil kunne behandle både
12 foreldretvister og saker som gjelder omsorgsovertakelse. Dette vil kunne spare partene og
13 samfunnet for mange prosesser, og vil gi muligheter for raskere og mer helhetlige løsninger
14 til barnas beste.

15
16 Fylkesnemndene er "et domstolslignende forvaltningsorgan" og garanterer høy
17 rettssikkerhet. Likevel mangler fylkesnemndene den legitimitet og formelle posisjon som
18 domstolene har.

19
20 Fylkesnemnden fatter i dag vedtak som innebærer alvorlige inngrep i menneskers liv, Det er
21 viktig at så inngripende vedtak er forankret i størst mulig legitimitet i samfunnet.
22 Legitimitetsmomentet er kanskje den viktigste grunnen til at en evaluering av
23 fylkesnemndene ikke må ses atkilt fra en utredning av en barne- og familiedomstol, men
24 vurderes parallelt i samme prosess.

25
26 Barnekonvensjonens klageordning må ratifiseres

27 Venstre etterlyser Norges ratifisering av protokollen som gir barn individuell klagerett for
28 brudd på FNs barnekonvensjon.

29
30 Sammen med nåværende regjeringspartier og Kristelig Folkeparti sørget Venstre for at et
31 samlet storting ba regjeringen Stoltenberg om å sette forgang i saken. Etter regjeringsskiftet
32 har fortsatt intet skjedd.

33
34 En slik klageordning er nødvendig for å sikre barns reelle menneskerettigheter.
35
36
37

1 Forslag nr. 25

2 Forslagsstiller: Rogaland Venstre

3 4 5 **Digitale menneskerettigheter**

6
7 **De siste tiders avsløringer om innsamling og misbruk av elektroniske spor gir**
8 **skremmende assosiasjoner.**

9
10 Edward Snowdens avsløring av NSAs massive overvåking viser noe av potensialet for
11 overvåking av vanlige mennesker, et potensiale som ikke bare totalitære stater lar seg friste
12 av.

13
14 Facebook, Google og de fleste andre leverandører av tjenester på nett lagrer store mengder
15 data om vår atferd på nettet. "Big data" er blitt et begrep og en kommersiell vare. Gjennom
16 analyse av disse data og salg til andre kommersielle aktører bidrar man til omfattende,
17 målrettet reklame "tilpasset" den enkelte.

18
19 Dette er bare noen eksempler på hvordan elektroniske spor vi etterlater oss kan misbrukes
20 og utgjør i dag en potensielt stor fare for personvern og individets frihet.

21
22 Selv om bevisstheten om dette er i ferd med å øke har de færreste av oss oversikt over hva
23 vi noen ganger frivillig, men kanskje vel så ofte uvitende, gir fra oss av informasjon, og
24 hvordan dette kan benyttes. Hvilke rettigheter vi har, og hvordan disse evt. skal håndheves,
25 er heller ikke enkelt å få oversikt over.

26
27 Rogaland Venstre mener derfor at Regjeringen må iverksette en gjennomgang av
28 eksisterende regelverk for å se om det i tilstrekkelig grad ivaretar enkeltmenneskets behov
29 og rettigheter. Ettersom dette er utfordringer som ikke lett lar seg løse innenfor
30 nasjonalstatens grenser er det naturlig at en i dette arbeidet søker samarbeid med våre
31 nordiske naboer og tilsvarende initiativ i Europa for øvrig.

1 Forslag nr. 26

2 Forslagsstiller: Norges Venstrekvinnelag

3 4 5 **Venstre krever at temaet kvinner, menneskerettigheter og** 6 **likestilling prioriteres i utenrikspolitikken!**

7
8 **Norge har tradisjonelt hatt en viktig pådriverrolle i internasjonal likestillingspolitikk. Ifølge FN er mangel på likestilling mellom kjønn det største hinderet for bærekraftig økonomisk vekst i verden. Verdensbanken har vist til at internasjonal likestillingspolitikk er 'smart økonomi'. Å styrke kvinners økonomiske deltagelse er et av de beste virkemidlene mot fattigdom.**

13
14 I år har Venstre satt menneskerettigheter på agendaen og i den sammenheng er det avgjørende å trekke frem hvor viktig kvinners rettigheter er i et menneskerettighetsperspektiv. Forskning viser at det er en klar sammenheng mellom likestilling og vold. Samfunn som er mer likestilte har mindre vold, er mindre korrupte og har mer respekt for menneskerettigheter.

19
20 Dessverre er situasjonen for kvinner internasjonalt fortsatt kritisk. Kvinner utfører to tredjedeler av verdens arbeid og produserer 50 % av all mat, men tjener bare 10% av verdens inntekt, og eier bare 1 % av verdens eiendom. Kvinner er også i større grad utsatt for vold. Statistikk fra FN viser at opp mot 70% av alle kvinner opplever en form for vold i sin livstid. Flere millioner kvinner lever også i land hvor de ikke har samme rettigheter som menn.

26
27 Den norske modellen for kvinners deltagelse økonomisk, sosialt og politisk har vært til inspirasjon for mange andre land og viser at den norske stemmen inn i FN har vært viktig. Til tross for dette ser vi nå en økende trend der kvinners rettigheter settes under press. Det er 20 år siden apartheid-regimet i Sør Afrika falt der Mandela kjempet mot en offentlig politikk som segregerte og diskriminerte basert på rase. 20 år senere aksepteres det fortsatt at regimer diskriminerer og segregerer basert på kjønn.

33
34 Venstre mener at kjønn og likestilling må settes på agendaen gjennom politisk deltagelse i internasjonale bilaterale kontakter, på lik linje med andre felles interesser som næringslivssamarbeid, miljø og bistand. Den norske regjeringen har et særlig ansvar her. Det handler om kvinners muligheter til å forsørge seg selv og bestemme over egen kropp. Det å styrke kvinners situasjon gir store, positive økonomiske og humanitære gevinster for samfunnet lokalt, nasjonalt og internasjonalt..

40
41 Samtidig må det politiske engasjementet også handle om å se på de bakenforliggende årsaker til brudd på kvinners rettigheter. Disse kan være alt fra mangel på formell eller reell eiendomsrett, arverett, tilgang på utdanning, mangel på tilgang til arbeid og inntekt, vold i nære relasjoner, kjønnslemlestelse og voldtekt. Venstre mener at norsk utenriks- og utviklingspolitikk må innrettes i større grad mot tiltak for å få bukt med både formelle og reelle hindringer. Kampen for global likestilling er blitt kalt den største moralske utfordringen i vår tid. Dette må være en rød tråd i enhver diskusjon om menneskerettigheter. Vi må løfte arbeidet med likestilling mellom kjønn til det nivået der det hører hjemme: til global politikk.

Forslag nr. 27

Forslagsstiller: Oslo Venstre

Menneskerettigheter - også i Tibet

De siste årenes selvpåtenninger i Tibet reflekterer en stadig verre situasjon for menneskerettighetene i landet. Kinesiske myndigheter strammer hvert år grepet rundt den tibetanske befolkningen, og etablerer en isfront mot nasjoner som møter befolkningens åndelige leder, Dalai Lama. I forbindelse med markeringen av jubileet for tildelingen av Nobels Fredspris, gitt til Dalai Lama i 1989, er det signalisert at Regjeringen ikke ønsker å møte fredsprisvinneren. Venstre mener at Norge skal fortsette å gå i front for menneskerettigheter internasjonalt og at det ville sende et svært motstridende signal dersom Dalai Lama skulle møtes på annen måte enn andre fredsprisvinnere.

FNs menneskerettighetserklæring slår fast at ingen må utsettes for tortur eller grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff og at enhver har rett til tanke-, samvittighets- og religionsfrihet. Ytringsfriheten i Tibet er sterkt begrenset og i dag sitter hundrevis av politiske fanger fengslet. Internett er sensurert og det foregår en omfattende overvåkning av den tibetanske befolkningen. I tillegg står kinesiske myndigheter bak omfattende undertrykking av tibetansk språk og kultur. Norske myndigheter må i mye større grad sette menneskerettighetene i Tibet på agendaen i både nasjonale og internasjonale fora.

Den 14. Dalai Lama mottok Nobels fredspris for sin ikke-voldelige kamp for menneskerettigheter i Tibet. Derfor er det naturlig at Regjeringen møter fredsprisjubilanten når han kommer til Norge i mai 2014. Han har vært et fyrtårn for ytringsfrihet, menneskerettigheter og fred over hele verden. Venstre mener Regjeringen er på vikende front med tanke på menneskerettighetene når de ikke ønsker å møte en menneskerettighetsforkjemper av slik karakter.

Venstre vil:

- Bruke Norges utenrikspolitiske posisjon til å fremme menneskerettigheter i Tibet
- At Norges Regjering tar i mot og møter Dalai Lama ved hans besøk i mai

Forslag nr. 28

Forslagsstiller: Internasjonalt utvalg

Syria lider

I tre år har vi sett en sivilbefolkning bli uskyldige ofre i en kamp om Syrias fremtid der absolutt alle midler er tatt i bruk. Kampen har utviklet seg fra arrestasjoner, tortur og forsvinninger av fredelige demonstranter til væpnet kamp, bortføringer, beleiringer, bombing av nabolag, landsbyer og byer, konvensjonell krigføring og bruk av gass.

Den tragiske statistikken teller nå over 120.000 drepte og ni millioner på flukt i eget land og over grensene til Syrias naboland. Et ukjent antall syrere har de siste ukene omkommet av sult i beleirede byer. De mest sårbare sivile har ikke ressurser til å flykte og sitter igjen i sult og terror.

Sikkerhetsrådet i FN har for første gang nylig samlet seg om en Syria-resolusjon som slår fast at partene plikter å følge krigens folkerett. I en treårig krise av de dystre dimensjoner som Syria-krisen har, må dette skrittet hilses sårt velkommen. Nå er det nødvendig at verdenssamfunnet, ved FNs sikkerhetsråd, setter handling bak ordene sine. Bevisst å hindre sivilbefolkningen tilgang til humanitær hjelp som de trenger for å overleve, er en krigsforbrytelse som skal straffeforfølges.

Venstre vil at Norge skal:

- Intensivere innsatsen for at vold mot Syrias sivilbefolkning stanses.
- Partene må presses til å sikre den humanitære tilgang til alle deler av Syria.
- Jobbe overfor FN, berørte naboland, USA, EU og Nato for å opprette en flyforbudssone over syrisk territorium inntil volden opphører. Et FN mandat vil styrke legitimiteten til en slik flyforbudssone.

1 Forslag nr. 29

2 Forslagsstiller: Internasjonalt utvalg

3 4 5 **Venstre fordømmer Russlands maktmisbruk**

6
7 **Venstre fordømmer Russlands aggressive framferd på Krim-halvøya og den illegitime**
8 **folkeavstemningen om løsrivelse. Russiske soldater må snarest trekke seg ut av**
9 **ukrainsk territorium.**

10
11 Den russiske militære aktiviteten på Krim-halvøya, som tilhører Ukraina, og truslene om bruk
12 av ytterligere militær makt er et klart brudd på folkeretten slik det er fastsatt i FN-pakten,
13 OSSE Helsinki Final Act og andre konvensjoner. Det hviler et tungt ansvar på Russland for å
14 roe ned den spente situasjonen. Russiske myndigheter må umiddelbart imøtekomme den
15 ukrainske anmodningen og krav fra det internasjonale samfunnet om dialog. Bare på den
16 måten kan krisen løses uten bruk av vold.

17
18 Venstre fordømmer folkeavstemningen som ble avholdt 16. mars på Krim om hvorvidt Krim
19 skulle fortsette som en del av Ukraina eller bli en del av Russland. En folkeavstemning som
20 må anses som illegitim og ulovlig.

21
22 Venstre forventer at den ukrainske regjeringen evner å beskytte rettighetene til nasjonale
23 minoriteter, inkludert russisktalende ukrainere, og forventer et språkregime som støtter alle
24 minoritetsspråk etter at Ukrainas fungerende president la ned veto mot et lovforslag som
25 ville ha nedgradert retten til å bruke minoritetsspråk i Ukraina.

26
27 EU og NATO har et særskilt ansvar for å ivareta sikkerheten til Russlands naboland og at
28 konflikten ikke spres til nye områder. Venstre krever at FNs inspektører umiddelbart får
29 ubegrenset adgang til Krim for å kunne observere og rapportere til verdenssamfunnet om
30 situasjonen. Venstre krever at Russland trekker ut sine styrker fra Krim. I den grad det skal
31 være militære tilstede skal dette være fredsbevarende styrker under FN-mandat.

32
33 EU og USA har rettet en rekke tiltak mot Russland og Venstre understreker behovet for at
34 Norge slutter deg til de tiltakene. Dette handler om å legge begrensninger på visum og fryse
35 russeres eiendeler i utlandet samt tiltak mot russiske selskaper der det er aktuelt. Videre kan
36 Norge følge opp med økonomisk støtte til Ukraina, gjennomføre tollkutt for import av
37 ukrainske varer og legge til rette forenklete visumprosedyrer for ukrainske borgere.

38
39 Venstre påpeker også behovet for at forhandlingene om en frihandelsavtale mellom EFTA-
40 landene Island, Liechtenstein, Sveits og Norge og tollunionen mellom Russland, Kasakhstan
41 og Hviterussland legges på is.

1 Forslag nr. 30

2 Forslagsstiller: Norges Unge Venstre

3 4 5 **Verdens nest største demokratiske valg – Venstre ønsker våre** 6 **liberale venner lykke til!**

7
8 **Uken 19.-25. mai gjennomføres valget til Europaparlamentet. Her skal innbyggerne i**
9 **Den europeiske unionens 28 medlemsland velge forsamlingen som skal utpeke**
10 **retningen for det europeiske fellesskapet de neste fem årene.**

11
12 Til tross for manglende medlemskap i unionen vil valget få betydelig påvirkning også for
13 Norge og norsk politikk. Idet flere av unionens beslutningsprosesser stadig flyttes nærmere
14 organer hvor Norge har liten innflytelse, som Europaparlamentet og Det europeiske råd, er
15 Norge så vel som resten av Europa tjent med en sterk liberal gruppering i parlamentet.

16
17 Den siste perioden har grupperingen bestående av Venstres liberale søsterpartier, Alliance
18 of Liberals and Democrats for Europe, spilt en viktig rolle i utformingen av europeisk politikk.
19 Med sine 85 mandater har ALDE-gruppen vært en attraktiv samarbeidspartner for de
20 konservative og sosialistiske mindretallene, som ofte har vært avhengige av de liberale for å
21 oppnå flertall. Videre liberal innflytelse i europeisk politikk også etter valget er innen
22 rekkevidde.

23
24 Samtidig viser meningsmålinger til dels betydelig økt oppslutning om ekstreme, populistiske
25 og fremmedfiendtlige grupperinger som ønsker mindre europeisk samarbeid og vil legge
26 begrensninger på EUs manøvreringsrom og innflytelse. Et liberalt og progressivt Europa er
27 avhengig av en stor liberal og progressiv gruppering i parlamentet, og en mindre ALDE-
28 gruppering og sterkere innslag av fløypartier vil blant annet svekke arbeidet for forpliktende
29 tiltak i unionens klima- og energipolitikk.

30
31 Klimaproblemet kan ikke løses med tradisjonelle nasjonalstatlige løsninger, men krever
32 forpliktende samarbeid på overnasjonalt nivå. Som verdens største energimarked og
33 importør i stor skala av fossil energi spiller EU en nøkkelrolle i løsningen av klimaproblemet.
34 Unionens medlemsland må forberede seg på kraftige utslippsreduksjoner, samtidig som
35 landene skal sikre sine innbyggere velferd og økonomisk vekst. Det europeiske
36 kvotesystemet må evalueres med sikte på høyere og mer stabile kvotepriser, og
37 kvotemengden må betydelig innstrammes.

38
39 Alle medlemsland i det felles europeiske asylsystemet, deriblant Norge, må forplikte seg til
40 bedre omfordeling av flyktninger og asylsøkere til Europa med sikte på å gi varig opphold til
41 flere. Unionen trenger en ny asylpolitikk som åpner for flere legale veier til opphold, og
42 Venstre ønsker en omfattende revisjon av Dublin II-forordningen.

43
44 Årets valg er det første siden Lisboa-traktaten trådte i kraft, og europeerne velger i år et
45 parlament med betydelig økt innflytelse i forhold til sist de gikk til urnene sommeren 2009.
46 Utviklingen mot et sterkere Europaparlament er ønskelig, og Venstre mener parlamentets
47 innflytelse må utvides, blant annet ved at alle Kommisjonenens medlemmer må velges direkte
48 av parlamentet. Parlamentet må i større grad enn i dag ha anledning til å initiere
49 lovendringer, og Venstre er positive til en europeisk grunnlov med sikte på tettere
50 integrasjon mellom medlemslandene.

51
52 Hundre år etter utspringet av verdenshistoriens til da grusomste krig forbereder europeerne
53 seg på å løse sine uenigheter om kontinentets fremtid gjennom stemmeseddelen fremfor på

- 1 slagmarken. Venstre ønsker alle våre liberale søsterpartier til lykke med arbeidet for et
- 2 liberalt, progressivt og fredelig Europa.
- 3
- 4
- 5

Forslag nr. 31

Forslagsstiller: Vestfold Venstre

Hjelp mennesker der nøden er størst!

Humanitær nødhjelp gis for å redde menneskeliv og lindre nød. Omtrent 10% av norsk bistand er satt av til humanitær nødhjelp. Denne typen nødhjelp skal og bør gis til menneskene som trenger det mest, og være helt uavhengig av politiske prioriteringer og medieinteresse.

Allikevel ser vi at det over tid oppstår merkelige skjevheter i fordelingen av slike midler, både nasjonalt og internasjonalt. Organisasjonen Leger Uten Grenser peker i sin rapport fra 2013 på at behov alene ikke kan forklare norske humanitære prioriteringer. Det vises for eksempel til at det i 2012 ble bevilget 122 millioner kroner i nødhjelpsmidler til Palestina, mens Den sentralafrikanske republikk mottok null. I fravær av en annen måte å prioritere på, lener man seg på det man har, selv om dette ikke på noen måte er den beste måten å gjøre det på. Det er svært viktig å skille på utviklingshjelp og nødhjelp. Politiske prioriteringer må til for å få langsiktige resultater i utviklingsarbeidet. Kamp mot seksualisert vold og fokus på bedre utdanning og oppbygging av infrastruktur er noen eksempler på utviklingshjelp hvor politiske prioriteringer er naturlig. Når det gjelder nødhjelp derimot, er politiske prioriteringer en ulempe.

Det finnes få, eller ingen nøytrale og uavhengige indekser bidragsland bruker for å prioritere sin innsats. Dette fører til at den samme skjevheten oppstår i stor skala, og med en ødeleggende kumulativ effekt for mange av de som trenger hjelpen mest. Dette vil Venstre gjøre noe med. Derfor går vi inn for at det etableres en uavhengig, nøytral nødhjelpsindeks som brukes til å prioritere og fordele nødhjelpsmidler. Vi vil videre at Norge skal være et foregangsland for også å få andre til å innføre dette.

Det er svært viktig at staten oppmuntrer og legger til rette for mennesker med vilje og kompetanse til å bidra i det internasjonale nødhjelpsarbeidet. Mens nasjonene bidrar til mat, medisiner og andre forsyninger, er det i stor grad hjelpeorganisasjonene som bidrar med menneskelige ressurser. Derfor vil Venstre at man utreder muligheten for å gi de som arbeider for nødhjelpsorganisasjonene i utenlandsoppdrag sosiale rettigheter etter en modell som den som gjelder forsvarets personell.

Venstre vil:

- At det lages en uavhengig, nøytral nødhjelpsindeks
- At denne indeksen offentliggjøres så snart den er utformet eller revidert, slik at nødhjelpsorganisasjoner kan fokusere sin innsats rundt forutsigbare rammer og prioriteringer fra staten
- At det utredes å innføre sosiale rettigheter for nødhjelpsorganisasjoners feltarbeidere, på samme måte som soldater i utenlandsoppdrag har det

Forslag nr. 32

Forslagsstiller: Halden Venstre

Rettferdighet for Vest-Sahara

Vest-Sahara regnes av FN som det største uløste kolonispørsmålet i verden i dag. Mesteparten av territoriet har vært okkupert av Marokko siden 1975. Norge må trappe opp innsatsen for å forsvare saharawiernes grunnleggende menneskerettigheter og rett til selvbestemmelse og uavhengighet.

I dag bor flertallet av den saharawiske befolkningen i flyktningeleirer i Algerie. Marokko kontrollerer to tredjedeler av området og har adskilt den siste tredjedelen med en mur og et landminefelt. I 1991 ble det inngått en våpenhvile mellom Marokko og Vest-Saharas frigjøringsbevegelse, Polisario, og partene ble enige om en folkeavstemning om territoriets framtid. Men etter å ha motarbeidet FNs forberedelser til avstemningen, trakk Marokko seg fra alle avtaler om en avstemning. De nekter nå å være med på en folkeavstemning uavhengig av hvem som deltar i den. Verdenssamfunnet har et betydelig ansvar for å gi saharawiene råderett over eget land og egne naturressurser.

10. desember, FNs menneskerettighetsdag, stemte Europaparlamentet gjennom en fiskeritavtale mellom EU og Marokko verdt 40 millioner euro årlig. Sist EU gjorde en lignende avtale med Marokko endte det med folkerettsstridig fiske utenfor kysten til okkuperte Vest-Sahara. Saharawiene har ikke blitt konsultert om denne avtalen. Derfor er denne avtalen i strid med FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter del 1, artikkel 1, en konvensjon som har blitt signert og ratifisert av alle involverte parter i fiskeritavtalen.

Som fast medlem i FNs Sikkerhetsråd, sitter Frankrike på nøkkelen i spørsmålet om FNs involvering i Vest-Sahara. Frankrike er Marokkos største handelspartner. Samtidig som Frankrike snakker høyt om menneskerettigheter i andre sammenhenger, velger de direkte å undergrave menneskerettighetene i okkuperte Vest-Sahara. Hvert år stanser Frankrike gjentatte forslag om at FNs operasjon bør få et mandat som lar styrken observere og rapportere på overgrepene i territoriet.

Venstre mener at MINURSO må få et mandat til å rapportere om menneskerettighetsovergrepene i Vest-Sahara, slik FNs generalsekretær, USA, Storbritannia og den saharawiske bevegelsen Frente Polisario krever.

I april 2014 skal MINURSO-mandatet opp til ny debatt. Venstre vil at Regjeringen arbeider aktivt fram mot sikkerhetsrådsmøtet for tydelig å uttrykke at FN-operasjonen må få et menneskerettighetsmandat.

Venstre ber regjeringen:

- Påvirke EU til å avstå fra å anvende sin kommende fiskeritavtale i farvannene utenfor okkuperte Vest-Saharas territorium.
- Arbeide offensivt for at MINURSOs (FN-styrkens) mandat utvides til også å omfatte overvåking av menneskerettighetssituasjonen i Vest-Sahara, gjennom felles nordisk påvirkning på Frankrike.
- Gjøre Norge til en pådriver for å gi Afrikas siste koloni tilbake til sitt folk, saharawiene.

Forslag nr. 33

Forslagsstiller: Norges Unge Venstre

Rettferdighet mellom generasjoner

De kommende årene står vi overfor en rekke store utfordringer. I løpet av få år må vi ta steget fra å være et samfunn som baserer seg på fossile energikilder over til et fornybarsamfunn. Dette må vi klare samtidig som vi må stoppe tapet av biologisk mangfold og nedbyggingen av uberørt natur. Vi har en velferdsstat som er underfinansiert og en infrastruktur med et stort vedlikeholdsetterlep. Disse utfordringene har til felles er at de er regninger vi skyver fremfor oss. Venstre mener at vi har en plikt overfor fremtidige generasjoner om å ta tak i disse problemene i dag.

Velferdsstaten står overfor store utfordringer om noen tiår. Gitt at dagens nivå på offentlige velferdsordninger ikke økes og at arbeidsinnsatsen fortsetter på dagens nivå, anslår regjeringen i perspektivmeldingen at det årlige underskuddet på statsbudsjettet om 50 år vil være på 140 milliarder 2013-kroner. Dette anslaget er bygget på optimistiske forutsetninger. Venstre er bekymret for bærekraften til velferdsstaten. For Venstre er det viktig at tilpasningen til en virkelighet hvor vi ikke lenger har råd til en like generøs velferdsstat ikke skal gå utover de som har minst. Omstillingen må heller ikke i sin helhet skyves over på neste generasjon, derfor må det investeres for fremtiden allerede nå, samtidig som man tar de nødvendige kuttene i offentlige utgifter.

Det viktigste for å sikre velferdsstaten bærekraft er at det alltid skal lønne seg å jobbe. De siste årene har det blitt stadig flere som står utenfor arbeidsmarkedet. For å snu denne utviklingen er det viktig at vi senker terskelen inn til arbeidslivet. Midlertidige ansettelser er særlig effektivt for å få unge og minoriteter inn i arbeidsmarkedet. Det bør gjøres lettere å ansette midlertidig, samtidig må det strammes inn på hvor lenge det er mulig å ha noen ansatt midlertidig uten å gi tilbud om fast jobb.

Vi må også klare å få ned sykefraværet. Det er forsøkt mange tiltak med gode intensjoner. Vi har liten kunnskap om hva som har hatt virkning og det trengs mer forskning på dette. Det vi derimot vet har effekt er å kutte i sykelønner. Erfaringer fra Sverige viser at karensdager ikke har effekt, men kutt i satsen har klar virkning. Venstre ønsker ikke å innføre karensdager, men heller kutte satsen til 80 % av lønna før sykdom.

Venstre ønsker å endre dagens pensjonssystem som er lite solidarisk med fremtidige generasjoner. Den offentlige ytelsespensjonen fra folketrygden er underfinansiert og ikke bærekraftig. Venstre mener denne underfinansiering skal betales av et spleiselag mellom de som skal gå av med pensjon og dagens unge. Vi kommer trolig til å trenge en ny pensjonsreform for at ikke dagens unge skal få en urimelig stor del av denne regningen. Venstre ønsker en modell hvor det er nærmere sammenheng mellom hvor mye den enkelte har betalt inn i folketrygden og hvor mye man får ut i pensjon. Venstre vil fjerne statens bidrag til avtalefestet pensjon (AFP). AFP er en usolidarisk ordning hvor skattebetalerne subsidierer en pensjonsordning som ikke tilfaller alle.

Venstre ønsker å reformere skattesystemet slik at det oppmuntrer mest mulig til arbeid og lønnsomme investeringer. Lavere skatt på inntekt og formue bør kompenseres med høyere beskatning av eiendom og forurensende forbruk.

Den største kostnaden som blir sendt videre til fremtidige generasjonen er regningen for de menneskeskapte klimaendringene. For et liberalt parti er det et viktig prinsipp at vår frihet slutter der andres frihet begynner. I miljøpolitikk betyr dette at vi ikke kan handle på en måte

1 som setter restriksjoner på fremtidige generasjoners frihet. Vi må føre en klimapolitikk som
2 gjør at vi når togradersmålet og samtidig klarer å stoppe tapet av biologisk mangfold.
3 Venstre ønsker en radikal klima- og miljøpolitikk tufta på liberale prinsipper om den enkeltes
4 frihet. I et liberalt samfunn skal det alltid lønne seg å velge miljøvennlig.

5
6 Frem mot 2025 vil vi ha et relativt stort økonomisk handlingsrom. Kombinerer vi dette med
7 en tilpasning av velferdsstaten får vi store overskudd på statsbudsjettet. Venstre ønsker å
8 bruke dette handlingsrommet til å forberede Norge på fremtiden ved å investere i grønn
9 infrastruktur. For Venstre er det viktig å satse på utbygging av høyhastighetstog fra
10 hovedstaden til de største byene i Norge. Intercity-triangelet må være starten på dette. På
11 sikt ønsker Venstre at Norge skal binde seg til det europeiske høyhastighetsnettverket. Vi
12 trenger også en satsning på bybaner og andre kollektivløsninger i byene slik at det blir mulig
13 å ha bilfrie byer. I distrikta er det viktig å bygge ut grønn infrastruktur, som ladestasjoner for
14 el- og hybridbiler, og verdikjeder for biodrivstoff til tungtransport, fly og skipstrafikk. Vi
15 trenger også en storstilt utbygging av kraftnettet for å sikre et stabilt og effektivt
16 strømmarked. Venstre vil legge høyspentmaster i kabler der dette fører til mindre inngrep i
17 naturen. Det er viktigere å prioritere vern av uberørte naturområder enn å unngå estetisk
18 forurensning.

19
20 Hver dag tar vi alle mange små valg, som til sammen får stor innvirkning på miljøet. Derfor
21 må det alltid lønne seg å velge miljøvennlig. Videre må det arbeides for en felles europeiske
22 panteordning. Det må også innføres panteordninger for flere varer, som f.eks. lyspærer. Det
23 må aktivt legges til rette for energieffektivisering i offentlige og private bygg.

24
25 Norge har en unik mulighet til å forske og satse på fremtidens fornybare løsninger. På denne
26 måten kan vi både bli ledende på fremtidens teknologi og hjelpe andre land å omstille seg til
27 fornybarsamfunnet. Venstre ønsker nøytrale støtteordninger til fornybar energi, og er villige
28 til å satse på finansiell umoden teknologi. Det bør også ses på mulighetene for å inkludere
29 ENØK-tiltak i disse ordningene. Det samme prinsippet må ligge til grunn når man skal utvikle
30 løsninger til transportsektoren. Venstre anerkjenner likevel at for å forske frem nye
31 teknologiske løsninger kan det være nødvendig å gå inn å støtte enkeltprosjekter, som for
32 eksempel bølgekraft og osmosekraft. Hvis man velger å gjøre det, skal det alltid være i
33 samarbeid med private aktører. De private skal da dele den økonomiske risikoen.

34
35 Venstre vil jobbe for å få til en global klimaavtale. Det vil ikke være mulig å holde på det
36 velstandsnivået vi har i dag uten et sterkt EU som legger til rette for et effektivt
37 felleseuropeisk energimarked. I et europeisk energimarked kan vi unngå ulempene med at
38 fornybare energikilder er avhengige av vær og vind. Norge må derfor bygge flere
39 overføringskabler til kontinentet og jobbe for at det blir bygget et europeisk høyspentnett. For
40 å kunne få gjennomslag for dette er det viktig at Norge fører en aktiv europapolitikk.

1 Forslag nr. 34

2 Forslagsstiller: Akershus Venstre

3 4 5 **Etisk handel krever forbrukerinformasjon**

6
7 **I dag finnes det ikke ensartet og likestilt digitalt tilgjengelig informasjon som forteller**
8 **oss hva mat og klær inneholder, hvordan mat og klær er fremstilt eller hvordan det vi**
9 **spiser eller har på oss er produsert.**

10
11 I dag finnes det ikke ensartet og likestilt digitalt tilgjengelig informasjon som forteller oss hva
12 mat og klær inneholder, hvordan mat og klær er fremstilt eller hvordan det vi spiser eller har
13 på oss er produsert.

14
15 Venstre mener at alle har krav på denne informasjonen fordi det skal være lett og enkelt å
16 foreta valg med bakgrunn i helse og etikk. Alle butikkjøp skal være fullt opplyste valg på like
17 premisser

18
19 Venstre tror at folk flest har grunnleggende ønske om å handle på en måte som ivaretar
20 hensyn til miljø og menneskerettigheter i solidaritet med mennesker i andre land enn vårt
21 eget. Venstre ser at det er vanskelig å orientere seg som forbruker, fordi dagens globale
22 handelssystem er kompleks og uoversiktlig, med lange forsyningskjeder. Det finnes
23 miljømerking av mange typer varer, men det finnes ingen ordning som forsikrer forbrukere
24 om at produktet de kjøper er laget på en etisk forsvarlig måte, uten forskjellige typer
25 menneskerettighetsbrudd.

26
27 Venstre, som et liberalt parti, ønsker å løse dette uten tvang eller statlige pålegg, ved å
28 legge til rette for at individuelle valg skal være bra for det globale samfunn og
29 medmennesker såvel som individet selv.

30 31 Derfor vil Venstre:

- 32 • at alle varer skal følges av digitalt lesbar produktinformasjon
- 33 • Innføre en etisk merkeordning på linje med Svanemerket for miljø, som bekrefter at
- 34 varen er produsert på en måte som ikke bidrar til undertrykking og
- 35 menneskerettighetsbrudd. Ordningen kan være komplementær med FairTrade
- 36 merkingen, men omfatte alle produsenter.
- 37 • Øke støtten til organisasjoner som hjelper både næringsliv og forbruker å handle mer
- 38 miljøvennlig og etisk, slik at forbrukere får bedre informasjon.
- 39 • Arbeide for at de fattigste landene skal få bedre markedstilgang for varer som er fremstilt
- 40 på en økologisk og etisk måte, spesielt der hvor varene ikke kan produseres i Norge eller
- 41 våre naboland.
- 42 • Vurdere en ordning der produkter som beviselig er produsert på en etisk måte får
- 43 reduserte toll- og/eller avgiftssatser, slik at det ikke lønner seg i like stor grad å utnytte
- 44 miljø eller arbeidskraft. Utvikle en ny ISO standard for dette feltet.

45
46 Disse tiltakene vil styrke vår etiske forbrukermakt, og dermed bidra til et bedre samfunn
47 både i Norge og i resten av verden.

1 Forslag nr. 35

2 Forslagsstiller: Norges Venstrekvinnelag

5 **Henvisningskravet for abort må fjernes**

7 **For de fleste kvinner som søker abort, vil en rask gjennomføring av inngrepet**
 8 **oppleves som mindre belastende. Alle kvinneklinikker, fødeavdelinger og**
 9 **gynekologiske avdelinger må ta imot abortsøkende direkte slik det også er nedfelt i**
 10 **abortlovens paragraf § 14. «Regionale helseforetak skal organisere sykehustjenesten**
 11 **slik at kvinnen innen helseregionen til enhver tid kan få utført svangerskapsavbrudd,**
 12 **jf. lov om spesialisthelsetjenesten m.m. § 2-1a». Denne plikten er presisert i forskrift.**
 13 **Likevel er ikke alle sykehus er like positive til at den abortsøkende kommer direkte til**
 14 **dem.**

16 Reservasjonsdebatten har åpnet for mange fortellinger om dårlige møter hos fastlegen.
 17 Kvaliteten på fastlegens oppfølging varierer sterkt. Det er også viktig at fastlegebesøk ikke
 18 skal bli et krav. En kvinne som har bestemt seg for abort trenger ikke «obligatorisk»
 19 rådgivning fra fastlegen. Det å forvente at kvinner skal gå via henvisning fra fastlege kan
 20 også være med på å frata kvinnen anonymitet.

22 For Venstre er det viktig at menneskene settes foran systemer. Dagens ordning med en
 23 førstelinjetjeneste som skal henvise til sykehus eller gynekologisk poliklinikk kan bli en
 24 utfordring i framtiden hvis reservasjonsmuligheten for fastleger blir vedtatt. Det å informere
 25 og henvise abortsøkende kvinner til sykehus der det utføres abort er bare én av fastlegenes
 26 mange oppgaver. Ved å overføre denne oppgaven til institusjoner som utfører inngrepene
 27 finner man en løsning som gagnar alle berørte parter, i tillegg til å frigjøre tid og ressurser til
 28 en ellers travel fastlegehverdag.

30 Det er lovfestet at kvinner som ønsker abort kan ta direkte kontakt med sykehus eller
 31 institusjon som er godkjent for å utføre svangerskapsavbrudd, men mange kvinner vet ikke
 32 om denne muligheten. Det har druknet i debatten om reservasjonsrett. De fleste sykehus har
 33 direkte mottak allerede i dag, noe som burde bli vanlig praksis over hele landet i overskuelig
 34 framtid. Det vil også være fornuftig å opprette en nasjonal aborttelefon som abortsøkende
 35 kvinner kan bruke for å bestille inngrep. Dette kommer til å ha en tidsbesparende effekt som
 36 fører til at inngrepet blir raskere gjennomført fordi et unødvendig mellomledd faller bort. For
 37 mange abortsøkende kvinner vil dette være mindre belastende enn å gå via fastlegen.

Forslag nr. 36

Forslagsstiller: Frogner Venstre, Guro Svenkerud Fresvik, Siv-Lise Bendixen Stærk, Marit Kamøy.

Normerte sykemeldinger er feil medisin

Venstre ønsker en kunnskapsbasert sykemeldingspraksis og avviser derfor å innføre en ordning med normerte sykemeldingsperioder basert på diagnose.

Ny forskning fra Universitetet i Bergen slår fast at allmennleger i Skandinavia i stor grad vektlegger de samme faktorer i møte med pasienter med sammensatte helseutfordringer. Funnene viser at legene gjennomgående sykemelder utfra pasientens situasjon og utfra hensyn til om arbeid og jobbsituasjon vil bedre eller svekke pasientens helse. Dette representerer en grunnleggende faglighet fra allmennlegenes side som bør anerkjennes.

Forskningen viser på den ene siden at sykemeldingspraksisen er samsvarende for leger på tvers av landegrenser – og på den andre siden at de enkelte legene bruker ulike diagnosekoder når sykdomsbildet er komplekst og pasienten har symptomer som hører hjemme i ulike diagnosegrupper.

I et velferdssamfunn som det norske er vi avhengig av tillit mellom samfunnet, legen og pasienten. En ordning med normerte sykemeldinger vil etter Venstres syn rukke ved denne grunnleggende tilliten. Målet skal alltid være å få pasienten frisk nok til å gjenvinne funksjon slik at han / hun igjen kan delta i arbeidslivet. Venstre mener legenes faglige vurdering av type og lengde på sykemeldingen er en viktig forutsetning for å nå dette målet.

Det er nettopp inngått ny IA-avtale fram til 2018. Regjeringen ønsker å innføre normerte sykemeldinger på tross av at både fagmiljøene og fagbevegelsen er imot dette. Ordningen medfører ytterligere byråkratisering av et helsevesen som allerede kveles av skjemavelde. Resultatet av å innføre normerte sykemeldinger kan like godt være at sykefraværet øker fordi mange pasienter da vil ha en forventning om å være sykemeldt i en viss periode, selv om en individuell vurdering kanskje skulle tilsi en raskere gradert sykemelding eller friskmelding.

Det er mennesket og ikke diagnosen som skal behandles, ivaretas og sykemeldes når det er nødvendig. Standardiserte sykemeldinger med utgangspunkt i diagnose tar ikke hensyn til den enkelte pasientens tilstand, muligheter eller arbeidssituasjon og -belastning, og bør derfor avvises. Normerte sykemeldinger er et ufaglig tiltak som bygger på sviktende forutsetninger; er av liten praktisk verdi og som vil kunne ha motsatt effekt av det man ønsker.

Venstre vil:

- Gå imot innføring av normerte sykemeldingsperioder basert på diagnose

Forslag nr. 37

Forslagsstiller: Hordaland Venstre

Nytt vestlandsdemokrati

Venstre er glad for dei borgarlege partia sin ambisjon om å gjennomføre ei kommunereform i denne stortingsperioden. Vi ser derimot med uro på at ei region-reform ikkje ser ut til å bli vurdert samtidig. Ein regiondebatt heng saman med ein ny kommunestruktur, og i begge høve vil Venstre fokusere på oppgåveløysing og demokrati heller enn tal og storleik.

Alt kommunalt og fylkeskommunalt samarbeid må ha ei representativ, folkevald forankring. Venstre vil gjere Vestlandet til ein heilskapleg region med ansvar for oppgåver som er for store for kommunane. Eit viktig liberalt prinsipp er at avgjersler skal takast så nær som mogleg dei det gjeld. Der det er føremålstenleg må oppgåver flyttast frå statleg nivå til kommunane eller regionane, og det må også vurderast kva oppgåver som kan flyttast frå kommunane til det regionale nivået.

Færre og større regionar, i kombinasjon med meir robuste kommunar vil vere den beste løysinga på å møte dagens og morgondagens utfordringar. Hordaland fylkeskommune bør førebu ei slik reform i samarbeid med dei andre fylka på Vestlandet. Fylkeskommunen bør ta initiativ til prøveordningar om samarbeid om til dømes fritt skuleval på tvers av fylkesgrensene. Venstre vil også sjå på om det er mogleg å inngå innkjøpssamarbeid gjennom EU sine prosjekter med Rogaland. Eit slikt samarbeid vil vere særleg relevant innan kollektivsektoren.

Venstre ønskjer at fylket, og seinare regionane, tek over brann- og redningstenesta. Krava til kommunale brann- og redningstenester vert stadig fleire. For små kommunar kan det vere ei utfordring å oppretthalde eit moderne brannvern.

Venstre ønskjer at fylket skal ha endeleg mynde i bompengesaker som ikkje angår riksvegar. Talet på bomselskap i fylket må vere lågast mogleg, og gjerne berre eitt for heile Vestlandet, om det skulle vise seg å vere det mest effektive.

Den økonomiske storleiken på samferdselsbudsjettet i fylket saman med det omfattande ansvaret tilseier at det er aktuelt med prosjektfinsiering og andre nye finansieringstypar for større samferdsleprosjekter. Det bør opprettast fylkesvise/ regionale investerings- og/eller vedlikehaldsselskap, slik at ein kan unngå dagens årlege og lite føreseielege finansiering.

Ein region som er økonomisk avhengig av andre forvaltningsnivå, er korkje demokratisk eller handlekraftig. Å delegere meir skatte- og avgiftsmynde til kommunar og fylke frå statleg nivå, er svært ønskjeleg. Til dømes kan fleire avgifter innan samferdsle innkrevjast regionalt.

Andre døme på oppgåver ein ny region kan ha, er større arealplanlegging innanfor samferdsle, høgskular, fagskular, drift av helseføretak, regionale kulturinstitusjonar og vernebuing. I ei slik reform må alle oppgåver sjåast i samanheng. Det er derfor ikkje ønskjeleg at større kommunar som Bergen startar med prøveordningar som kan undergrave ei ny reform.

1 Forslag nr. 38

2 Forslagsstiller: Troms Venstre

5 Valgordningen må reformeres

7 **Dagens valgsystem med 19 valgkretser er ikke tilpasset det norske flerpartisystemet.**
 8 **Venstre vil derfor reformere dagens valgordning.**

10 I Norge er det bred politisk enighet om at man ønsker et flerpartisystem med geografisk
 11 forankring. Antall representanter blir justert hvert 8. år, nå sist før valget i 2013. I Sogn og
 12 Fjordane og Aust-Agder er det nå kun 3 distriktsmandater, mens Oslo har 18
 13 distriktsmandater. Dette fører til et ubalansert system mellom de forskjellige valgkretsene, og
 14 gir samtidig velgerne lite innflytelse på valgresultatet i de mindre valgkretsene.

16 Skal Norge fortsette å ha et flerpartisystem vil man trenge valgkretser som vil gjøre det
 17 realistisk for politiske partier med rundt 6-8 prosent i en valgkrets å bli representert i
 18 nasjonalforsamlingen. Større valgkretser vil også bidra til et økt fokus på de regionale
 19 behovene og kunne se regionene i et større perspektiv.

21 Det norske valgsystem vil i løpet av de neste 5-10 årene kreve en god del endringer. Norge
 22 kommer til å få en kommunereform som vil redusere antall kommuner, og fremtiden til
 23 dagens fylkeskommune er også usikker. Det er ikke naturlig at dagens fylkesgrenser skal
 24 være fremtidens valgkrets. Imidlertid vil endring av dagens valgkretser et krevende arbeid
 25 som også vil kreve en grunnlovsendring. Det bør derfor allerede nå settes ned et utvalg for å
 26 evaluere dagens valgkretser og den norske valgordningen.

28 Hvis antall valgkretser reduseres bør også ordningen med utjevningsmandater evalueres.
 29 De nye regionale valgkretsene vil i stor grad ivareta regionale interesser og
 30 utjevningsmandatene kan da velges på nasjonale lister valgt av partienes landsmøter.

32 Venstre vil:

- 33 • At det settes i gang et arbeid for å redusere antall valgkretser i Norge og evaluere den
- 34 norske valgordningen
- 35 • Ha et valgsystem med flermannskretser
- 36 • At utjevningsmandater skal velges på nasjonale lister

1 Forslag nr. 39

2 Forslagsstiller: Hordaland Venstre

3 4 5 **Gje kvinner som vart hetsa etter andre verdskrigen for relasjon til** 6 **tyske soldatar ei orsaking**

7
8 **Venstre skal i det kommande året setje fokus på menneskerettar, og ein fin plass å**
9 **byrje kan vere å løfte "tyskerjentene" si sak. Likestilling og menneskerettar er ikkje**
10 **berre å fortelje glansbildehistorier, men samstundes gå i seg sjølv og innrømme**
11 **feilgrep. Venstre meiner difor at norske styresmakter må gje "tyskerjentene" ei**
12 **offentleg orsaking.**

13
14 I 2013 var det hundre år sidan norske kvinner fekk stemmerett på lik line med menn. Året
15 vart brukt til å fortelje alle dei gode historiene om korleis likestillingspolitikken vaks fram,
16 korleis kvinner engasjerte seg også utanfor heimen, og at samfunnet vart meir moderne og
17 betre å leve i.

18
19 Men ikkje alle kapittel i norsk likestillingshistorie er like imponerande. Norske kvinner som
20 hadde hatt eller var mistenkt for å ha hatt seksuell omgang med soldatar frå
21 okkupasjonsmakta Tyskland under 2. verdskrig, fekk ei svært krenkande behandling, både
22 frå privatpersonar i sitt lokalsamfunn og norske styresmaktene. Mange kvinner vart utsett for
23 fysiske og psykiske krenkingar frå sitt lokalsamfunn, mange av kvinnene vart internerte utan
24 lov og dom, kvinner som gifte seg med sin tyske mann vart fråtekne sitt norske
25 statsborgarskap og ein del kvinner og små barn vart sende til Tyskland; eit utbomba og
26 krigsherja land. Det fanst ingen rettsreglar som desse kvinnene hadde brote i
27 utgangspunktet, likevel fekk dei ei svært hardhendt behandling.

Forslag nr. 40

Forslagsstiller: Oslo Venstre

Fjern kriminaliseringen av kjøp av seksuelle tjenester

Forbudet mot kjøp av seksuelle tjenester trådte i kraft i 2009. Venstre var imot å kriminalisere kjøp av seksuelle tjenester. Venstres motstand mot kriminalisering bygde både på at kriminalisering kunne bli en sovepute for sosiale tiltak for dem som solgte seksuelle tjenester, og at kampen mot menneskehandel ikke ville bli forsterket - blant annet fordi mulige vitner nå var kriminaliserte.

Myndighetenes hensikt med forbudet var å bekjempe prostitusjon og menneskehandel, men forbudet virker i dag mot sin hensikt. I følge Prosjektet tilbyr omtrent 3000 kvinner seksuelle tjenester i dag, et tall som har økt siden innføringen av loven i 2009. Det er viktig å erkjenne at det også er mange menn som tilbyr seksuelle tjenester. Å fjerne forbudet vil endre denne aktiviteten fra en skjult til en synlig virksomhet, og det vil kunne gjøre det lettere å skille ut menneskehandel og tvang, både for politiet og kundene.

Loven skal nå evalueres. Men allerede nå er det mulig å konstatere at de sosiale hjelpetiltakene ikke er blitt forsterket og utbygd. Samtidig er det vanskelig å se en forsterket innsats mot menneskehandel - den moderne slavehandelen. Dette er en form for organisert kriminalitet som det er krevende å bekjempe. Den krever langvarig politiinnsats, muligheter for vitner som vil bryte ut av tvangen både her i landet og i en eventuell retur til hjemlandet.

Nå er det nødvendig å bygge opp de sosiale hjelpetiltakene. Dette gjelder både gjennom Prosjektet og i NAV-systemet. Samtidig må en fornyet handlingsplan mot menneskehandel forsterke både politiets innsats og tiltak for dem som vil bryte ut - både her i landet og ved en eventuell retur til hjemlandet.

Det bør legges til rette for et godt fysisk og psykisk helsetilbud for dem som selger seksuelle tjenester. Organisasjoner som PION og PRO sentret bør kunne støttes og eventuelt bli supplert av et offentlig informasjonskontor. Det bør også være et tilbud til dem som ønsker å komme ut sin livssituasjon, både ved rådgivning og hjelp til arbeid eller utdanning.

Mange som selger seksuelle tjenester opplever i dag en utrygg bosituasjon fordi mange utleiende kvier seg for å leie ut i frykt for å bli rammet av hallikparagrafen. Politiets innsats rundt hallikparagrafen må legges om fordi den primært rammer dem som selger seksuelle tjenester.

En avkriminalisering vil hjelpe menneskene det er snakk om slik at de kan møtes med respekt og ikke med undertrykkelse og utstøting av samfunnet.

Venstre vil:

- Fjerne forbudet mot kjøp av seksuelle tjenester.
- Trappe opp den sosiale innsatsen overfor dem som selger seksuelle tjenester
- Forsterke handlingsplanen mot menneskehandel
- Bygge opp et godt helse- og rådgivningstilbud for dem som selger seksuelle tjenester.
- At politiets innsats ikke skal ramme dem som selger seksuelle tjenester

Forslag nr. 41

Forslagsstiller: Oslo Venstre

Venstre vil ha et fritt internett

Internett er en av vår tids viktigste arenaer for teknologisk innovasjon og mellommenneskelig kommunikasjon og er derfor en fellesskapsressurs av stor samfunnsmessig betydning. Infrastrukturen som i dag er bygget opp for å forvalte denne ressursen ligger i stor grad i hendene på tilgangsløseleverandørene og eierne av den fysiske telekominfrastrukturen. I mange tilfeller er dette en og samme markedsaktør. Fram til nå har tilgangsløseleverandørene frivillig eller gjennom reguleringer forholdt seg til enkelte viktige prinsipper, slik at tilgangen til internett skjer på like vilkår for markedet og for enkeltindividet. Men løsningene og reguleringene på dette området er langt fra optimale og er ikke rustet til å møte situasjonene som vil oppstå i fremtiden.

Nylig inngikk Netflix avtaler med flere leverandører om sikring av kapasitet til sin tjeneste og selskapet har inngått lignende avtaler med flere amerikanske bredbåndsaktører. Detaljene i avtalen med Telenor er ikke kjent så det er vanskelig å si om den bryter direkte eller indirekte med Post- og teletilsynets prinsipper om Nettnøytralitet. Men det er åpenbart at det fremover vil bli mer fristende og lukrativt enn tidligere for tilgangsløseleverandører å åpne for differensierte løsninger for tilgang til og bruk av bredbåndsressurser. Dersom hovedprinsippet om nettnøytralitet, fri og lik tilgang på åpen og ikke-diskriminerende innholdsdistribusjon, ikke sikres vil det få store negative konsekvenser for innovasjon, næringsutvikling, forbrukerrettigheter og informasjonstilgang for samfunnet. Det er derfor nødvendig å snarest mulig lovfeste tydelige reguleringer som sikrer nettnøytralitet i Norge.

Europaparlamentet behandler nå et forslag om å lovfeste regler for nettnøytralitet og et endelig vedtak er ventet i løpet av året. Dersom forslaget faller gjennom, eller ikke er offensivt nok, bør Venstre snarest foreslå å lovfeste prinsippene i norsk lov.

Tilgangen til eksisterende bredbåndsinfrastruktur for allmenheten er også begrenset av mulighetene for lokale leverandør- og eiermonopoler med lukkede aksessnett (fiber og koaksialkabler spesielt), som ikke gir innbyggerne muligheter til å velge alternative høyhastighetstilbydere. Tvunget koblingssalg og høye byttekostnader bidrar ytterligere til å sementere et marked med lite konkurranse og valgfrihet. Dette var også tilfellet med Telenors kobbernett-monopol og Telenors og Netcoms duopol på mobilt bredbånd. Der har løsningen blitt at reguleringer sikrer andre markedsaktører tilgang, noe som har banet vei for et bred konkurranse i telekombransjen og mange valgmuligheter for innbyggerne. Tilsvarende må man nå se på løsninger som regulerer andre aktører enn Telenor slik at vi sikrer en bedre konkurranse og markedssituasjon over hele landet, samt at man styrker forbrukerrettighetene på området.

Venstre vil:

- Be regjeringen sikre lik tilgang til internett gjennom lovfesting av de sentrale prinsippene for nettnøytralitet.
- Be regjeringen utrede løsninger som sikrer en friere markedstilgang til dagens bredbåndsinfrastruktur.

Forslag nr. 42

Forslagsstiller: Torill Nedberge Klevmark og Helle Hundevadt, Oppland Venstre

Kulturminnevern-tiltak for at 2020-målet skal kunne nås.

Urbanisering og økt velstand gjør at kulturminnevernet er under press fra flere hold. Det offentlige legger rammene for hvordan kulturminnene skal sikres, og Stortinget har vedtatt at innen 2020 skal alle fredete bygninger være satt i alminnelig stand.

Hvis det målet skal nås, så må flere tiltak settes i gang samtidig:

1. Alle kommuner må utarbeide en Kulturminneplan. Kulturminneplaner er et viktig redskap for å ivareta lokale kulturminner fra ulike epoker. Plan- og byggesaksbehandlere vil med en kulturminneplan lettere kunne ta hensyn til disse verdiene. Uten en slik plan har kommunen ingen skikkelig analyse av det som er verneverdig innenfor kommunegrensene, og den har heller ingen helhetlig strategi for forvaltning av disse kulturverdiene. Kommunene må skaffe seg kulturminnefaglig kompetanse, ved interkommunale ordninger, ved samarbeid med museer og lignende.

Kulturminnevern er også godt miljøvern; ved å bevare framfor å rive og bygge nytt, styrkes vår kulturelle forankring samtidig som vi sparer mye energi.

2. Det må intensiveres utdanning av handverkere som kvalifiserer dem til å kunne restaurere verneverdige og fredete bygninger og andre kulturminner. Det er behov for en omfattende videreutdanning innen alle handverksfag, fordi det er behov for en omfattende bredde- og dybde-kunnskap og – forståelse for å istandsette kulturminner.

Det er også viktig å opprettholde kunnskapen i de mange små handverksfagene ved å sikre at det finnes og finansieres skoletilbud og lærlingplasser i verneverdige fag.

3. Det må settes i verk tiltak for å sikre riktige materialer til kulturminnevernet. Det er en stor mangel på kunnskap om riktig bruk og tilvirking av materialer bl.a. tre, metall, maling, stein, mur og tekstil. Det må satses på å gjenvinne tradisjonskunnskapen gjennom dokumentasjon og forskning. Riktige trematerialer krever langsiktig planlegging og kunnskap om hvordan rett materiale skal pleies fram og tas ut. Det bør straks settes i gang kartlegging av skog for kulturminnevernet og opprette såkalte «materialbanker» i skogen, der man kan sørge for å ha tilgang på riktig kvalitet.

4. Økonomiske tiltak som kan sikre at eierne av kulturminner har råd til å ta vare på dem på en riktig måte. Dette innebærer at det finnes tilstrekkelig med fond/midler som private eiere kan søke om å få for å restaurere bygninger (Kulturminnefondet, SMIL-midler, kommunale- og fylkeskommunale midler, Riksantikvaren m.m.) Skatteincentiver for eiere av kulturminner er viktige tiltak, og det er nødvendig med tilgang på veiledning og hjelp for å kunne nyttiggjøre seg tilskuddene.

Våre kulturminner er en del av vår felles identitet, vår historie som nasjon. Norge har ratifisert Unesco-erklæringer om å sikre både den materielle og den immaterielle kulturarven (kunnskapen). Det er nødvendig med et forpliktende nasjonalt engasjement en sterkere satsing på kulturminnevern hvis ikke store verdier skal gå tapt.

1 **Innkomne saker**

2

3

4 *Ingen innkomne saker innan fristen.*

5

Tema for LM 2015

Etter vedtektene § 9 skal Landsmøtet fastsetja hovudsak for det påfølgjande landsmøtet og leggja rammer for å førebu saka.

Tidlegare landsmøtetema i år utan handsaming av stortingsvalprogram har vore:

2004: "En global politikk i en global økonomi"

2006: Prinsippprogram

2007: Prinsippprogram og skolepolitisk manifest

2008: "Det sosiale og liberale kunnskapssamfunnet 2010"

2010: "Det fleirkulturelle Noreg – moglegheiter og utfordringar"

2011: "Verdiskaping for framtidig velferd"

2012: "Velferd når du treng det"

2014: "Menneskerettar"

I 2015 er det lokalval, og landsmøtet vert arrangert i Tromsø. I denne samanhengen er det naturleg å velje eit tema som kan prege partiet fram mot valet same haust.

Eit mogeleg tema er lokaldemokrati. Dette har ikkje vore løfta som eige landsmøtetema dei siste 10 åra. Med dette temaet vil ein kome inn på aktuelle politiske område som kommunereform, –struktur og oppgåvefordeling, og det er enkelt å knyte til ideologisk debatt og prinsipielle spørsmål rundt maktspreiing og styringskultur.

Samstundes er det minst like lenge sidan miljøpolitikk vart løfta som eige landsmøtetema, og klimaproblematikken gjer dette meir aktuelt for kvart år. Dette er enkelt å knyte til lokalvalet ettersom kommunar og byar er høgst relevante miljø- og klimaaktørar. Ein mogeleg vri er å koble problemstillinga til tryggingpolitikk og dermed nordområdespørsmål, som vil høve bra i Tromsø. Eller ein kan koble det til liberal, grøn og sosial stadsutvikling – som både handlar om miljø, kultur, næring og velferd, og som kan brukast til å gjere dei lokale programprosessane enno betre.

Det er også naudsynt for Venstre å diskutere nye løysingar for skole, barnehage og oppvekst. Det programområdet som skal vere blant Venstres fremste kjernesaker, er prega av at alle dei politiske partia etterkvart har adoptert dei same løysingane som Venstre sist konkluderte med i skolepolitisk manifest i 2007. Samstundes inneber debatten om barnehagar og SFO som læringsarena fleire utfordringar for eit liberalt parti. Desse debattane er relevante for alle lokallag, og dei er naudsynt for Venstre å ta uansett om konklusjonen vert stadfesting av eksisterande politikk eller utvikling av nye politiske løysingar.

Dersom ein tek utgangspunkt i at møtet finn stad i Tromsø, kan ein lukkast med å kombinere fleire av desse tema. I samarbeid med Troms Venstre kan landsmøtet nytte dei lokale ressursane innan eit nyskapande næringsliv og eit vitalt høgare utdanningsmiljø til å setje søkelyset på kunnskap, næring og klima.

Landsstyrets innstilling:

Tema for LM 2015 vert "Klima, kunnskap og grønn vekst".

Val

Valnemnda vart valt på Landsmøtet i 2014 og har bestått av:

Rita Sletner (leiar)	(Østfold)
Espen Ophaug	(Oslo)
Synnøve Handeland	(Hordaland)
Jan Kenneth Stavenes	(Agder)
Berit Woie Berg	(Nordland)
Trond Åm	(Sør-Trøndelag)
Ulla Nordgarden	(Buskerud)
Matilde Monsen	(NUV)
Liv Irene Haug	(NVK)
1. vara: Ketil Kjenseth	(Oppland)
2. vara: Hulda Tronstad Nydal	(Akershus)
3. vara: Kåre Pettersen	(Vestfold)

Per A. Thorbjørnsen (Rogaland) trakk seg som medlem i valnemnda etter at han vart foreslått som kandidat til sentral- og/eller landsstyret. Som følgje av dette vart 1. vara Ulla Nordgarden (Buskerud) nytt fast medlem i valnemnda.

Valnemndas innstilling:

Leing:

Leiar: Trine Skei Grande	(Oslo)
1. nestleiar: Ola Elvestuen	(Oslo)
2. nestleiar: Terje Breivik	(Hordaland)

Sentralstyremedlemmer:

Guri Melby	(Oslo)
Arne Ivar Mikalsen	(Nordland)
Rebekka Borsch	(Buskerud)
Alfred Bjørlo	(Sogn og Fjordane)

Varamedlemmer til sentralstyret og direktevalde landsstyremedlemmer:

1.vara: Trine Noodt	(Finnmark)
2.vara: Jon Gunnes	(Sør-Trøndelag)
3.vara: Petter N. Toldnæs	(Agder)
4.vara: Solveig Schytz	(Akershus)

Direktevalde landsstyremedlemmer:

Per A. Thorbjørnsen	(Rogaland)
Maren Hersleth Holsen	(Østfold)
Inger Noer	(Hedmark)
Odd Einar Dørum	(Oslo)

Vara til direktevalgte landsstyremedlemmer:

1. vara: Jonas Stein	(Troms)
2. vara: Britt Giske Andersen	(Møre og Romsdal)

3. vara: Torgeir Fossli	(Telemark)
4. vara: Julie Andersland	(Hordaland)
5. vara: Eddy Robertsen	(Vestfold)
6. vara: Peder Lofnes Hauge	(Sogn og Fjordane)
7. vara: Toril Berge Flatabø	(Oslo)
8. vara: Sanna Sarromaa	(Oppland)
9. vara: Irene V. Dahl	(Troms)
10. vara: Daniel Heggelid-Rugaas	(Oslo)
11. vara: Cecilie Nissen	(Agder)
12. vara: Erik Ringnes	(Hedmark)

Landsstyrets innstilling:

Redaksjonsnemnd for LM 2015:

Guri Melby	(leiar)	(Oslo)
Kjartan Alexander Lunde		(Rogaland)
Eirik Bøe		(Akershus)
Erling Moe		(Sør-Trøndelag)
Ingebjørg Winjum		(Hordaland)
Irene Dahl		(Troms)
+ ein representant frå NUV		

1. vara: Sara Sægrov Ruud	(Agder)
2. vara: Stein Hoset	(Hedmark)

Revisor:

Erik A. Bell, Lundes revisjonskontor DA